

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΠΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Στρατιωτικές και αμυντικές δαπάνες της Ελλάδος τα
τελευταία 50 χρόνια**

ΝΙΚΟΣ Γ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ (Α.Μ. 16110)

**ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ
ΝΤΟΒΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ**

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΟΙ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	
1.1 Εισαγωγή	6
1.2 Η οικονομία	6
1.3 Εθνική άμυνα και στρατιωτικές δαπάνες: Η φύση του αγαθού και η μέτρησή του	8
1.4 Ένοπλες δυνάμεις	9
1.5 Νομοθεσία αμυντικών δαπανών	10
1.6 Ο ρόλος των ενόπλων δυνάμεων	10
1.7 Η άμυνα και οι στρατιωτικές δαπάνες	11
1.8 Εκθέσεις SIPRI	18
1.8.1 ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ SIPRI	18
1.8.2 Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα, σε τοπικό νόμισμα, 1988-2019	20
1.8.3 Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, 1988-2019	22
1.8.4 Αυξήθηκαν οι αμυντικές δαπάνες το 2018	23
1.8.5 Ρεκόρ 30ετίας οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες το 2019	23
1.8.6 Οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες βλέπουν τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση σε μια δεκαετία-λέει SIPRI-φθάνοντας \$1917 δισεκατομμύρια το 2019	29
1.8.7 Χαμηλά επίπεδα διαφάνειας στην υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δυνατότητες πυρηνικών όπλων	30
1.8.8 Ένας χρόνος αυξανόμενης διεθνούς αστάθειας	32
1.9 Επίλογος	32
ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΟΙ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
2.1 Εισαγωγή	33
2.2 Οργάνωση και εξοπλισμός του ελληνικού στρατού	33
2.3 Η περίπτωση των αμυντικών δαπανών της Ελλάδας ως μέλος του ΝΑΤΟ	43

2.4 Σύγκριση δαπανών Ελλάδας – Τουρκίας	52
2.5 Η σχέση των αμυντικών δαπανών με την οικονομική μεγέθυνση στην Ελλάδα	53
2.6 Η ελληνική αμυντική βιομηχανία	56
2.6.1 Οριοθέτηση της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας	56
2.7 Σύγκριση στρατιωτικών δαπανών της Ελλάδας με άλλες χώρες	57
2.8 Επίλογος	60
ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ	
3.1 Εισαγωγή	61
3.2 Οι αμυντικές δαπάνες διαχρονικά	62
3.3 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας την περίοδο 1949-1959	63
3.4 Αμυντικές δαπάνες σε οπλικά συστήματα την περίοδο 1950-1974 και 1975-2009	68
3.5 Παράγοντες αμυντικών δαπανών	71
3.6 Οπλικό σύστημα Ελλάδας- Τουρκίας	74
3.7 Δαπάνες για εξοπλισμούς	76
3.8 Σύγκριση αμυντικών δαπανών Ελλάδας-Τουρκίας	77
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	84

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κάθε χώρα θέλει να διατηρήσει την κατοχή των εδαφικών της εκτάσεων. Ένας πολύ σημαντικός αλλά και δαπανηρός τρόπος είναι η συγκρότηση και η συνέχεια στρατιωτικού συγκροτήματος. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση των ελληνικών στρατιωτικών δαπανών. Είναι ένας τομέας που υπήρχε ανέκαθεν και που έχει δεχτεί διάφορες διακυμάνσεις ειδικότερα τα τελευταία χρόνια που η χώρα έχει περάσει εμφύλιο πόλεμο, δικτατορία και οικονομική κρίση τα τελευταία χρόνια. Ακόμα είχε να αντιμετωπίσει τις εχθρικές δυνάμεις γειτονικών χωρών όπως της Τουρκίας. Για το λόγο αυτό γίνονται πολλές αναφορές μέσα στην εργασία για τις δαπάνες που κάνει και η Τουρκία για την ενίσχυση των στρατιωτικών της δυνάμεων. Η σύγκριση των δύο χωρών παρουσιάζει ενδιαφέρον.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συγκεκριμένη εργασία έχει ως στόχο την παρουσίαση και ανάλυση των αμυντικών δαπανών της Ελλάδας. Είναι ένας τομέας που από τη μία θεωρείται απαραίτητος και από την άλλη θεωρείται ότι ξοδεύονται πολλά χρήματα. Πολλοί πιστεύουν ότι μια αναπτυσσόμενη χώρα εάν ξοδεύει το μισό κόστος για τις αμυντικές της ανάγκες τότε θα μπορούσε να καλύψει βασικές της ανάγκες στον τομέα της υγείας. Συνήθως μια χώρα που δαπανά μεγάλα ποσά για την κάλυψη των αμυντικών της αναγκών, το κάνουν και σε καιρούς οικονομικής κρίσης για να νοιώθουν ασφάλεια καθώς πιστεύουν ότι μία στιγμή αδυναμίας μπορεί να προβεί μοιραία για τις εθνικές της εκτάσεις και γενικότερα για τα εθνικά της συμφέροντα. Βέβαια όλα τα παραπάνω προϋποθέτουν να υπάρχει η κάποια δυνατότητα γιατί μέσα σε καιρούς οικονομικής κρίσης οι κυβερνήσεις πάντα κάνουν τους σχεδιασμούς τους με μειώσεις των δαπανών σε τομείς της υγείας, της παιδείας και φυσικά και στην άμυνα. Οικονομική κρίση που έχει και η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια συνέπεια τη μείωση των αμυντικών δαπανών, με συνέπεια η Τουρκία να διεκδικεί περισσότερα δικαιώματα στην ανατολική μεσόγειο.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

1.1 Εισαγωγή

Για να γίνει κατανόηση των οικονομικών της Άμυνας πρέπει πρώτα να γίνει κατανόηση της φύσης σε ότι συνδέει την άμυνα και την οικονομική επιστήμη. Η οικονομική επιστήμη εξετάζει την αποτελεσματική κατανομή σπάνιων παραγωγικών πόρων μεταξύ εναλλακτικών χρήσεων. Η οικονομία ενός κράτους είναι μια έννοια που συνδέεται πλήρως με τις δαπάνες που πρόκειται να ξοδέψει για τις αμυντικές ανάγκες.

1.2 Η οικονομία

Η έννοια της οικονομίας έχει την απλή σημασία της εξοικονόμησης χρημάτων, έως και μιας οικονομικής κατάστασης. Στηρίζεται δηλαδή με εικασίες και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της εκτέλεσης της, βασιζόμενη στην οικονομική θεωρία.

Ο όρος οικονομία αναφέρεται στις περιπτώσεις χωρών με μορφή είτε με κυκλική είτε με δομική μορφή. Δηλαδή η οικονομία *απαρτίζεται* από σύνολα προσμετρημένων μεγεθών στο καθεστώς του συστήματος στη τρέχουσα τοποθεσία.

Μια οικονομία περιλαμβάνει τους υπαλλήλους, τον τίτλο, τις απολαβές, την διαμόρφωση της παραγωγής, το εμπόριο, τον επιμερισμό, την διάδοση, και την κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών στη χώρα που λαμβάνει μέρος και όπου η ανθρώπινη κοινωνία δραστηριοποιείται. Σύμφωνα με αυτούς τους παράγοντες δίνεται το πλαίσιο και το περιεχόμενο. Βάση αυτών καθορίζονται όροι και παράμετροι εκκίνησης της οικονομίας.

Η διεθνής οικονομία εμμέσως μπαίνει σε ισχύ εφόσον ξεκινά η αμοιβαία επίδραση ανάμεσα στα κράτη με τον αντιπραγματισμό αγαθών και υπηρεσιών. Επιπρόσθετα μπορούμε να πούμε πως η επιρροή των οικονομιών στα κράτη η άμεση επίδραση στις οικονομίες των κρατών συμβαίνει καθώς η κάθε χώρα κατέχει διαφορετικά νομίσματα.

Πιο αναλυτικά μπορούμε να πούμε πως η Ελλάδα αρχής γεννωμένης από το 1821 έως και τώρα έχει λάβει μέρος σε εμφυλίους πολέμους, καθώς και σε εξωτερικούς. Και όλα αυτά περνώντας πολλές αντιξοότητες, αναγκαζόμενη να ζει κάτω από ένα καθεστώς οικονομικού ελέγχου ανά τακτά χρονικά διαστήματα¹. Στην συνέχεια παρατίθενται οι στρατιωτικές δαπάνες κατά τις περιόδους πολέμων και πτωχεύσεων κατά τα έτη 1833 έως και το 2012.

1η περίοδος, 1833-1878 Πόλεμοι: 1821-1828, Εμφύλιοι: 1826, 1832 Πτωχεύσεις I & II: 1827 & 1837-1844. Αναδιάρθρωση: 1879		2η περίοδος, 1878-1898 Πόλεμοι: 1885-1886, 1897 Πτώχευση III: 1893 Αναδιάρθρωση: 1898	
1833-1837	16,9%	1879-1883	13,0%
1838-1844	7,6%	1884-1888	9,1%
1845-1861	5,4%	1889-1893	4,8%
1862-1878	4,3%	1894-1898	9,2%

Πίνακας 1.1 Στρατιωτικές δαπάνες σε ποσοστό του ΑΕΠ 1^η και 2^η περίοδος πολέμων και πτωχεύσεων, 1833-1878 και 1878-1898

¹ Δερτύλης Γ., (2016), Επτά Πόλεμοι Τέσσερις Εμφύλιοι, Επτά Πτωχεύσεις 1821-2016, σελ. 25,37,91,103.

Στην 1^η περίοδο οι στρατιωτικές δαπάνες καταλαμβάνουν το 16,9% για τα έτη 1833-1837. Στα έτη 1838-1844 7,6%, ενώ στα έτη 1862-1878 οι στρατιωτικές δαπάνες αγγίζουν 4,3%. Στη 2^η περίοδο οι στρατιωτικές δαπάνες καταλαμβάνουν το 13,0% για τα έτη 1879-1883. Παρατηρούμε αντίστοιχα πως στα έτη 1894-1898 με ποσοστό 9,2%. Ενώ τα έτη 1889-1893 οι στρατιωτικές δαπάνες φτάνουν το 4,8%. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 1837 καθώς και το 1844 υπήρξε παύση πληρωμών γεγονός το οποίο σήμαινε την πτώχευση².

3η περίοδος, 1899-Μάρτιος 1922 Πόλεμοι: 1912, 1913, 1917-1918 και 1920-Μάρτιος 1922 Πτώχευση IVα, 1η φάση εσωτ. χρέος, Μάρτιος 1922.		4η περίοδος, Μάρτιος 1922-1939 Πόλεμοι: 1922 (Μάρτιος-Οκτώβριος) Πτώχευση IVβ, 2η φάση: Αύγ. 1922, εξ. χρέος, Πτώχευση V: 1933-1935 μερική αναδιάρθρωση εσωτ. χρέους, αποποίηση στον Β' Π. Πόλεμο	
1899-1903	4,2%	1923-1928	7,8%
1904-1908	4,8%	1929-1933	5,2%
1909-1913	9,3%	1934-1939	6,2%
1914-1917	8,8%		
1918-1922 (τέλος)	18,0%		

Πίνακας 1.2 Στρατιωτικές δαπάνες σε ποσοστό του ΑΕΠ 3^η και 4^η περιόδους πολέμων και πτωχεύσεων, 1899-1922 και 1922-1939

Στην 3^η περίοδο οι στρατιωτικές δαπάνες καταλαμβάνουν το 18,0% για τα έτη 1918-1922 και στα έτη 1914-1917 οι στρατιωτικές δαπάνες αγγίζουν το 8,8%. Στην 4^η περίοδο οι στρατιωτικές δαπάνες καταλαμβάνουν το 7,8% για τα έτη 1923-1928, ενώ για τα έτη 1934-1939 αγγίζουν το 6,2%.

² Δερτίλης Γ., (2016), Επτά Πόλεμοι Τέσσερις Εμφύλιοι, Επτά Πτωχεύσεις 1821-2016, σελ. 37

Εμφύλιος Πόλεμος: 1944-1949. Πόλεμος της Κορέας: 1952. Πόλεμος της Κύπρου: 1974 Πτώχευση VI: 1945. Πτώχευση VII και αλληλόκληρες συμφωνίες διάσωσης: 2011-2016			
1940-1947	–	1981-1986	5,8%
1948-1952	6,4%	1987-1992	4,9%
1953-1959	5,6%	1993-1998	4,5%
1960-1966	4,0%	2004-2008	2,8%
1967-1973	4,5%	2009-2011	3,2%
1974-1980	5,9%	2009-2011	3,2%

Πίνακας 1.3 Στρατιωτικές δαπάνες σε ποσοστό του ΑΕΠ 5^η περιόδους πολέμων και πτωχεύσεων, 1940-2012

Στην 5^η περίοδο οι στρατιωτικές δαπάνες καταλαμβάνουν το 6,4% για τα έτη 1948-1952, ενώ στα έτη 1974-1980 αγγίζουν το 5,9%. Παρατηρούμε πως για τα έτη 1940-1947 δεν υπάρχουν στοιχεία μιας και ήταν τα πρώτα χρόνια του εμφυλίου πολέμου. Ακόμα αξίζει να σημειωθεί πως από το 1945 έως και το 2016 οι εκάστοτε κυβερνήσεις εξακολούθησαν την ροή που ακολουθούσαν οι μεγάλες στρατιωτικές δαπάνες³.

1.3 Εθνική άμυνα και στρατιωτικές δαπάνες: Η φύση του αγαθού και η μέτρησή του

Άμεση σχέση με την οικονομία ενός κράτους έχουν και οι στρατιωτικές δαπάνες που ξοδεύονται για τις αμυντικές δαπάνες. Η άμυνα ενός έθνους θεωρείται ως ο ένας από τους τρεις βασικούς τομείς οι οποίοι χρειάζονται τη χρηματοδότηση του κράτους και, κατά συνέπεια, δικαιολογεί την κρατική παρέμβαση στην οικονομική δραστηριότητα. Κάποιοι θέτουν την άμυνα ως ένα αμιγές δημόσιο αγαθό, για την παραγωγή του οποίου ο μηχανικός των τιμών αδυνατεί να εξασφαλίσει τις αναγκαίες ποσότητες παραγωγικών πόρων. Οι ένοπλες δυνάμεις είναι ένα πολύτιμο αγαθό μιας χώρας που βοηθούν τη χώρα δίνοντας πολλές λύσεις σε διάφορα θέματα⁴.

Στον πίνακα 1.1 παρατηρούμε χώρες του ΝΑΤΟ, της Ευρώπης οι οποίες δαπανούν 2-3% του ΑΕΠ στο διάστημα από το 1960 μέχρι και το 2020. Πιο συγκεκριμένα βλέπουμε πως συγκριτικά τα ποσοστά ανάμεσα ε Τουρκία και Ελλάδα εμφανίζονται διπλάσια, πολλές κ περισσότερο, σε σχέση με τις άλλες χώρες⁵.

³ Δερτίλης Γ., (2016), Επτά Πόλεμοι Τέσσερις Εμφύλιοι, Επτά Πτωχεύσεις 1821-2016, σελ. 103.

⁴ Αντωνάκης Ι. Ν., (2001), Αναπτυξιακές Επιδράσεις των Αμυντικών Δαπανών στην Ελλάδα Θεωρητική και Οικονομική Διερεύνηση, σελ. 35-38.

⁵ Δερτίλης Γ., (2016), Επτά Πόλεμοι Τέσσερις Εμφύλιοι, Επτά Πτωχεύσεις 1821-2016, σελ. 26,28.

	Ελλάδα	Τουρκία	ΕΕ/15	NATO	ΗΠΑ	Γαλλία	Η.Β.	Ιταλία
1960-1969	4,2		3,4					
1970-1979	5,8		3,0					
1980-1989	6,2		2,9					
1990-1999	4,2		2,1					
1998	4,8[3,5]	4,2[3,3]						
1999	4,8[3,6]	5,2[3,3]						
2000	4,9[3,6]	5,2[4,0]		2,2	3,0	2,7	2,4	1,9

Πίνακας 1.4 Στρατιωτικές δαπάνες σε ποσοστό ΑΕΠ, 1960-2000, Ελλάδα Τουρκία, NATO

1.4 Ένοπλες δυνάμεις

Ως έννοια οι στρατιωτικές δυνάμεις μιας χώρας είναι δηλαδή στρατιωτικές δυνάμεις που έχει στην διάθεση της μία χώρα όπου αποτελούνται από το πολεμικό ναυτικό, την πολεμική αεροπορία και το στρατό ξηράς και υπάγονται στο υπουργείο εθνικής άμυνας. Η αμυντική δύναμη μιας χώρας φαίνεται από τις ένοπλες δυνάμεις. Εξυπηρετούν συμφέροντα εξωτερικής πολιτικής αλλά πολλές φορές και εσωτερικής όπως την προστασία του έθνους από εχθρούς όχι μόνο εξωτερικούς αλλά και εσωτερικούς. Το σύνταγμα της Ελλάδας στο άρθρο 45 χαρακτηρίζει ότι αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων ορίζεται ο πρόεδρος της Ελληνικής δημοκρατίας ενώ πολιτικός προϊστάμενος των ενόπλων δυνάμεων είναι ο εκάστοτε υπουργός εθνικής άμυνας. Η οργάνωση του στρατού γίνεται από το ΥΠ.ΕΘ.Α. και συγκεκριμένα απ' το Συμβούλιο Αρχηγών Γενικών Επιτελείων (ΣΑΓΕ) που αποφασίζει τον τρόπο λειτουργίας τους. Γενικότερα το θεσμικό πλαίσιο περιλαμβάνει:

Την Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής η οποία εξετάζει τους νόμους

Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥ.Σ.Ε.Α.) το οποίο λαμβάνει αποφάσεις για ζητήματα εθνικής αμύνης, εσωτερικά θέματα όπως για προμήθεια υλικών και τον Χειρισμό των Κρίσεων. Τέλος, πρόεδρος του συμβουλίου είναι ο Πρωθυπουργός.

Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΥΠ.ΕΘ.Α) χειρίζεται και αυτό θέματα διοίκησης των Ενόπλων Δυνάμεων.

Πίνακας 1.5: Διοίκηση Ενόπλων Δυνάμεων

Μετά τον τρόπο λειτουργίας των ενόπλων δυνάμεων ακολουθούν οι σημαντικότεροι λόγοι ύπαρξής τους. Αλλά και σε καιρό ειρήνης ο στρατός συσχετίζεται με τον ελληνικό λαό όπως και με τους αρμόδιους κρατικούς φορείς. Έτσι προσφέρει τις υπηρεσίες του κυρίως σε απομακρυσμένα νησιά στηρίζοντας νοσοκομεία του ΕΣΥ. Ακόμα βοηθούν με διασώσεις,

εθελοντική αιμοδοσία, δημιουργία τεχνικών έργων, πρόληψη, κατάσβεση δασικών πυρκαγιών κ.α.⁶. Όλες οι δραστηριότητες όπως και οι δαπάνες των Ενόπλων Δυνάμεων καθορίζονται από νομοθεσία που ελέγχεται αυστηρά.

1.5 Νομοθεσία αμυντικών δαπανών

Πολλοί είναι οι νόμοι που έχουν σχέση με τις αμυντικές δαπάνες. Στη συνέχεια θα γένει προσπάθεια να αναλυθούν τα σημαντικότερα σημεία του νόμου που έχουν άμεση Ο Νόμος 3978/2011 που δημοσιεύτηκε με το ΦΕΚ 137/Α/16-6-2011⁷ και αργότερα κωδικοποιήθηκε με πολλές αλλαγές είναι αυτός που αναφέρεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, ρύθμιση θεμάτων του υπουργείου εθνικής άμυνας και έχει εναρμόνιση με την οδηγία 2009/81/ΕΚ. Το άρθρο 1 αναφέρει τον προγραμματισμό συμβάσεων στον τομέα της άμυνας. Συγκεκριμένα αναφέρεται η έγκριση του συνολικού προγραμματισμού των αναγκών των ενόπλων δυνάμεων η κατάρτιση, επανεξέταση και η επικαιροποίηση του μακροπρόθεσμου (15ετούς) προγράμματος προμηθειών αμυντικού υλικού, η κατάρτιση και επανεξέταση του τριετούς κυλιόμενου προγράμματος πληρωμών και παραλαβών των προμηθειών αμυντικού υλικού των ενόπλων δυνάμεων και η έγκριση της ενεργοποίησης των επιμέρους υποπρογραμμάτων. Στο άρθρο 2 αναφέρονται οι αρμοδιότητες της ειδικής διαρκούς επιτροπής εξοπλιστικών προγραμμάτων και συμβάσεων της βουλής των Ελλήνων. Στο επόμενο σημαντικό άρθρο περιγράφεται η εθνική αμυντική βιομηχανική στρατηγική. Ακόμα πιο σημαντικό είναι το άρθρο 6 στο οποίο αναφέρονται οι αρμοδιότητες των γενικών επιτελείων των κλάδων των ενόπλων δυνάμεων. Τα επόμενα άρθρα ανήκουν σε άλλο κεφάλαιο που στόχο έχει την διαφάνεια και τον έλεγχο. Πρόκειται για το άρθρο 8 στο οποίο αναφέρονται οι κανόνες διαφάνειας που πρέπει να εφαρμόζουν τα όργανα των ενόπλων δυνάμεων με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς που επιβάλλονται στους οικονομικούς φορείς (Άρθρο 9).

Ένας ακόμα νόμος που καθορίζει σημαντικά τις ένοπλες δυνάμεις είναι ο Νόμος 4609/2019 που αφορά στις ρυθμίσεις μέριμνας προσωπικού ενόπλων δυνάμεων, στρατολογίας, στρατιωτικής δικαιοσύνης κ.ά. Ο νόμος αυτός αναφέρεται σε θέματα μέριμνας και σταδιοδρομίας προσωπικού. Σύμφωνα με το άρθρο 1 μπορεί να λυθούν θέματα με ποινική δίωξη για αδικήματα που αποδίδονται σε εν αποστρατεία στρατιωτικούς και οπλίτες αντιμέτωπα των ποινικών δικαστηρίων με λειτουργούς από το νομικό συμβούλιο του κράτους με απόφαση προέδρου του νομικού συμβουλίου, αφού πρώτα έχει εγκριθεί από τον υπουργό εθνικής άμυνας. Τα δελτία ταυτότητας των στελεχών των ενόπλων δυνάμεων βγαίνουν βάσει το άρθρου 40. Τέλος πολλά από τα άρθρα του παρόντος νόμου τροποποιούν παλιότερους νόμους όπως το άρθρο 2 και το άρθρο 3⁸.

1.6 Ο ρόλος των ενόπλων δυνάμεων

Οι παραπάνω νόμοι εφαρμόζονται από τις Ένοπλες Δυνάμεις και με αυτούς καθορίζεται και ο ρόλος τους μέσα στην χώρα. Πρέπει να αναφερθεί ότι αποτελούνται από τρεις κλάδους: το Στρατό Ξηράς, το Πολεμικό Ναυτικό και τη Πολεμική Αεροπορία. Εδραιώνονται με στρατιώτες που διεκπεραιώνουν την θητεία τους αλλά και με επαγγελματίες στρατιωτικούς. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας όπως ορίζει το άρθρο 45 του Συντάγματος νοείται ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων, εντάσσονται δηλαδή πολιτικά στο Υπουργείο

⁶ Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας, (2018), Τμήμα Ενημέρωσης Τύπου. Αναρτήθηκε στις 29/11/2018 από www.geetha.mil.gr

⁷ Νόμος 3978/2011 - ΦΕΚ 137/Α/16-6-2011

⁸ Νόμος 4609/2019 - ΦΕΚ 67/Α/3-5-2019

Εθνικής Άμυνας και στρατιωτικά στο (ΓΕΕΘΑ) Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας. Ο ρόλος τους είναι μεγάλος καθώς βοηθάει σε πολλούς τομείς. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι ρόλοι των Ενόπλων Δυνάμεων:

<ul style="list-style-type: none"> • Συνεχής ασφάλεια του εθνικού χώρου Είναι πάντα σε ετοιμότητα προκειμένου αντιμετωπίζουν με αποτελεσματικότητα κινδύνους και απειλές.
<ul style="list-style-type: none"> • Σε συνδυασμό με το παραπάνω γίνεται συνεισφορά και στη διεθνή ειρήνη
<ul style="list-style-type: none"> • Βοηθούν και υποστηρίζουν κρατικές υπηρεσίες όταν υπάρχουν έκτακτοι κίνδυνοι συμβάλλοντας στην πολιτική προστασία.
<ul style="list-style-type: none"> • Συγκεκριμένα, έχει συντάξει σχέδια για τις ακόλουθες κατηγορίες καταστροφών: <ul style="list-style-type: none"> α. Δασικής Πυρκαγιάς β. Σεισμού γ. Πλημμύρας δ. Έντονης χιονόπτωσης-χιονοθύελλας-παγετού ε. ΠΡΒΧ συμβάντων στ. Μεγάλων θαλάσσιων ατυχημάτων ζ. Μεγάλων οδικών, σιδηροδρομικών ατυχημάτων και κατάρρευσης γέφυρας

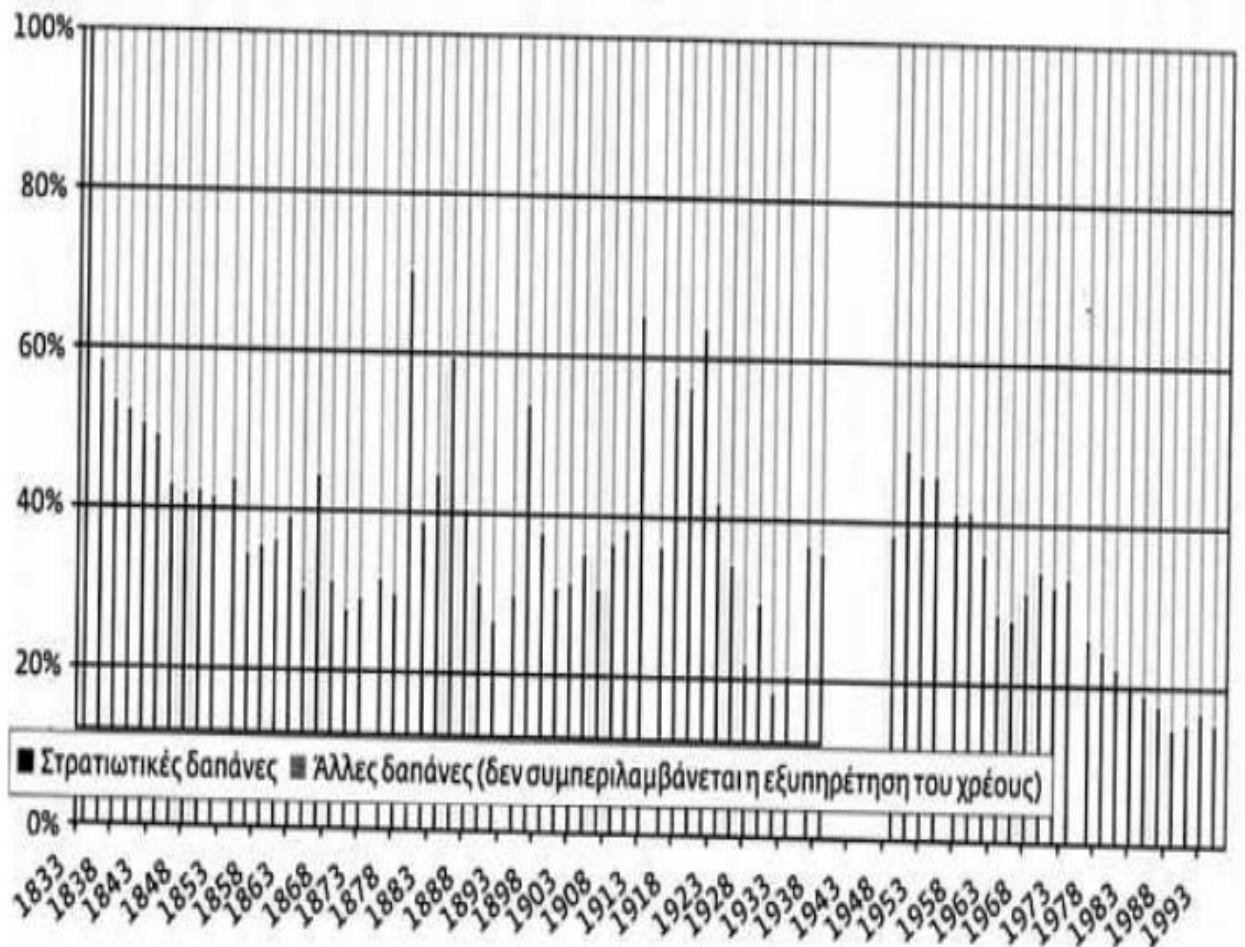
Πίνακας 1.6: Αρμοδιότητες των Αμυντικών Δυνάμεων

Για να μπορέσουν να προσφέρουν οι στρατιωτικές δυνάμεις τις παραπάνω βοήθειες έχουν ξεκινήσει την δημιουργία εξειδικευμένων στρατιωτικών μονάδων, με εξειδικευμένους υπαλλήλους. Ο ειδικός εξοπλισμός μαζί με το έμπειρο προσωπικό μπορούν να αντιμετωπίσουν τις φυσικές και τις τεχνολογικές καταστροφές, να εντοπίσουν άτομα μετά από μία καταστροφή και να απομακρύνουν συντρίμια, σε μια πληγείσα περιοχή.

1.7 Η άμυνα και οι στρατιωτικές δαπάνες

Πολλοί παράγοντες συντελούν για τον ορισμό της άμυνας. Μπορούμε να πούμε πως η άμυνα είναι το αποτέλεσμα της αναγκαιότητας για ασφάλεια. Με λίγα λόγια η ανάγκη για ασφάλεια προκύπτει από την ανάγκη για άμυνα. Άρρηκτα συνδεδεμένη είναι η άμυνα με την οικονομία. Από την άλλη πλευρά οι αμυντικές δαπάνες είναι δύσκολο να προσδιοριστούν με ένα απλό ορισμό. Αυτό συμβαίνει καθώς οι αμυντικές δαπάνες είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Οι στρατιωτικές δαπάνες μιας χώρας σαφώς και φανερώνουν αρκετό μέρος του ποσοστού των κυβερνητικών δαπανών σε διάφορες χώρες ανά τον κόσμο. Σίγουρα το ποσοστό αυτό ταξινομείται ανάλογα με το ΑΕΠ μιας χώρας, λαμβάνοντας υπόψη και διάφορες άλλες συνθήκες όπως για παράδειγμα κοινωνικές, πολιτικές κ.α. οι αμυντικές

δαπάνες συνήθως προσμετρούνται και υπολογίζονται με βάση το νόμισμα της κάθε χώρας. Η οικονομική θεωρία προβλέπει ότι, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, οι αμυντικές δαπάνες ανταγωνίζονται με την παραγωγή ενός συνόλου δημόσιων και ιδιωτικών ειρηνικών αγαθών. Έρευνες έχουν δείξει ότι υπάρχει σχέση μεταξύ των αμυντικών δαπανών και των δαπανών κατανάλωσης, ιδιωτικής και δημόσιας επένδυσης, εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας σε αρκετές χώρες. Στο γράφημα που ακολουθεί παρατηρούμε την σχέση στρατιωτικών δαπανών σύμφωνα με τις συνολικές δημόσιες δαπάνες από το 1833 έως και το 1997. Από το 1833 και έπειτα δαπανούνταν το 17% από τις συνολικές δαπάνες, από όπου από τα 54 χρόνια τα 160 χρόνια πέρασαν το 30% των συνολικών δαπανών⁹.

Διάγραμμα 1.1 Σχέση στρατιωτικών προς συνολικές δημόσιες δαπάνες 1833-1997 (χωρίς την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους)

Σε αυτό το σημείο προσπαθούμε να αξιολογήσουμε το βαθμό στον οποίο οι πολιτικές μετατροπής που περιλαμβάνουν τη μετατόπιση πόρων από το μη αμυντικό τομέα μπορεί να συνεπάγεται κάποια μορφή μερίσματος για την ειρήνη για την οικονομία της Ελλάδας¹⁰.

Το ζήτημα έχει γίνει όλο και πιο σημαντικό κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών κατά τα οποία η ζήτηση για πολιτικές στήριξης της ανάπτυξης αποτέλεσαν την πρώτη προτεραιότητα ως αντίδοτο της ύφεσης. Χρησιμοποιείται ένα μοντέλο VAR για να

⁹ Δερτίλης Γ., (2016), Επτά Πόλεμοι Τέσσερις Εμφύλιοι, Επτά Πτωχεύσεις 1821-2016, σελ. 26-27.

¹⁰ Μπραγκουδάκης Ζαχ., (2017), Τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας - Τράπεζα Ελλάδος. Αναρτήθηκε στις 05/05/2017 από www.researchgate.net

διερευνήσει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του ρυθμού ανάπτυξης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και εναλλακτικά μέτρα αμυντικών δαπανών.

Θεωρούμε ότι οι αμυντικές δαπάνες και περισσότερο, οι δαπάνες για αμυντικούς εξοπλισμούς, υπό τις παρούσες συνθήκες στις οποίες το μεγαλύτερο μέρος της προμήθειας αντιπροσωπεύει. Οι πληρωμές δεν συνδέονται με καμία μορφή σχέσης με την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι δεν μπορεί να υπάρξει μέρισμα ειρήνης υπό τις συνθήκες που επικρατούν, εκτός εάν οι πολιτικές προμηθειών άμυνας μετατοπιστούν σε μια στρατηγική εισαγωγής - υποκατάστασης.

Γίνεται προσπάθεια να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο οι πολιτικές μετατροπής που περιλαμβάνουν τη μετατόπιση των πόρων από την άμυνα στον μη αμυντικό τομέα μπορεί να συνεπάγεται κάποια μορφή μερίσματος ειρήνης για την οικονομία της Ελλάδας.

Το ζήτημα έχει γίνει όλο και πιο σημαντικό κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, όταν η ζήτηση για αναπτυξιακές πολιτικές αποτελεί προϋπόθεση ύψιστης προτεραιότητας ως αντίδοτο στην ύφεση.

Οι προτάσεις πολιτικής για τη διαχείριση της κρίσης φαίνεται πάντα να προωθεί μια σαφή απάντηση σε αυτό το ζήτημα προτείνοντας το κλείσιμο σχεδόν από όλες τις αμυντικές βιομηχανίες στη χώρα, δεδομένης της μακράς ιστορίας των απωλειών τους.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτό το ιστορικό, επομένως, είναι απλό να επισημάνουμε ότι η τήρηση τέτοιων προτάσεων που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση της παρουσίας της Ελληνικής Αμυντικής Βιομηχανικής Βάσης στην οικονομία θα συνεπάγεται τη δυνατότητα κάποιου είδους μερίσματος ειρήνης για την Ελλάδα λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν τόσο στο εσωτερικό όσο και στο διεθνές περιβάλλον.

Οι Schiff, και Debaere (2001) θεωρούν ότι η χαλάρωση των διεθνών και περιφερειακών εντάσεων μαζί με τη βοήθεια των προγραμμάτων προσαρμογής που υποστηρίζονται από το ΔΝΤ οδηγούν τόσο σε μείωση των αμυντικών δαπανών όσο και σε υψηλότερες δαπάνες μη αμυντικής κυβέρνησης.

Τα ευρήματα των Chan και Sommer (1996), επιπλέον, υπογραμμίζουν το ρόλο των κοινωνικών θεσμών και πολιτικές κουλτούρες στην ανακατανομή των οφελών που προκύπτουν μετά από μείωση των δαπανών άμυνας.

Μια σειρά από ενδιαφέρουσες διαστάσεις στην ανάλυση εισάγεται από μια επιλογή συνεισφορών. Έτσι, ο Bergstrand (1992) προσεγγίζει το ζήτημα του μερίσματος της ειρήνης εξετάζοντας τον αντίκτυπο του αφοπλισμού στο επίπεδο τιμών μιας οικονομίας σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο, καθώς και στην κατανομή των κεφαλαίων και των εργατικών της πόρων μεταξύ εμπορεύσιμων και μη εμπορεύσιμων.

Αντιθέτως, οι Dunne, Smith και Willenbockel (2005), δίνουν έμφαση στις γεωπολιτικές παρά στις οικονομικές μεταβλητές, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι επηρεάζεται ο αντίκτυπος των αμυντικών δαπανών στην ανάπτυξη από την απειλή που αντιμετωπίζει η οικονομία κάθε χώρας. Έμφαση στον βαθμό στον οποίο μπορεί να αποκομιστεί μέρισμα ειρήνης μετά από έναν εμφύλιο πόλεμο είναι η ουσία των εφημερίδων όπως το O'Reilly (2014).

Σε μια προσπάθεια να επιτευχθεί μια πιο γενικευμένη άποψη σχετικά με την έκταση και τον τρόπο με τον οποίο οι αλλαγές στα εθνικά αμυντικά βάρη επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη, οι Knight, Loayza και Villanueva (1996) χρησιμοποιούν δεδομένα πίνακα για να εντοπίσει ένα σημαντικό μακροπρόθεσμο μέρισμα ειρήνης μετά από σημαντικές μειώσεις των στρατιωτικών δαπανών.

Επιπλέον, ο Heo (1998) έχει χρησιμοποιήσει ένα φιλόδοξο μη γραμμικό αμυντικό-αναπτυξιακό μοντέλο 80 χωρών που αποκαλύπτει ότι, η πλειονότητα των χωρών του δείγματος πρέπει να αναμένει να κερδίσει μέρισμα ειρήνης μετά τη μείωση των αμυντικών δαπανών τους.

Οι Dunne (1996) και Dunne, Nikolaidou και Smith (2002) προσθέτουν αυτά τα συμπεράσματα στο περίπτωση αναπτυσσόμενων οικονομιών, ενώ οι Mintz και Stevenson (1995) χρησιμοποιούν ένα δείγμα 103 χωρών για να δείξουν ότι οι στρατιωτικές δαπάνες έχουν θετικές επιπτώσεις.

Η δυνατότητα απόκτησης σημαντικού μερίσματος για την ειρήνη είναι ξεχωριστή όταν οι πόροι κατευθύνονται σε μη στρατιωτικές επενδυτικές δραστηριότητες (Ozmkur, 1996).

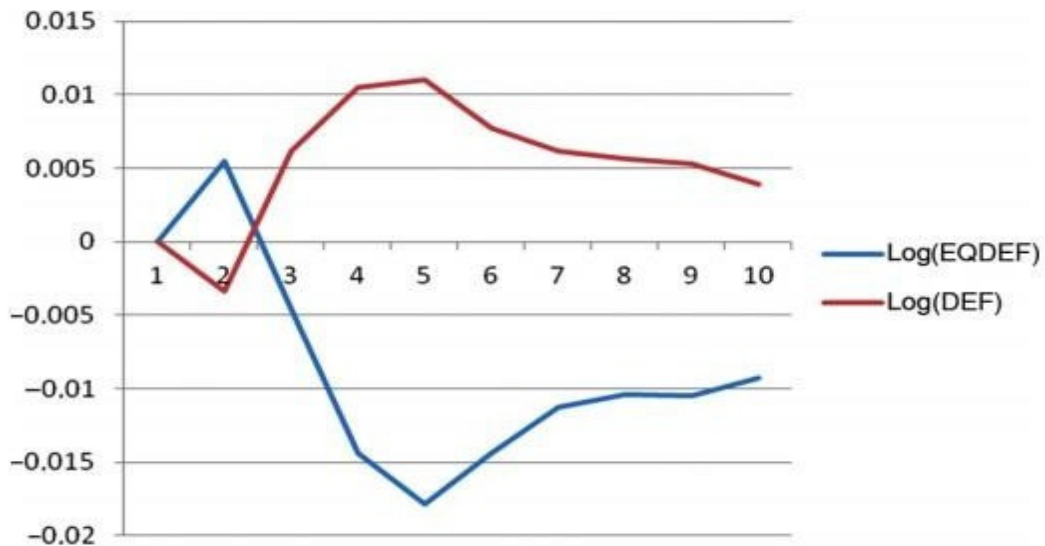
Ωστόσο, για να εκτιμήσουμε τη σημασία αυτών των ευρημάτων, πρέπει κανείς να λάβει υπόψη το γεγονός ότι η τουρκική αμυντική βιομηχανία ευημερεί προμηθεύοντας ένα σημαντικό ποσοστό του απαιτούμενου αμυντικού υλικού της χώρας.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, από την άλλη πλευρά, στην οποία τα ευρήματα, σχετικά με το ότι η σχέση άμυνας-δαπανών για ανάπτυξη είναι μάλλον αντιφατική (π.χ. Αντωνάκης 1996, 1997, Σταυρίνος & Ζομπανάκης, 1998), δεν υπάρχουν ορατές προοπτικές για ένα μέρισμα ειρήνης (Balfousias & Stavrinou, 1996, Κολιάς, 1995).

Τέτοια συμπεράσματα πρέπει να σταθμίζονται μαζί με το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος εισάγονται οι απαιτήσεις προμήθειας εξοπλισμού για τις ένοπλες δυνάμεις που αντιπροσωπεύουν τα ευρήματα της Sezgin (2003), σύμφωνα με τον οποίο οι δαπάνες για την άμυνα εξοπλισμού συνεπάγονται αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Αυτό είναι το συμπέρασμα που διακρίνει κανείς μεταξύ τις προμήθειας αμυντικού εξοπλισμού και της συνολικής άμυνας¹¹.

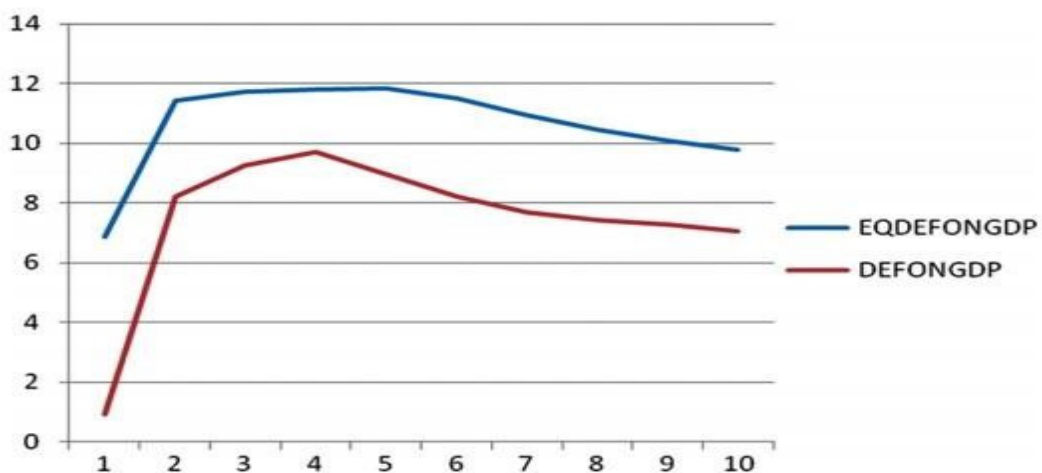
Το παρακάτω διάγραμμα, δείχνει ένα από τα κύρια ζητήματα όπου είναι η πολιτική των αμυντικών δαπανών της Ελλάδας, ιδίως για τον βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, μπορεί να είναι διαφορετικά ανάλογα με το βαθμό που χρησιμοποιούνται οι δαπάνες αμυντικού εξοπλισμού σε σχέση με τις συνολικές αμυντικές δαπάνες. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος μπορεί να περιλαμβάνει μισθούς στρατιωτικού και πολιτικού προσωπικού, καθώς και δαπάνες για δεσμεύσεις του NATO και άλλων διεθνών οργανισμών και συμμετοχή σε ειρηνευτικές δυνάμεις, προστασία από απειλές πειρατείας κ.λπ. Τέλος, είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε ότι ο ασθενής αντίκτυπος του ΑΕΠ στις αμυντικές δαπάνες, αποκαλύπτει το γεγονός ότι οι αποφάσεις για έμφαση στις αμυντικές δαπάνες ή όχι καθορίζονται περισσότερο ή λιγότερο από μη οικονομικές (πολιτικές ή στρατηγικές) και όχι καθαρά οικονομικές μεταβλητές, ειδικά μακροπρόθεσμα καθώς η απόκρισή του στην αύξηση του ΑΕΠ τείνει να είναι αρνητική καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προσομοίωσης.

¹¹ Μπραγκουδάκης Ζαχ., (2017), Τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας - Τράπεζα Ελλάδος. Αναρτήθηκε στις 05/05/2017 από www.researchgate.net

Διάγραμμα 1.2: Απόκριση του ΑΕΠ του IRF από μία τυπική απόκλιση των συνολικών αμυντικών δαπανών και των αμυντικών δαπανών εξοπλισμού

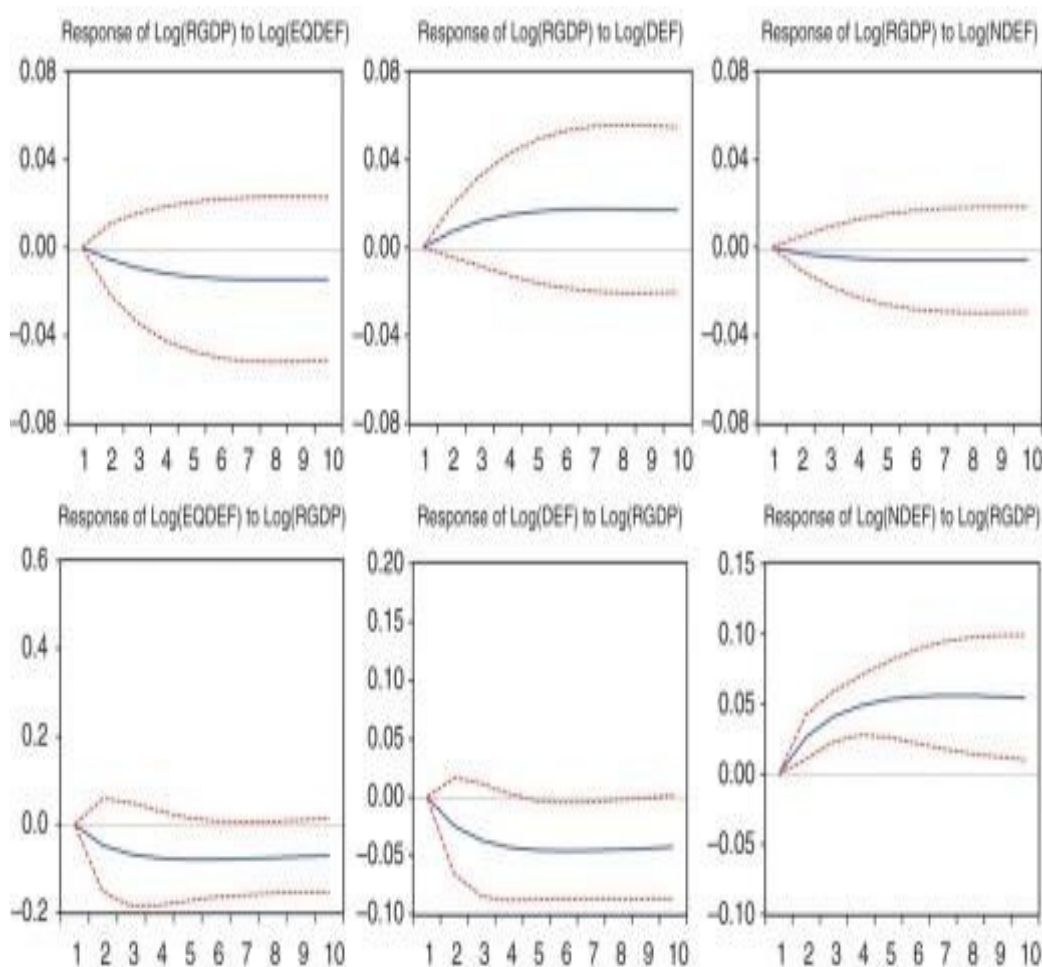
Όσον αφορά τα υπόλοιπα ευρήματα του IRF, στο διάγραμμα 2, φαίνεται ότι ενώ ο δημόσιος τομέας δεν αμύνεται. Στην οικονομική ανάπτυξη βασίζεται σε αυτό για να υποστηρίξει τις λειτουργίες της στην οικονομία με οτιδήποτε μπορεί να συνεπάγεται μια τέτοια ανισορροπία σχετικά με θέματα αποτελεσματικότητας¹². Τέλος, όπως ήδη αναφέρθηκε, ο βαθμός στον οποίο το κράτος θα σχεδιάσει την άμυνα της - η πολιτική προμηθειών δεν επηρεάζεται από την ανάπτυξη της οικονομίας της, καθώς η πρώτη επηρεάζεται σε μεγαλύτερο βαθμό από γεωπολιτικά ζητήματα και τη μακρά ιστορία της ελληνοτουρκικής φυλής όπλων (Ανδρέου & Ζομπανάκης, 2011). Αυτό είναι ένα σημείο που αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο πλαίσιο της ελληνικής οικονομίας κρίση μια περίοδο κατά την οποία η επιβάρυνση για την άμυνα των συμβάσεων ανέρχεται σε 0,3% του ΑΕΠ για το 2015 και το 2016 ενώ έχει φτάσει στο 0,098% το 2012.

Διάγραμμα 1.3: Σύγκριση αποσύνθεσης διαφορών στην αύξηση του ΑΕΠ: συνολική άμυνα έναντι αμυντικών δαπανών εξοπλισμού

¹² Μπραγκουδάκης Ζαχ., (2017), Τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας - Τράπεζα Ελλάδος. Αναρτήθηκε στις 05/05/2017 από www.researchgate.net

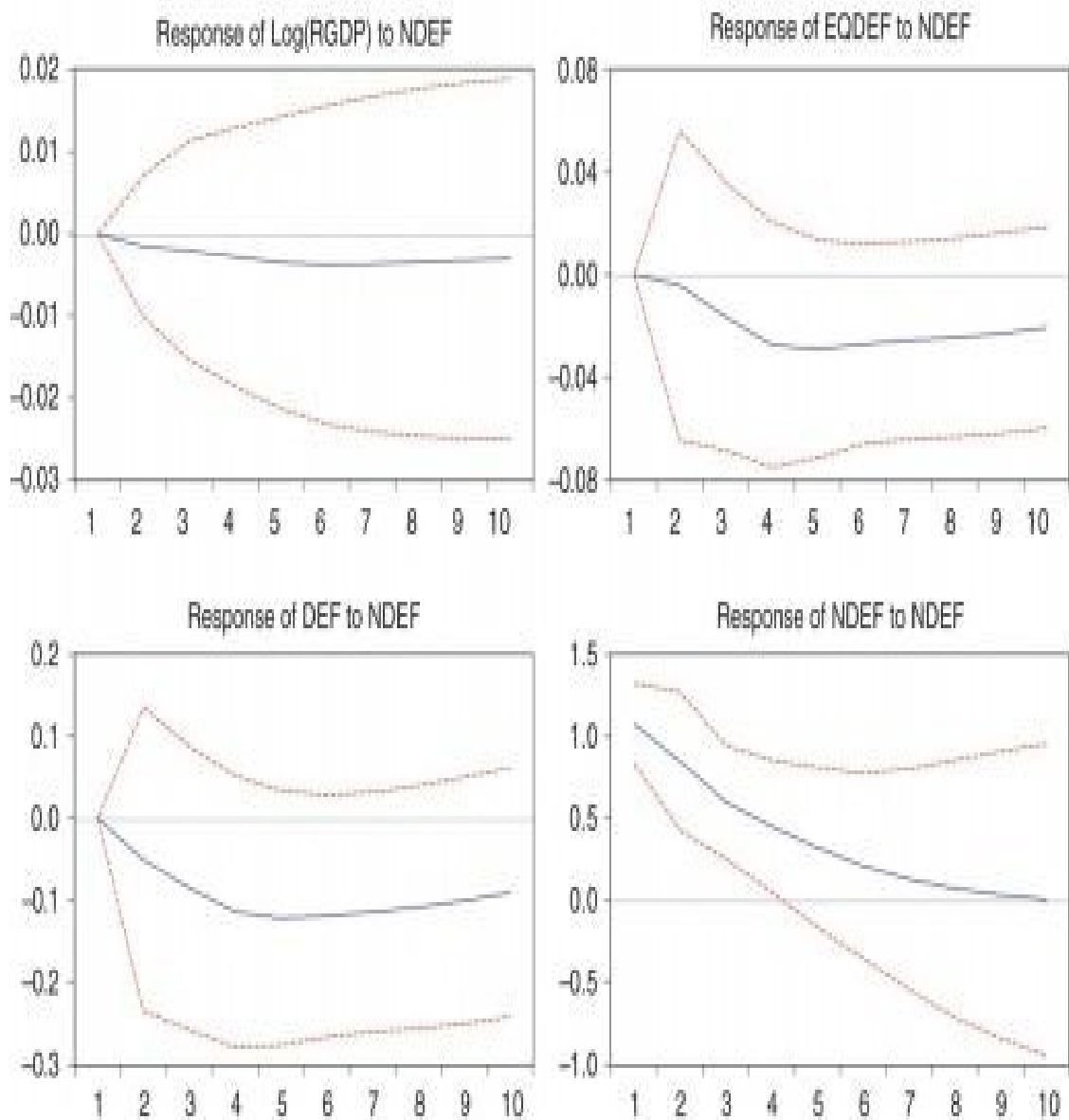
Όπως φαίνεται στο Σχήμα 3, η εικόνα που προκύπτει όταν αποκλείεται η ελληνική περίοδος κρίσης δεν φέρνει σημαντικές αλλαγές σχετικά με τα συμπεράσματα που έχουν συναχθεί μέχρι στιγμής. Στην πραγματικότητα, η ανταπόκριση της αύξησης του ΑΕΠ, η δαπάνη για αμυντικό εξοπλισμό είναι πάντα αρνητική και στατιστικά ασήμαντη. Ωστόσο, αυτά τα ευρήματα υποστηρίζουν τη χρήση αμυντικών δαπανών εξοπλισμού αντί για τα συνολικά στοιχεία δαπανών. Το γεγονός ότι το πρώτο εμφανίζει διαρκή, αν και ασήμαντο, αρνητικό αντίκτυπο στην αύξηση του ΑΕΠ, ενώ αυτή η επίπτωση είναι σαφώς θετική στην περίπτωση του τελευταίου έχει ήδη εξηγηθεί και διευκρινιστεί επαρκώς.

Διάγραμμα 1.4: Απόκριση ώθησης (IRF) της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ κατά της κρίσης

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε, πως πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης ελληνικής οικονομικής κρίσης και τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής με στόχο τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου του δημόσιου τομέα στο οικονομία. Θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε πως, αποδεικνύεται ότι οι αμυντικές δαπάνες και, περισσότερο, οι δαπάνες για τον αμυντικό εξοπλισμό, στις οποίες το μεγαλύτερο μέρος της προμήθειας αντιπροσωπεύει πληρωμές κατά την εισαγωγή δεν σχετίζονται με καμία μορφή σχέσης με την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Αυτό

σημαίνει ότι οι εισαγωγές άμυνας και ο εξοπλισμός δεν μπορεί να αναμένεται να προσθέσει στην ανάπτυξη της οικονομίας. Σε σχέση με τη δυνατότητα απόκτησης μερίσματος ειρήνης, εάν κάποιος εξετάσει την έννοια του μερίσματος της ειρήνης, η πιθανότητα συγκέντρωσης μερίσματος ειρήνης είναι αναμφισβήτητη, απλώς και μόνο επειδή δεν υπάρχει περιθώριο για έναρξη μιας διαδικασίας μετατροπής, εκτός εάν, φυσικά, κάποιος ξεκινά σε μια πολιτική εισαγωγής - υποκατάστασης όσον αφορά τις δαπάνες για αμυντικό εξοπλισμό και την καθιέρωση ενός υγιούς συστήματος¹³.

Διάγραμμα 1.5: Έλεγχος ευρωστίας για μη αμυντικές κυβερνητικές δαπάνες

¹³ Μπραγκουδάκης Ζαχ., (2017), Τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας - Τράπεζα Ελλάδος. Αναρτήθηκε στις 05/05/2017 από www.researchgate.net

1.8 Εκθέσεις SIPRI

1.8.1 ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ SIPRI

Το SIPRI Yearbook 2020¹⁴ παρουσιάζει έναν συνδυασμό πρωτότυπων δεδομένων σε τομείς όπως ο παγκόσμιος στρατός, δαπάνες, διεθνείς μεταφορές όπλων, παραγωγή όπλων, πυρηνικές δυνάμεις, ένοπλες συγκρούσεις και πολυμερείς ειρηνευτικές επιχειρήσεις με προηγμένη ανάλυση σημαντικών πτυχών των όπλων ελέγχου, ειρήνης και διεθνούς ασφάλειας. Αυτό το φυλλάδιο συνοψίζει τα περιεχόμενα του SIPRI Yearbook 2020 και παρέχει δείγματα του δεδομένα και ανάλυση που περιέχει.

Οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες εκτιμάται σε ήταν 1917 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ το 2019. Είναι αντιπροσώπευαν το 2,2 τοις εκατό του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) ή 249 \$ ανά άτομο.

Οι δαπάνες το 2019 ήταν 3,6% υψηλότερες από ό, τι το 2018 και 7,2% υψηλότερα από ό,τι το 2010. Η αύξηση του συνολικού παγκόσμιου στρατού οι δαπάνες το 2019 ήταν η πέμπτη συνεχόμενη ετήσια αύξηση και η μεγαλύτερη από τις δεκαετία 2010-2019, ξεπερνώντας το 2,6 τοις εκατό αύξηση το 2018. Οι στρατιωτικές δαπάνες επίσης αυξήθηκαν σε τουλάχιστον πέντε περιφέρειες ανά τον κόσμο, κατά 5,0% στην Ευρώπη, 4,8% στην Ασία και την Ωκεανία, 4,7% στην Αμερική και 1,5% στην Αφρική.

Για πέμπτη συνεχόμενη χρονιά, το SIPRI δεν μπορεί να παρέχει εκτίμηση του συνόλου δαπανών στη Μέση Ανατολή. Η αύξηση των συνολικών δαπανών το 2019 έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από τα πρότυπα δαπανών στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Κίνα. Οι ΗΠΑ αύξησαν το δαπάνες για το δεύτερο συνεχές έτος έφτασε έως τα 732 δισεκατομμύρια δολάρια το 2019. Αυτό ήταν 2,7 φορές μεγαλύτερο από τα 261 δισεκατομμύρια δολάρια που δαπανήθηκαν από την Κίνα, την επόμενη υψηλότερη δαπάνη στον κόσμο.

Το σύνολο της Κίνας ήταν 5,1% υψηλότερο από ό, τι στο 2018 και 85% υψηλότερα από ό, τι το 2010. Με μείωση 16% στις δαπάνες της, η Σαουδική Αραβία έπεσε από την τρίτη μεγαλύτερη δαπάνη το 2018 στην πέμπτη θέση το 2019.

Μεταξύ των κρατών στη Δυτική Ευρώπη, η Γαλλία συνέχισε να ξοδεύει τα περισσότερα, με στρατιωτικές δαπάνες 50,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 2019. Ωστόσο, η μεγαλύτερη αύξηση των δαπανών μεταξύ των κορυφαίων 15 στρατιωτικών δαπανών το 2019 έγινε από τη Γερμανία: οι στρατιωτικές της δαπάνες αυξήθηκαν κατά 10% στα 49,3 δισεκατομμύρια δολάρια.

¹⁴ Έκθεση SIPRI: Επετηρίδα Sirpi 2020 (Το Βιβλίο Του Sirpi) , (2020). Αναρτήθηκε στις 01/06/2020 από

WORLD MILITARY SPENDING, 2019		
Region	Spending (US\$ b.)	Change (%)
Africa	(41.2)	1.5
North Africa	(23.5)	4.6
Sub-Saharan Africa	17.7	-2.2
Americas	815	4.7
Central America and the Caribbean	8.7	8.1
North America	754	5.1
South America	52.8	0.2
Asia and Oceania	523	4.8
Central Asia	2.2	16
East Asia	363	4.6
Oceania	29.0	3.5
South Asia	88.1	6.4
South East Asia	40.5	4.2
Europe	356	5.0
Central Europe	31.5	14
Eastern Europe	74.0	4.9
Western Europe	251	3.9
Middle East
World total	1 917	3.6

() = uncertain estimate; .. = data unavailable.
Spending figures are in current (2018) US\$.
All changes are in real terms for the period 2018-19.

Πίνακας 1.7: Παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες 2019¹⁵

Οι στρατιωτικές δαπάνες δεν κατανέμονται ομοιόμορφα στις περιοχές του κόσμου¹⁶. Συνολικά οι στρατιωτικές δαπάνες στην Ευρώπη 356 δισεκατομμύρια δολάρια το 2019, αντιπροσωπεύοντας το 19% των παγκόσμιων δαπανών. Αυτό ήταν πίσω από τις δαπάνες από κράτη στην Αμερική, σε 815 δισεκατομμύρια δολάρια (43% του κόσμου συνολικά), και την Ασία και την Ωκεανία, στα 523 δισεκατομμύρια δολάρια (27% των παγκόσμιων δαπανών). Σε Δαπάνες εκτιμάται ότι η Μέση Ανατολή ήταν περίπου 9,4% του παγκόσμιου συνόλου. 41,2 δισεκατομμύρια δολάρια δαπανήθηκαν από αφρικανικές χώρες, το χαμηλότερο από όλες τις περιοχές, μόνο 2,1% των παγκόσμιων στρατιωτικών δαπανών.

Το 2014, τα μέλη του Οργανισμού Συνθήκης του Βόρειου Ατλαντικού (NATO) δεσμεύτηκαν αυξάνουν τις στρατιωτικές τους δαπάνες ως μερίδιο του ΑΕΠ σε 2 τοις εκατό και να δαπανήσει σε τουλάχιστον το 20% των στρατιωτικών δαπανών τους για εξοπλισμό¹⁷.

Ο αριθμός των ευρωπαϊκών χωρών του NATO που διαθέτει 20% ή περισσότερες από τις στρατιωτικές τους δαπάνες ο εξοπλισμός αυξήθηκε από 5 το 2014 σε 1 σε 2019. Οι πέντε

¹⁵ Έκθεση SIPRI: Επετηρηδα Sirpi 2020 (Το Βιβλίο Του Sirpi), (2020). Αναρτήθηκε στις 01/06/2020 από www.sipri.org

¹⁶ Έκθεση SIPRI: Επετηρηδα Sirpi 2020 (Το Βιβλίο Του Sirpi), (2020). Αναρτήθηκε στις 01/06/2020 από www.sipri.org

¹⁷ Έκθεση SIPRI: Επετηρηδα Sirpi 2020 (Το Βιβλίο Του Sirpi), (2020). Αναρτήθηκε στις 01/06/2020 από www.sipri.org

με τον υψηλότερο βαθμό δαπανών εξοπλισμού ως μερίδιο των συνολικών στρατιωτικών δαπανών είναι η Βουλγαρία, η Ουγγαρία, η Λιθουανία, η Ρουμανία και η Σλοβακία.

Ενώ οι απότομες αυξήσεις τους οδήγησαν σε πολλοί παράγοντες - όπως η ανάγκη να εκσυγχρονίσει τα όπλα τους ή να μειώσει την εξάρτησή τους από τη Ρωσία για τη συντήρηση των υπάρχοντων οπλικών συστημάτων – ο πρωταρχικός λόγος ήταν η αντίληψή τους για ένα αυξημένη απειλή από τη Ρωσία.

Η παρακολούθηση των στρατιωτικών δαπανών των χωρών απαιτεί διαφάνεια. Η ασφάλεια και η συνεργασία στην Ευρώπη συνέχισαν να μειώνονται το 2019¹⁸. Η διαφάνεια ποικίλλει σημαντικά σε Εθνικό επίπεδο. Σε ορισμένες πολιτείες, συχνά αυτές κυβερνώνται από στρατιωτικά καθεστώτα, οι στρατιωτικές δαπάνες χρηματοδοτούνται εκτός της κυβερνητικούς προϋπολογισμός. Η περίπτωση της Μιανμάρ – επισημαίνεται σε μια έκθεση του ΟΗΕ για το 2019 - υπογραμμίζει τον τρόπο με τον οποίο οι μηχανισμοί χρηματοδότησης και η αδιαφάνεια του προϋπολογισμού οι στρατιωτικές δαπάνες μπορούν να επιτρέψουν στον στρατό να ενεργούν ανεξέλεγκτα και να διαπράττουν εγκλήματα κατά των μειονοτήτων.

1.8.2 Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα, σε τοπικό νόμισμα, 1988-2019¹⁹

Τα ποσά είναι σε τοπικό νόμισμα σε τρέχουσες τιμές και ισχύουν για ημερολογιακά έτη, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά. Οι χώρες ομαδοποιούνται ανά περιοχή και υποπεριοχή. Όλα τα στοιχεία εκφράζονται με βάση το τρέχον νόμισμα. Σε περιπτώσεις όπου υπήρξε υπερπληθωρισμός και πολλαπλοί επαναπροσδιορισμοί νόμισμα, αυτό μπορεί να σημαίνει ότι τα στοιχεία για τα προηγούμενα χρόνια μπορεί να είναι μόνο ένα κλάσμα μιας σημερινής νομισματικής μονάδας.

Country	Currency	Notes	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Africa													
<i>North Africa</i>													
Algeria	b. dinars	<u>1</u>	6.1	6.5	8.1	10.4	23.0	29.8	46.8	58.8	79.5	101	112
Libya	m. dinars	<u>2</u>	577	675
Morocco	m. dirhams	<u>3</u>	7530	8408	8817	9999	10489	11640	12564	12280	12613	13347	13878
Tunisia	m. dinars		200	222	218	241	256	277	301	324	387	396	417
<i>Sub-Saharan</i>													
Angola	th/m. kwanzas	<u>4</u>	0.044	0.058	0.052	0.057	0.200	4.72	35.4	643	20451.6	104621	66.9
Benin	b. CFA francs		11.0	9.1	8.9
Botswana	m. pula		171	207	291	348	376	450	458	460	467	586	765
Burkina Faso	b. CFA francs	<u>5</u>	17.0	21.3	23.0	19.6	18.8	17.1	16.8	18.4	19.0	22.5	23.3
Burundi	b. francs	<u>6</u>	4.8	6.0	6.8	7.8	8.1	8.8	10.6	10.5	15.4	21.8	26.3
Cameroon	b. CFA francs	<u>7</u>	46.0	46.9	49.2	50.3	48.6	47.6	52.5	56.7	59.8	69.3	81.0
Cape Verde	m. escudos		366	242	220	281	477	352	382	443
Central African Rep.	m. CFA francs	<u>8</u>	6093	6137	5421	5935	6496	6239
Chad	b. CFA francs		23.2	18.0	9.4	..	9.4	11.1	12.3	10.0	12.7	9.7	9.5
Congo, Republic of	m. CFA francs	<u>9</u>	33250	31000
Congo, Dem. Rep.	as is/mil. francs	<u>10</u>	0.134	0.086	0.11	2.28	184	11797	44.8	110.1	42.8
Côte d'Ivoire	b. CFA francs	<u>11</u>	38.2	41.4	39.2	40.7	41.5	42.1	46.7	..	52.5	54.6	..
Djibouti	m. francs		5520	5525	5530	5647	5976	5521	5458	5262	4359	4719	4746
Equatorial Guinea	m. CFA francs		1321	1721
Eritrea	m. nakfa	<u>12</u>	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	539	439	771	968	634	1936
Ethiopia	m. birr	<u>13</u>	1273	1618	1625	1095	716	819	813	754	803	1512	3263
Gabon	b. CFA francs	<u>14</u>
Gambia	m. dalasis	<u>15</u>	14.5	20.7	27.3	34.9	31.2	23.3	22.2	27.6	38.5	42.6	43.1
Ghana	m. cedis	<u>16</u>	0.5	0.6	0.9	1.5	1.8	2.7	3.6	5.9	7.3	9.3	13.3

Πίνακας 1.8: Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα, σε τοπικό νόμισμα, 1988-1998 SIPRI 2020. Πηγή: SIPRI

¹⁸ Έκθεση SIPRI: Επετηρίδα SIPRI 2020 (Το Βιβλίο Του SIPRI), (2020). Αναρτήθηκε στις 01/06/2020 από www.sipri.org

¹⁹ Έκθεση SIPRI: Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα, σε τοπικό νόμισμα, 1988-2019, (2020). Αναρτήθηκε από www.sipri.org

Country	Currency	Notes	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Africa													
<i>North Africa</i>													
Algeria	b. dinars	<u>1</u>	122	142	162	167	171	202	214	225	273	334	384
Libya	m. dinars	<u>2</u>	535	556	496	575	700	894	904	807	807	1346	..
Morocco	m. dirhams	<u>3</u>	11839	9129	16619	16254	17418	17182	18006	18775	19730	22824	24615
Tunisia	m. dinars		424	456	483	491	525	554	608	662	629	713	763
<i>Sub-Saharan</i>													
Angola	th/m. kwanzas	<u>4</u>	2977	5860	8918	19096	49988	68298	118977	158350	155900	237375	262671
Benin	b. CFA francs		11.0	10.3	9.6	18.1	20.1	22.1	23.6	24.5	..	29	..
Botswana	m. pula		784	942	1229	1415	1490	1474	1451	1593	1881	2269	2362
Burkina Faso	b. CFA francs	<u>†</u>	25.7	26.1	27.0	29.6	29.5	34.7	39.0	38.0	51.7	52.4	60.1
Burundi	b. francs	<u>†</u>	28.5	30.5	44.2	41.8	47.0	49.4	53.6	46.0	50.1	52.0	..
Cameroon	b. CFA francs	<u>§</u>	89	88	91	102	110	117	118	134	142	155	162
Cape Verde	m. escudos		518	814	572	530	565	573	628	614	640	810	667
Central African Rep.	m. CFA francs	<u>5</u>	7445	8729	7979	8121	..	9160	14111	16995
Chad	b. CFA francs		13	15	19	24	24	27	29	117	187	274	349
Congo, Republic of	m. CFA francs	<u>§</u>	39911	49280	54503	65665	53230	66182	80555	93020	..
Congo, Dem. Rep.	as is/mil. francs	<u>6</u>	600	2901	31908	54983	78292	96045	106046	89486	99100
Côte d'Ivoire	b. CFA francs	<u>7</u>	124	133	132	140	155	165	198
Djibouti	m. francs		4759	4625	4629	5909	7422	6639	7970	8800	6135	6447	..
Equatorial Guinea	m. CFA francs		94087	131097	175619
Eritrea	m. nakfa	<u>8</u>	2225	2220	1884	2104	2520
Ethiopia	m. birr	<u>9</u>	5589	5075	2959	2476	2397	2686	2965	3007	3229	3727	4000
Gabon	b. CFA francs	<u>10</u>	..	65.0	66.0	66.0	63.0	66.1	62.3	68.1
Gambia	m. dalasis	<u>11</u>	40.1	42.5	38.5	45.0	57.0	58.0	85.3	78.2	113	381	189
Ghana	m. cedis	<u>12</u>	15.8	27.7	23.2	29.3	46.2	50.7	58.2	69.4	118	120	167

Πίνακας 1.9: Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα, σε τοπικό νόμισμα, 1999-2009 SIPRI 2020.
Πηγή: SIRPI

Country	Currency	Notes	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Africa												
<i>North Africa</i>												
Algeria	b. dinars	<u>1</u>	422	631	723	807	956	1048	1118	1118	1118	1230
Libya	m. dinars	<u>2</u>	3769.1	5041.5	4778.7
Morocco	m. dirhams	<u>3</u>	26605	27042	29360	34173	34034	31912	32632	33845	34696	35531
Tunisia	m. dinars		818	1007	1064	1234	1542	1921	2120	2073	2233	2931
<i>Sub-Saharan</i>												
Angola	th/m. kwanzas	<u>4</u>	3E+05	3E+05	4E+05	6E+05	7E+08	4E+08	5E+08	5E+08	5E+08	5E+08
Benin	b. CFA francs		39.9	42.5	46.0	53.8	47.2	67.9	50.1	39.9
Botswana	m. pula		2369	2485	2491	2574	3108	3886	5608	5414	5081	5546
Burkina Faso	b. CFA francs	<u>†</u>	61	66	75	82	88	87	89	112	170	210
Burundi	b. francs	<u>†</u>	85	95	96	104	110	110	116	119
Cameroon	b. CFA francs	<u>§</u>	175	164	181	194	199	209	230	239	239	247
Cape Verde	m. escudos		686	774	835.6	815.2	835.2	887.1	1014.3	918.9	1000.88	958
Central African Rep.	m. CFA francs	<u>5</u>	25549	23534	21823	23676	18989	15794	15916	16157	16960	18992
Chad	b. CFA francs		305	288	..	359	194	131	184	129	141	138
Congo, Republic of	m. CFA francs	<u>§</u>	108164	181341	348510	..	297650	218394	162422	175760
Congo, Dem. Rep.	as is/mil. francs	<u>6</u>	166400	219563	305813	344440	315710	454915	399976	428966	477265	581999
Côte d'Ivoire	b. CFA francs	<u>7</u>	192	169	208	212	258	337	357	295	338	314
Djibouti	m. francs	
Equatorial Guinea	m. CFA francs		82340	81184	82567	79980	83083	..
Eritrea	m. nakfa	<u>8</u>
Ethiopia	m. birr	<u>9</u>	4375	5618	6490	6991	8152	9156	10719	12039	14074	15863
Gabon	b. CFA francs	<u>10</u>	133	126	142	139	103	101	120	157	145	156
Gambia	m. dalasis	<u>11</u>	358	373	609	591	553	728
Ghana	m. cedis	<u>12</u>	175	354	606	498	770	721	640	822	1006	1226

Πίνακας 1.10: Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα, σε τοπικό νόμισμα, 2010-2019 SIPRI 2020.
Πηγή: SIRPI

1.8.3 Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, 1988-2019²⁰

Οι χώρες ομαδοποιούνται ανά περιοχή και υποπεριοχή.

Country	Notes	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Africa																	
<i>North Africa</i>																	
Algeria	1	1.7%	1.5%	1.5%	1.2%	2.1%	2.5%	3.1%	2.9%	3.1%	3.6%	4.0%	3.8%	3.4%	3.8%	3.7%	3.3%
Libya	1, 2	4.1%	5.3%	3.8%	3.1%	2.4%	2.1%	2.1%
Morocco	3	4.1%	4.4%	4.1%	4.1%	4.3%	4.7%	4.5%	4.3%	3.9%	4.2%	3.5%	2.9%	2.2%	3.7%	3.5%	3.5%
Tunisia		2.3%	2.3%	2.0%	2.0%	1.9%	1.9%	1.9%	1.9%	2.0%	1.9%	1.8%	1.7%	1.8%	1.7%	1.7%	1.7%
<i>Sub-Saharan</i>																	
Angola	4	22.0%	19.4%	17.5%	7.1%	5.7%	17.5%	5.7%	4.7%	2.4%	6.0%	2.6%	17.3%	6.4%	4.5%	2.9%	3.8%
Benin		2.3%	1.9%	1.7%	0.7%	0.6%	0.5%	0.9%	0.9%
Botswana		4.9%	3.6%	4.4%	4.6%	4.5%	4.9%	4.0%	3.5%	2.9%	3.2%	3.8%	3.1%	3.2%	3.8%	4.1%	4.0%
Burkina Faso	†	2.3%	2.7%	2.7%	2.2%	2.0%	1.9%	1.4%	1.4%	1.3%	1.4%	1.3%	1.4%	1.4%	1.3%	1.3%	1.2%
Burundi	‡	3.1%	3.3%	3.4%	3.8%	3.6%	3.7%	3.9%	4.2%	5.9%	6.4%	6.6%	6.3%	4.9%	6.1%	5.4%	5.5%
Cameroon	§	1.3%	1.3%	1.5%	1.5%	1.5%	1.3%	1.3%	1.3%	1.2%	1.3%	1.4%	1.4%	1.3%	1.3%	1.3%	1.4%
Cape Verde		1.9%	1.0%	0.8%	0.8%	1.3%	0.8%	0.8%	0.9%	0.8%	1.2%	0.8%	0.7%	0.6%
Central African Rep.	‡, 5	1.6%	1.6%	1.5%	1.3%	1.2%	1.1%	1.4%
Chad		5.3%	3.9%	2.0%	..	1.9%	2.7%	1.9%	1.4%	1.5%	1.1%	0.9%	1.4%	1.4%	1.4%	1.5%	1.3%
Congo, Republic of	§	4.3%	4.1%	1.9%	2.3%	2.7%
Congo, Dem. Rep.	¶	5.2%	1.5%	1.4%	0.4%	1.2%	0.2%	0.9%
Côte d'Ivoire	7	1.2%	1.3%	1.3%	1.4%	1.4%	1.4%	1.1%	..	0.8%	0.8%	1.4%
Djibouti		6.7%	6.8%	6.2%	5.8%	5.8%	5.1%	5.5%	5.7%	5.5%	5.1%
Equatorial Guinea		2.0%	2.0%
Eritrea	8	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	21.3%	12.7%	19.5%	20.3%	11.9%	32.5%	34.4%	32.7%	22.1%	20.7%	20.9%
Ethiopia	9	8.5%	10.3%	9.7%	5.7%	3.4%	3.1%	2.9%	2.2%	2.1%	3.3%	7.3%	9.5%	7.6%	4.3%	3.7%	3.2%
Gabon	10	1.8%	1.8%	1.8%	1.7%
Gambia	†, 11	0.8%	1.0%	0.5%	0.5%	0.4%	0.3%	0.3%	0.3%	0.4%	0.4%	0.4%	0.3%	0.3%	0.2%	0.2%	0.2%
Ghana	12	0.4%	0.4%	0.3%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%	0.5%	0.4%	0.4%	0.5%	0.5%	0.6%	0.4%	0.4%	0.4%

Πίνακας 1.11: Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, 1988-2003, 2020. Πηγή: SIRPI

Country	Notes	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Africa																	
<i>North Africa</i>																	
Algeria	1	3.3%	2.8%	2.6%	2.9%	3.0%	3.8%	3.5%	4.3%	4.5%	4.8%	5.5%	6.3%	6.4%	6.0%	5.5%	6.0%
Libya	1, 2	2.1%	1.5%	1.1%	0.9%	1.5%	3.7%	7.6%	15.5%
Morocco	3	3.2%	3.3%	3.1%	3.0%	3.2%	3.3%	3.4%	3.3%	3.5%	3.8%	3.7%	3.2%	3.2%	3.2%	3.1%	3.1%
Tunisia		1.6%	1.5%	1.4%	1.3%	1.3%	1.3%	1.3%	1.6%	1.5%	1.6%	1.9%	2.3%	2.4%	2.1%	2.1%	2.6%
<i>Sub-Saharan</i>																	
Angola	4	3.5%	3.7%	3.8%	3.1%	3.6%	4.7%	4.2%	3.3%	3.2%	4.5%	4.7%	3.1%	2.7%	2.4%	1.8%	1.6%
Benin		0.9%	0.9%	0.9%	..	0.9%	1.0%	0.9%	1.0%	1.1%	0.9%	1.3%	0.9%	0.7%
Botswana		3.5%	2.9%	2.7%	2.8%	3.0%	3.2%	2.7%	2.4%	2.3%	2.1%	2.1%	2.7%	3.3%	3.0%	2.7%	2.8%
Burkina Faso	†	1.4%	1.4%	1.2%	1.6%	1.4%	1.5%	1.4%	1.3%	1.3%	1.4%	1.4%	1.4%	1.3%	1.5%	2.1%	2.4%
Burundi	‡	4.9%	4.4%	3.5%	3.4%	2.7%	2.5%	2.4%	2.1%	2.2%	2.1%	1.9%	1.9%	1.8%
Cameroon	§	1.4%	1.2%	1.3%	1.3%	1.3%	1.3%	1.4%	1.2%	1.2%	1.2%	1.1%	1.1%	1.2%	1.2%	1.1%	1.1%
Cape Verde		0.6%	0.6%	0.6%	0.5%	0.6%	0.5%	0.5%	0.5%	0.6%	0.5%	0.5%	0.6%	0.6%	0.5%	0.5%	0.5%
Central African Rep.	‡, 5	1.2%	1.2%	..	1.1%	1.6%	1.8%	2.6%	2.3%	2.0%	3.2%	2.3%	1.7%	1.5%	1.4%	1.4%	1.5%
Chad		1.0%	0.8%	3.0%	4.5%	5.9%	8.0%	5.8%	5.0%	..	5.6%	2.8%	2.0%	3.1%	2.2%	2.3%	2.2%
Congo, Republic of	§	2.7%	1.7%	1.6%	2.3%	2.0%	..	1.8%	2.6%	5.0%	..	6.4%	4.3%	2.6%	2.7%
Congo, Dem. Rep.	¶	1.3%	1.4%	1.4%	1.3%	0.8%	0.7%	0.9%	1.0%	1.2%	1.1%	1.0%	1.3%	0.9%	0.7%	0.6%	0.7%
Côte d'Ivoire	7	1.5%	1.5%	1.5%	1.6%	1.5%	1.7%	1.6%	1.4%	1.5%	1.4%	1.5%	1.7%	1.7%	1.3%	1.3%	1.1%
Djibouti		5.6%	6.3%	6.4%	4.1%	3.7%
Equatorial Guinea		1.5%	1.5%	2.5%	0.8%	1.0%	1.2%	1.1%	1.1%
Eritrea	8
Ethiopia	9	3.1%	2.8%	2.3%	1.9%	1.5%	1.2%	1.1%	1.1%	0.9%	0.8%	0.8%	0.7%	0.7%	0.7%	0.6%	0.6%
Gabon	10	1.6%	1.2%	1.3%	1.9%	1.5%	1.6%	1.6%	1.1%	1.2%	1.4%	1.8%	1.5%	1.6%
Gambia	†, 11	0.2%	0.3%	0.3%	0.4%	1.1%	0.5%	0.8%	0.8%	1.2%	1.0%	0.7%
Ghana	12	0.4%	0.4%	0.4%	0.5%	0.4%	0.5%	0.4%	0.6%	0.8%	0.5%	0.7%	0.5%	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%

Πίνακας 1.12: Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, 2004-2019, 2020. Πηγή: SIRPI

²⁰ Έκθεση SIPRI: Στρατιωτικές δαπάνες ανά χώρα ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, 1988-2019, (2020). Αναρτήθηκε από www.sipri.org

1.8.4 Αυξήθηκαν οι αμυντικές δαπάνες το 2018²¹

1,822 τρις δολάρια. Αυτό είναι το αστρονομικό ποσό των αμυντικών δαπανών παγκοσμίως για το 2018. Σύμφωνα με το SIPRI, το Ινστιτούτο Ερευνών για την Ειρήνη, οι εν λόγω δαπάνες αυξήθηκαν κατά 2,6% σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά.

Ιδιαίτερα αυξητική τάση καταγράφεται στις ΗΠΑ. Η χώρα βρίσκεται στην πρώτη θέση της λίστας των κρατών με τις μεγαλύτερες αμυντικές δαπάνες. Το ποσό που ξοδεύτηκε το 2018 στην Αμερική ανέρχεται σχεδόν στο ίδιο το οποίο δαπάνησαν οι χώρες που βρίσκονται στις επόμενες 8 θέσεις στη λίστα συνολικά.

Στις Η.Π.Α. το ποσοστό 4,6% της αύξησης για τελευταία επτά έτη συμβαίνει για πρώτη φορά, όπως σημειώνει ο διευθυντής Ναν Τιάν που διεκπεραιώνει την έρευνα.

"Φαινομενική" η μείωση των δαπανών στη Ρωσία

Στο σύνολο τους οι περισσότερες χρηματικές δαπάνες παρατηρούνται στις Η.Π.Α., στην Κίνα, στη Σαουδική Αραβία, στην Ινδία. Την Πέμπτη θέση κατέχει η Γαλλία για το 2018, έπειτα σειρά έχει η Ρωσία όπου το 2006 κατέχει την έκτη θέση. Σ' αυτό το σημείο ο Ναν Τιάν σημειώνει πως αυτό δεν οφείλεται στο ότι η χώρα δαπάνησε λιγότερα για το στρατιωτικό εξοπλισμό της, όμως το SIPRI υπολογίζει τα στοιχεία του σε δολάρια. Επιπροσθέτως οι δαπάνες για την άμυνα της Ρωσίας πλησίασαν το 3,5% γεγονός που οφείλεται αποκλειστικά στον πληθωρισμό.

Χώρες όπως είναι η Γαλλία, η Μ. Βρετανία, η Γερμανία έχουν καταταχτεί στις 10 χώρες οι οποίες έχουν καταβάλλει υψηλό βαθμό δαπανών παγκοσμίως. Η κυβέρνηση της Γερμανίας σκοπεύει να αυξήσει το ποσοστό του Α.Ε.Π. από 1,2% σε 1,5%.

Ενώ και η Τουρκία συνεχίζει την ίδια στιγμή να περικλείει σε σημαντικό βαθμό το στρατό της χώρας της. Στο διάστημα των τελευταίων ετών οι ανάλογες δαπάνες πήραν αύξηση 24% με αποτέλεσμα να κατατάσσουν τη χώρα παγκόσμια στην δέκατη πέμπτη θέση. Το σχόλιο του Ναν Τιάν: "Η Τουρκία επεκτείνει την στρατιωτική της επίθεση σε κουρδικές ομάδες στη Συρία. Και αυτό κοστίζει πάρα πολλά χρήματα".

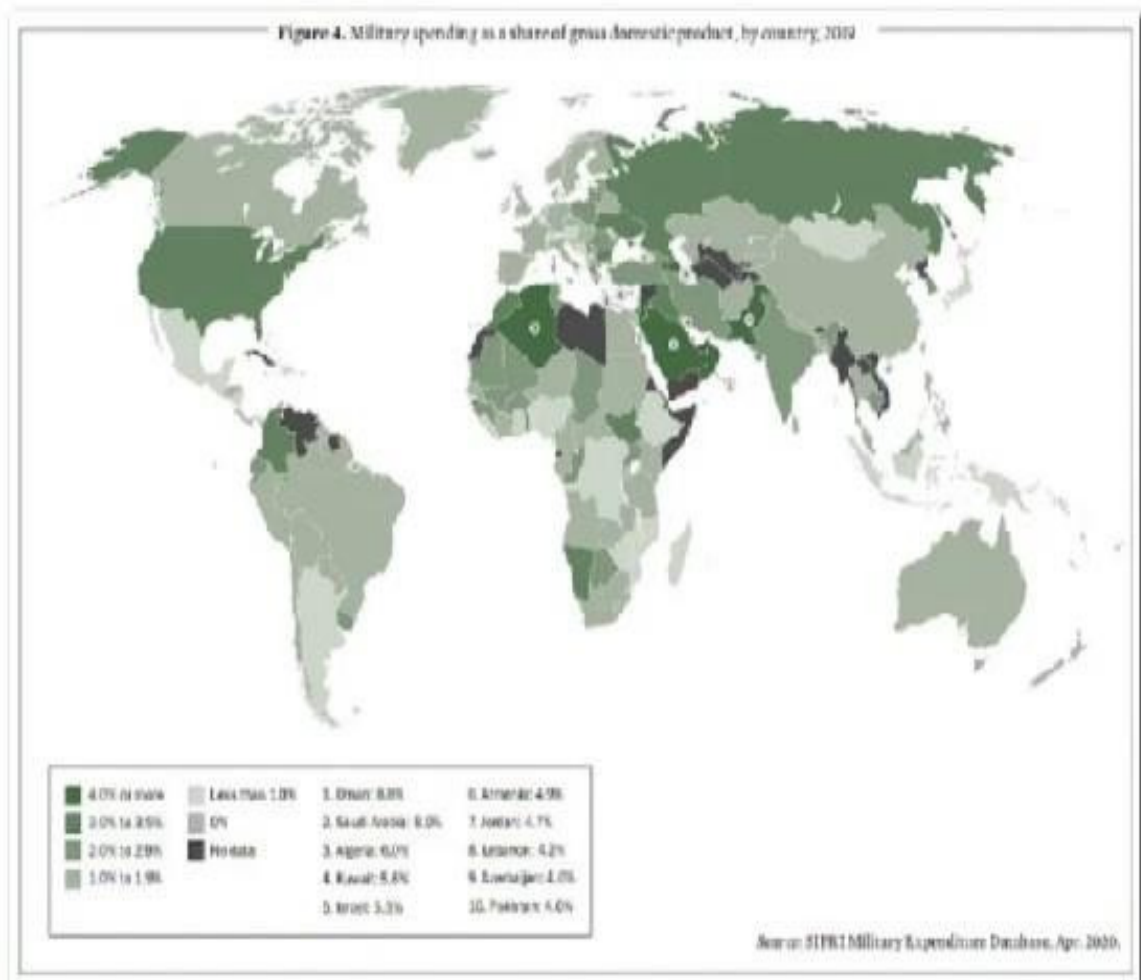
Τέλος, η Ελλάδα βρίσκεται στην 36η θέση της λίστας του SIPRI με 5,2 δις δολάρια σε αμυντικές δαπάνες για το 2018. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 2,4% του ΑΕΠ. Επισημαίνεται ότι στην έκθεση του Ινστιτούτου δεν λαμβάνονται υπόψη μυστικές συμφωνίες. Τα στοιχεία αφορούν αποκλειστικά φανερές πηγές και επίσημα στοιχεία. Έτσι το πραγματικό ποσό των αμυντικών δαπανών υπολογίζεται ότι είναι υψηλότερο απ' ό,τι τα 1,822 τρις δολάρια, %που προκύπτουν από τους υπολογισμούς του SIPRI.

1.8.5 Ρεκόρ 30ετίας οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες το 2019²²

Οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες αυξήθηκαν ραγδαία το 2019 κι ανήλθαν στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων τριών δεκαετιών, κυρίως εξαιτίας των υψηλότερων στρατιωτικών προϋπολογισμών των ΗΠΑ, της Κίνας και της Ινδίας, τονίζει η έκθεση του Ινστιτούτου Ερευνών για τη Διεθνή Ειρήνη της Στοκχόλμης.

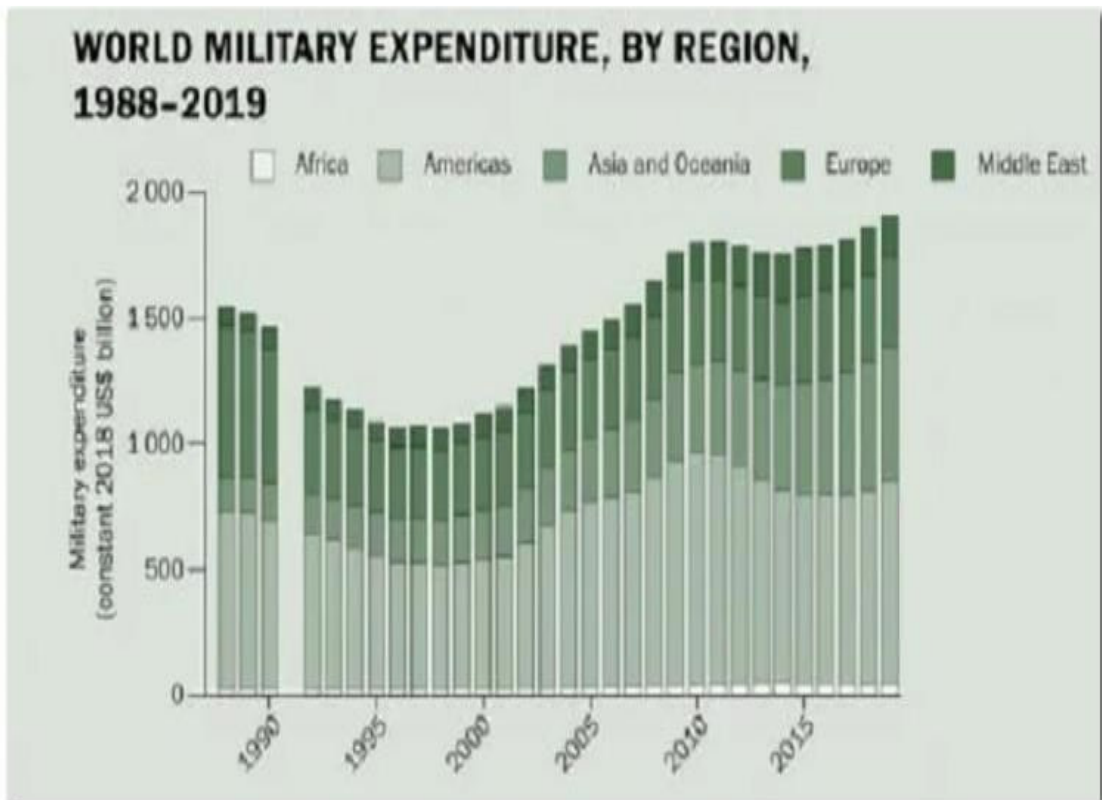
²¹ Χέλε Γιέπεσεν, Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Κοσμά, (2019). Αναρτήθηκε στις 29/09/2019 από www.capital.gr

²² Έκθεση SIPRI: Ρεκόρ 30ετίας οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες το 2019, (2020). Αναρτήθηκε στις 20/04/2020 από www.rovespiero.gr

Εικόνα 1.1: Έκθεση SIPRI: Ρεκόρ 30ετίας οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες το 2019

Κατά την έκθεση, οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες ανήλθαν συνολικά σε 1,91 τρισεκατομμύριο δολάρια το 2019, αυξανόμενες κατά 3,6% από το 2018. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη αύξησή τους από το 2010 ποσοστιαία, που τις οδήγησαν σε απόλυτο αριθμό στο υψηλότερο επίπεδο από το 1989.

Διάγραμμα 1.6: Παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες ανά περιοχή 1988-2019

Ωστόσο οι στρατιωτικές δαπάνες πιθανόν έφθασαν πέρυσι στην κορύφωσή τους και θα μειωθούν σημαντικά φέτος, με δεδομένο τον τεράστιο οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας του νέου κορωνοϊού²³.

Πρόσθεσε πως «ιστορικά τεκμήρια» κατατείνουν στο ότι οι στρατιωτικές δαπάνες θα αποκλιμακωθούν, όπως συνέβη μετά την οικονομική κρίση της περιόδου 2008-2009, η οποία «δεν πλησίαζε καν τη σφοδρότητα αυτής που βλέπουμε τώρα».

²³ «Θα υποδεικνύαμε ότι αυτή ήταν η κορύφωση, διότι η οικονομική ύφεση εξαιτίας της Covid-19 θα έχει μείζονα αντίκτυπο στους κρατικούς προϋπολογισμούς, σε όλα τα είδη (δημοσίων) δαπανών, το 2020», εξήγησε Νιαν Τιαν, ερευνητής του SIPRI.

The 40 countries with the highest military expenditure in 2019								
Rank		Country	Spending (\$ b), 2019	Change (%)		Spending as a share of GDP (%) ^b		World share (%), 2019
2019	2018 ^a			2018-19	2010-19	2019	2010	
1	1	United States	732	5.3	-15	3.4	4.9	38
2	2	China	[261]	5.1	85	[1.9]	[1.9]	[14]
3	4	India	71.1	6.8	37	2.4	2.7	3.7
4	5	Russia	65.1	4.5	30	3.9	3.6	3.4
5	3	Saudi Arabia	[61.9]	-16	14	[8.0]	8.6	[3.2]
Subtotal top 5			1 191	62
6	6	France	50.1	1.6	3.5	1.9	2.0	2.6
7	9	Germany	49.3	10	15	1.3	1.3	2.6
8	7	United Kingdom	48.7	0.0	-15	1.7	2.4	2.5
9	8	Japan	47.6	-0.1	2.0	0.9	1.0	2.5
10	10	South Korea	43.9	7.5	36	2.7	2.5	2.3
Subtotal top 10			1 430	75
11	11	Brazil	26.9	-0.5	6.1	1.5	1.5	1.4
12	12	Italy	26.8	0.8	-11	1.4	1.5	1.4
13	13	Australia	25.9	2.1	23	1.9	1.9	1.4
14	14	Canada	22.2	-2.0	27	1.3	1.2	1.2
15	15	Israel	20.5	1.7	30	5.3	5.9	1.1
Subtotal top 15			1 553	81
16	16	Turkey	20.4	5.8	86	2.7	2.3	1.1
17	17	Spain	17.2	0.9	-7.1	1.2	1.4	0.9
18	20	Iran	12.6	-15	-36	2.3	2.9	0.7
19	21	Netherlands	12.1	12	9.8	1.3	1.3	0.6
20	18	Poland	11.9	2.5	51	2.0	1.8	0.6
21	22	Singapore	11.2	2.9	21	3.2	3.4	0.6
22	23	Taiwan	10.4	1.1	1.9	1.7	2.0	0.5
23	25	Algeria	10.3	7.8	92	6.0	2.5	0.5
24	19	Pakistan	10.3	1.8	70	4.0	3.4	0.5
25	24	Colombia	10.1	6.5	18	3.2	3.6	0.5
26	28	Kuwait	7.7	4.7	48	5.6	3.8	0.4
27	27	Indonesia	7.7	-2.3	69	0.7	0.6	0.4
28	31	Iraq	7.6	21	73	3.5	2.7	0.4
29	30	Thailand	7.3	1.4	27	1.3	1.6	0.4
30	29	Norway	7.0	4.7	30	1.7	1.5	0.4
31	26	Oman	6.7	-12	60	8.8	6.3	0.4
32	32	Mexico	6.5	7.9	47	0.5	0.5	0.3
33	34	Sweden	5.9	10	19	1.1	1.2	0.3
34	33	Greece	5.5	-0.4	-23	2.6	2.7	0.3
35	41	Ukraine	5.2	9.3	132	3.4	1.9	0.3
36	35	Chile	5.2	0.3	11	1.8	2.2	0.3
37	37	Switzerland	5.2	12	20	0.7	0.7	0.3
38	40	Romania	4.9	17	154	2.0	1.3	0.3
39	36	Belgium	4.8	3.4	-7.3	0.9	1.1	0.3
40	38	Denmark	4.6	4.2	8.1	1.3	1.4	0.2
Subtotal top 40			1 771	92
World			1 917	3.6	7.2	2.2	2.5	100

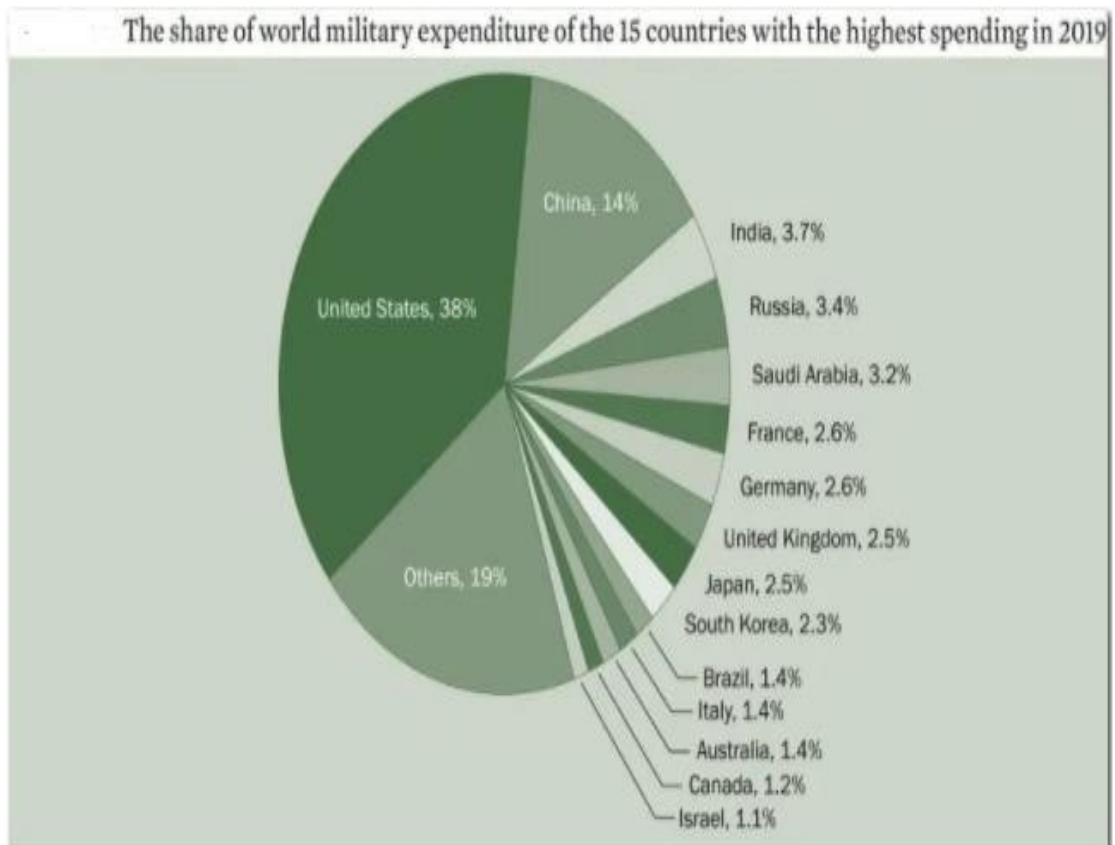
Πίνακας 1.13: 40 χώρες με την υψηλότερη στρατιωτική ταχύτητα το 2009.

Για τις στρατιωτικές δαπάνες του 2019, παρατήρησε πως:

Οι ΗΠΑ είναι μακράν η χώρα με τις μεγαλύτερες στρατιωτικές δαπάνες: 732 δισεκατομμύρια δολάρια ή το 38% των παγκόσμιων.

Οι ΗΠΑ ξόδεψαν ποσό ίσο με αυτό που δαπάνησαν οι επόμενες 10 χώρες της κατάταξης μαζί, υπογραμμίζει το SIPRI.

Η αύξηση των δαπανών στις ΗΠΑ μεταξύ του 2017 και του 2019 οφειλόταν τόσο στη μεγέθυνση του στρατιωτικού προσωπικού, όσο και στην αναβάθμιση του συμβατικού και πυρηνικού τους οπλοστασίου, διευκρινίζει το Ινστιτούτο.

Διάγραμμα 1.7: Έκθεση SIPRI: Ρεκόρ 30ετίας οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες το 2019

Οι δαπάνες της Κίνας, που βρίσκεται στη δεύτερη θέση της κατάταξης, εκτιμάται πως ανήλθαν σε 261 δισεκατομμύρια δολάρια (+5,1%), ή το 14% του συνόλου παγκοσμίως.

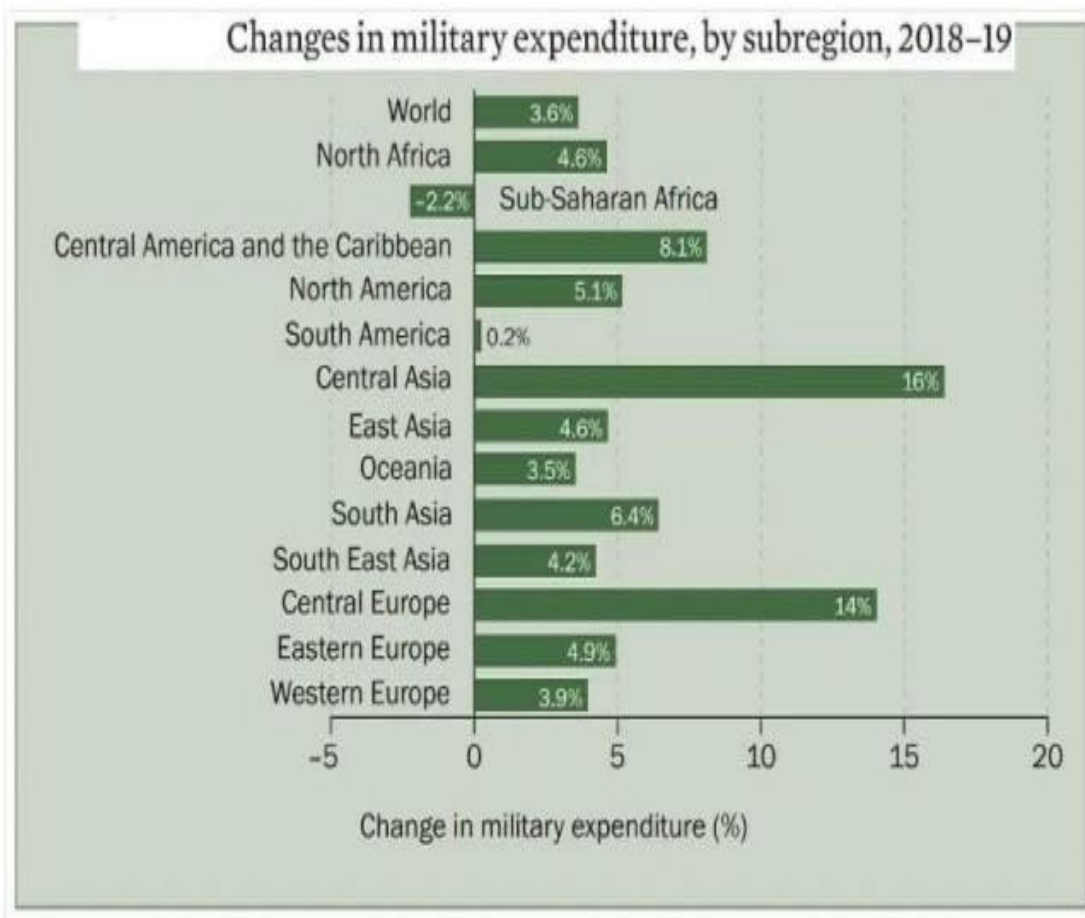
Το Πεκίνο έχει πρακτικά πει «ανοικτά» πως εννοεί να «ανταγωνιστεί» τις ΗΠΑ, να συνεχίσει να επενδύει ώστε η Κίνα να γίνει «υπερδύναμη», σημείωσε ο Τιαν.

Η Ινδία κατατάσσεται τρίτη, με δαπάνες 71,1 δισ. δολαρίων (+6,8%), ακολουθούμενη από τη Ρωσία και τη Σαουδική Αραβία, αναφέρει το SIPRI.

Σύμφωνα με την έκθεση, στις πέντε πρώτες χώρες της κατάταξης αναλογεί το 62% των παγκόσμιων στρατιωτικών δαπανών.

Την κορυφαία δεκάδα συμπληρώνουν η Γαλλία, η Γερμανία, η Βρετανία, η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα.

Ειδικά στη Γερμανία, καταγράφηκε αύξηση των στρατιωτικών δαπανών κατά 10%, στα 49,3 δισ. δολάρια. Επρόκειτο «για τη μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ των 15 χωρών με τις υψηλότερες στρατιωτικές δαπάνες στον κόσμο» ποσοστιαία, υπέδειξε ο Τιαν.

Διάγραμμα 1.8: Αλλαγές στις στρατιωτικές δαπάνες ανά υποπεριοχή, 2018-2019

Αυτό οφειλόταν στη δέσμευση του Βερολίνου να πλησιάσει το συμφωνημένο στο NATO όριο στρατιωτικών δαπανών προς το ΑΕΠ, που είναι το 2%, αλλά και την απειλή που το Βερολίνο εκλαμβάνει πως εγείρει η Ρωσία, σύμφωνα με τον ίδιο.

Αντίθετα με τις άλλες χώρες της κορυφαίας πεντάδας της κατάταξης, η Σαουδική Αραβία κατέγραψε μείωση των στρατιωτικών δαπανών της κατά 16%, σε σχεδόν 62 δισ. δολάρια²⁴.

²⁴ «Η τάση ήταν αντίθετη από αυτή που περιμέναμε από το βασίλειο, που ήταν να συνεχίσει να δαπανά το ίδιο ποσό ή ακόμα και ελαφρώς υψηλότερο, με δεδομένη την εμπλοκή του σε διάφορες συγκρούσεις», σημείωσε ο Τιαν, αναφερόμενος στον πόλεμο στην Υεμένη και στις εντάσεις με το Ιράν, τον μεγάλο αντίπαλο της Σαουδικής Αραβίας στην περιφέρεια.

Region and subregion	Spending (\$ b.), 2019	Change (%)		World share (%), 2019
		2018-19	2010-19	
World	1 917	3.6	7.2	100
<i>Africa^d</i>	(41.2)	1.5	17	2.1
North Africa	(23.5)	4.6	67	1.2
Sub-Saharan Africa ^d	17.7	-2.2	-15	0.9
<i>Americas^b</i>	815	4.7	-13	43
Central America and the Caribbean ^b	8.7	8.1	49	0.5
North America	754	5.1	-15	39
South America	52.8	0.2	8.9	2.8
<i>Asia and Oceania^e</i>	523	4.8	51	27
Central Asia ^d	2.2	16	63	0.1
East Asia ^e	363	4.6	58	19
Oceania	29	3.5	25	1.5
South Asia	88.1	6.4	41	4.6
South East Asia ^f	40.5	4.2	34	2.1
<i>Europe</i>	356	5.0	8.8	19
Central Europe	31.5	14	61	1.6
Eastern Europe	74.0	4.9	35	3.9
Western Europe	251	3.9	-0.6	13

Military expenditure, by region and subregion, 2019

Πίνακας 1.14: Στρατιωτικές δαπάνες ανά περιοχή και υποπεριοχή, 2019

Το SIPRI αναγνωρίζει ότι μπόρεσε να συγκεντρώσει επαρκή δεδομένα για τις 155 από τις 169 χώρες που μελέτησε.

Στις στρατιωτικές δαπάνες συμπεριλαμβάνονται ποσά για τη μισθοδοσία, τις επιχειρήσεις, τις αγορές όπλων, πυρομαχικών και εξοπλισμού, καθώς και για έρευνα και ανάπτυξη, διευκρινίζει το SIPRI.

1.8.6 Οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες βλέπουν τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση σε μια δεκαετία-λέει SIPRI-φθάνοντας \$1917 δισεκατομμύρια το 2019²⁵

Οι μειώσεις των πυρηνικών κεφαλών συνεχίζονται παρά τις αυξανόμενες εντάσεις

Τα εννέα πυρηνικά οπλισμένα κράτη - οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, η Κίνα, η Ινδία, το Πακιστάν, το Ισραήλ και η Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας (Βόρεια Κορέα - κατείχαν μαζί περίπου 13.400 πυρηνικά όπλα στις αρχές του 2020. Αυτό σηματοδότησε μια μείωση από τα 13.865 πυρηνικά όπλα που το SIPRI εκτίμησε ότι τα κράτη αυτά κατείχαν στις αρχές του 2019 (βλ. πίνακα παρακάτω). Περίπου 3720 από τα πυρηνικά όπλα αναπτύσσονται σήμερα με επιχειρησιακές δυνάμεις και σχεδόν 1800 από αυτά κρατούνται σε κατάσταση υψηλού επιχειρησιακού συναγερμού.

Η μείωση του συνολικού αριθμού των πυρηνικών όπλων στον κόσμο το 2019 οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στην εξάρθρωση των συνταξιούχων πυρηνικών όπλων από τη Ρωσία και τις ΗΠΑ, τα οποία μαζί κατέχουν πάνω από το 90 τοις εκατό των παγκόσμιων πυρηνικών όπλων. Οι μειώσεις των στρατηγικών πυρηνικών δυνάμεων των ΗΠΑ και της Ρωσίας που απαιτούνται από τη Συνθήκη του 2010 για τα μέτρα για την περαιτέρω μείωση και τον περιορισμό των στρατηγικών επιθετικών όπλων (New START) ολοκληρώθηκαν το 2018, και το 2019 οι δυνάμεις και των δύο χωρών παρέμειναν κάτω από τα όρια που καθορίζονται από τη συνθήκη.

Το νέο START θα λήξει τον Φεβρουάριο του 2021, εκτός εάν και τα δύο μέρη συμφωνήσουν να το παρατείνουν. Ωστόσο, οι συζητήσεις για την επέκταση του Νέου

²⁵ Έκθεση SIPRI: Οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες βλέπουν τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση σε μια δεκαετία-λέει SIPRI-φθάνοντας \$1917 δισεκατομμύρια το 2019, (2020). Αναρτήθηκε στις 15/06/2020 από www.sipri.org

START ή τη διαπραγμάτευση μιας νέας συνθήκης δεν προχώρησαν σε πρόοδο το 2019. Αυτό οφειλόταν εν μέρει στην επιμονή της αμερικανικής κυβέρνησης ότι η Κίνα πρέπει να συμμετάσχει σε οποιοσδήποτε μελλοντικές συνομιλίες μείωσης πυρηνικών όπλων-κάτι που η Κίνα έχει αποκλείσει κατηγορηματικά.

«Το αδιέξοδο σχετικά με το New START και την κατάρρευση της Συνθήκης Σοβιετικού-ΗΠΑ του 1987 για την εξάλειψη των πυραύλων μέσου φάσματος και μικρότερης εμβέλειας (Συνθήκη INF) το 2019 υποδηλώνουν ότι η εποχή των διμερών συμφωνιών ελέγχου των πυρηνικών όπλων μεταξύ ρωσίας και ΗΠΑ ενδέχεται να πλησιάζει στο τέλος της», λέει η Shannon Kile, Διευθύντρια του Προγράμματος Πυρηνικού Αφοπλισμού, Ελέγχου Όπλων και Μη Διάδοσης του SIPRI. «Η απώλεια βασικών διαύλων επικοινωνίας μεταξύ της Ρωσίας και των ΗΠΑ που είχαν ως στόχο την προώθηση της διαφάνειας και την πρόληψη εσφαλμένων αντιλήψεων σχετικά με τις αντίστοιχες στάσεις και τις δυνατότητές τους στις πυρηνικές δυνάμεις θα μπορούσε δυνητικά να οδηγήσει σε μια νέα κούρσα πυρηνικών όπλων.»

Τα συστήματα πυρηνικών όπλων επόμενης γενιάς βρίσκονται σε εξέλιξη

Η Ρωσία και οι ΗΠΑ έχουν εκτεταμένα και ακριβά προγράμματα σε εξέλιξη για την αντικατάσταση και τον εκσυγχρονισμό των πυρηνικών κεφαλών τους, των συστημάτων παράδοσης πυραύλων και αεροσκαφών και των εγκαταστάσεων παραγωγής πυρηνικών όπλων. Και οι δύο χώρες έχουν επίσης δώσει νέους ή διευρυμένους ρόλους στα πυρηνικά όπλα στα στρατιωτικά τους σχέδια και δόγματα, γεγονός που σηματοδοτεί μια σημαντική αντιστροφή της τάσης μετά τον ψυχρό πόλεμο προς τη σταδιακή περιθωριοποίηση των πυρηνικών όπλων.

Τα πυρηνικά οπλοστάσια των άλλων πυρηνικά οπλισμένων κρατών είναι σημαντικά μικρότερα, αλλά όλα αυτά τα κράτη είτε αναπτύσσουν είτε αναπτύσσουν νέα οπλικά συστήματα ή έχουν ανακοινώσει την πρόθεσή τους να το πράξουν. Η Κίνα βρίσκεται στη μέση ενός σημαντικού εκσυγχρονισμού του πυρηνικού οπλοστασίου της. Αναπτύσσει για πρώτη φορά μια αποκαλούμενη πυρηνική τριάδα, η οποία αποτελείται από νέους πυραύλους ξηράς και θάλασσας και πυρηνικά αεροσκάφη. Η Ινδία και το Πακιστάν αυξάνουν σιγά-σιγά το μέγεθος και την ποικιλομορφία των πυρηνικών τους δυνάμεων, ενώ η Βόρεια Κορέα εξακολουθεί να δίνει προτεραιότητα στο στρατιωτικό πυρηνικό της πρόγραμμα ως κεντρικό στοιχείο της στρατηγικής εθνικής ασφάλειας της. Αν και η Βόρεια Κορέα τήρησε το αυτοανακηρυχθέν μορατόριουμ στις δοκιμές πυρηνικών όπλων και βαλλιστικών πυραύλων μεγάλης εμβέλειας το 2019, κατά τη διάρκεια του έτους διεξήγαγε πολλαπλές δοκιμές πτήσης βαλλιστικών πυραύλων μικρότερης εμβέλειας, συμπεριλαμβανομένων αρκετών νέων τύπων συστημάτων.

1.8.7 Χαμηλά επίπεδα διαφάνειας στην υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δυνατότητες πυρηνικών όπλων²⁶

Η διαθεσιμότητα αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση των πυρηνικών οπλοστασίων και των δυνατοτήτων των πυρηνικά οπλισμένων κρατών ποικίλλει σημαντικά. «Οι ΗΠΑ έχουν αποκαλύψει σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τα αποθέματα και τις πυρηνικές δυνατότητές της, αλλά το 2019 η κυβέρνηση των ΗΠΑ τερμάτισε την πρακτική της δημοσιοποίησης του μεγέθους των αποθεμάτων των ΗΠΑ», λέει ο Hans M. Kristensen, Αναπληρωτής Ανώτερος Συνεργάτης με το Πρόγραμμα Πυρηνικού Αφοπλισμού, Ελέγχου Όπλων και Μη Διάδοσης της SIPRI και Διευθυντής του Προγράμματος Πυρηνικών Πληροφοριών στην Ομοσπονδία Αμερικανών Επιστημόνων (FAS). Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία έχουν επίσης δηλώσει ορισμένες πληροφορίες. Η Ρωσία δεν δημοσιοποιεί

²⁶ Έκθεση SIPRI: Οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες βλέπουν τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση σε μια δεκαετία-λέει SIPRI-φθάνοντας \$1917 δισεκατομμύρια το 2019, (2020). Αναρτήθηκε στις 15/06/2020 από www.sipri.org

λεπτομερή ανάλυση των τει νυφών της που υπολογίζονται στο πλαίσιο του New START, παρόλο που μοιράζεται αυτές τις πληροφορίες με τις ΗΠΑ.

Οι κυβερνήσεις της Ινδίας και του Πακιστάν κάνουν δηλώσεις σχετικά με ορισμένες από τις δοκιμές πυραύλων τους, αλλά παρέχουν λίγες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση ή το μέγεθος των οπλοστασίων τους. Η Βόρεια Κορέα έχει αναγνωρίσει τη διεξαγωγή πυρηνικών όπλων και δοκιμών πυραύλων, αλλά δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες πυρηνικών όπλων της. Το Ισραήλ έχει μια μακροχρόνια πολιτική να μην σχολιάζει το πυρηνικό οπλοστάσιό του.

Παγκόσμιες πυρηνικές δυνάμεις, Ιανουάριος 2020

Χώρα	Ανεπτυγμένες κεφαλές*	Άλλες κεφαλές**	Σύνολο 2020	Σύνολο 2019
Ηπα	1 750	4 050	5 800	6 185
Ρωσία	1 570	4 805	6 375	6 500
Ηνωμένο Βασίλειο***	120	95	215	200
Γαλλία	280	10	290	300
Κίνα		320	320	290
Ινδία		150	150	130-140
Πακιστάν		160	160	150-160
Ισραήλ		90	90	80-90
Βόρεια Κορέα	..	(30-40)	(30-40)	(20-30)
Σύνολο	3 720	9 680	13 400	13 865

Πίνακας 1.15: Παγκόσμιες πυρηνικές δυνάμεις, Ιανουάριος 2020.²⁷

^{27*}Οι «ανεπτυγμένες κεφαλές» αναφέρονται σε κεφαλές που τοποθετούνται σε πυραύλους ή βρίσκονται σε βάσεις με επιχειρησιακές δυνάμεις.

** Οι «άλλες κεφαλές» αναφέρονται σε αποθηκευμένες ή εφεδρικές κεφαλές και σε αποστρατείες κεφαλές που αναμένουν την αποσυναρμολόγηση. Η βρετανική κυβέρνηση δήλωσε ότι η διαδικασία μείωσης των αποθεμάτων σε 180 κεφαλές βρίσκεται σε εξέλιξη. Αν και ορισμένες πηγές αναφέρουν ότι το απόθεμα παραμένει σε 215 κεφαλές, είναι πιθανό ότι, στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, το απόθεμα μπορεί να έχει ήδη μειωθεί.

1.8.8 Ένας χρόνος αυξανόμενης διεθνούς αστάθειας²⁸

Η 51η έκδοση της επετηρίδας SIPRI αποκαλύπτει μια συνεχή επιδείνωση των συνθηκών για τη διεθνή σταθερότητα. Η τάση αυτή αντικατοπτρίζεται, μεταξύ άλλων, στην εξέλιξη της κρίσης του ελέγχου των πυρηνικών όπλων, η οποία υπέστη περαιτέρω οπισθοδρομήσεις το 2019. «Σε αυτούς τους καιρούς συνεχώς αυξανόμενων γεωπολιτικών εντάσεων, η απουσία κατάλληλων μέτρων για την παρακολούθηση των πυρηνικών οπλοστασίων και την πρόληψη της διάδοσης πυρηνικών όπλων και υλικών είναι μια ιδιαίτερα ανησυχητική εξέλιξη», λέει ο Kile.

Εκτός από τη λεπτομερή κάλυψη των θεμάτων ελέγχου των πυρηνικών όπλων και μη διάδοσης, η τελευταία έκδοση της επετηρίδας του SIPRI περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες σχετικά με τις εξελίξεις στον έλεγχο των συμβατικών όπλων το 2019· περιφερειακές επισκοπήσεις των ένοπλων συγκρούσεων και της διαχείρισης συγκρούσεων· εις βάθος στοιχεία και συζήτηση σχετικά με τις στρατιωτικές δαπάνες, τις διεθνείς μεταφορές όπλων και την παραγωγή όπλων· και ολοκληρωμένη κάλυψη των προσπαθειών για την αντιμετώπιση των χημικών και βιολογικών απειλών για την ασφάλεια.

1.9 Επίλογος

Στο κεφάλαιο αναλύθηκαν σημαντικές έννοιες που θα βοηθήσουν στη συνέχεια της εργασίας. Έννοιες όπως τι είναι οι ένοπλες δυνάμεις, η Εθνική Άμυνα και Αμυντικές Δαπάνες. Ακόμα αναφέρθηκαν κάποιες νομοθεσίες και επιγραμματικά ο ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων. Ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο στο οποίο θα αναλυθούν περαιτέρω οι αμυντικές δαπάνες στην Ελλάδα.

²⁸ Έκθεση SIPRI: Οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες βλέπουν τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση σε μια δεκαετία· λέει SIPRI· φθάνοντας \$1917 δισεκατομμύρια το 2019, (2020). Αναρτήθηκε στις 15/06/2020 από www.sipri.org

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Εισαγωγή

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύθηκαν θεωρητικά πολλές έννοιες σημαντικές για την κατανόηση της εργασίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει μεγαλύτερη ανάλυση των ελληνικών δαπανών και της ελληνικής οικονομίας με την εξέταση δεδομένων. Η ανάλυση του κεφαλαίου γίνεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο περιγράφεται ο τρόπος που εκτυλίσσεται η ελληνική οικονομία στην φάση της μεταπολεμικής περιόδου παρουσιάζοντας μακροπρόθεσμα μεγέθη. Ακόμα θα παρουσιαστεί η οικονομική και κοινωνική θέση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.2 Οργάνωση και εξοπλισμός του ελληνικού στρατού

Ο ελληνικός στρατός αποτελείται από τρία σώματα, της χερσαίας ισχύς, της αεροπορικής ισχύς και της ναυτικής ισχύς. Στη συνέχεια παρουσιάζονται ο εξοπλισμός και η οργάνωση της διοίκησης από το κάθε σώμα. Συγκεκριμένα η χερσαία ισχύς παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα²⁹.

Άρματα Μάχης		120mm 170 Leopard-2HEL, 183 Leopard-2A4 105mm 500 Leopard-1A5, 390 M48A5 MOLF, 100 M60A1/A3 TTS
Τεθωρακισμένα Μάχης	Οχήματα	129 BMP-1GR
Τεθωρακισμένα Μεταφοράς Προσωπικού	Οχήματα	1.985 M113A1/A2, 491 ΛΕΩΝΙΔΑΣ-1/2, 213 M577, 46 M1059
Φορείς A-T		Ερπυστριοφόρα 362 M901A2 ITV (TOW 2) Τροχοφόρα 196 M1114GR (KORNET-E)
Τεθωρακισμένα Μεταφοράς Όλμου	Οχήματα	107mm 257 M106A1/A2 81mm 3 M125

²⁹ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Χερσαία Ισχύς, (2020). Αναρτήθηκε στις 28/08/2020 από isozygio.wordpress.com.

Οχήματα Αναγνώρισης	243 VBL, 165 M1115GR, 60 M1118GR1/2
Αυτοκινούμενα Πυροβόλα	203mm 145 M110A2 155mm 24 PZH-2000GR, 420 M109A1/A2/A3/A5
Ρυμουλκούμενα Πυροβόλα	155mm 206 M114 105mm 19 M56 PACK, 329 M101A1
Πολλαπλοί Εκτοξευτές Πυραύλων	227mm 36 M270 MLRS 122mm 116 RM-70
Ραντάρ Αντιπυροβολικού-Αντιολμικού	3 ARTHUR ModB, 10 TPQ-36(V)3, 8 TPQ-37(V)3
Αντιαεροπορικά Συστήματα Κατευθυνομένων Βλημάτων	Μέσου Βεληνεκούς 7 I-HAWK PIP Phase III Μικρού Βεληνεκούς 21 TOR-M1, 38 OSA-AK/AKM Πολύ Μικρού Βεληνεκούς ASRAD-HELLAS (4x Stinger), 631 FIM-92B/C STINGER POST/RMP/Block1
Αντιαεροπορικά Πυροβόλα	Αυτοκινούμενα 23mm 48 BMP-1/Zu-23 Ρυμουλκούμενα 23mm 458 ZU-23-2 20mm 285 MK20 Rh202
Αντιαρματικά Όπλα Κατευθυνομένων Βλημάτων	196 KORNET-E, 438 TOW II, 290 MILAN, 262 FAGOT
Όλμοι	107mm 468 M2/M30 (257 σε M106A1/A2) 81mm 689 E-44E1, 1.134 M1/M29 60mm 150 M6C-210, M19
Επιθετικά Ελικόπτερα	9 AH-64DHA APACHE LONGBOW, 19 AH-64A+ APACHE, 60 OH-58D KIOWA WARRIOR
Ελικόπτερα Τακτικών Μεταφορών	25 CH-47DG/SD CHINOOK, 14 NH90, 62 UH-1H HUEY/AB-205A, 1 AB-212, 14 AB-206 JetRanger
Αεροσκάφη	3 C-12C/R/AP Huron, 8 Cessna 185 (U-17A/B)

Μη Επανδρωμένα Αεροσκάφη	14 SPERWER
--------------------------	------------

Πίνακας 2.1: Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Εξοπλισμός χερσαίας ισχύος (2020)

Η διοίκηση του στρατού αποτελείται από πολλά επίπεδα άρα και προσωπικό. Η οργάνωση περιλαμβάνει την 1η Στρατιά που είναι Γ' σώμα στρατού/NRDC-GR, Δ' σώμα στρατού, την ανώτατη στρατιωτική διοίκηση εσωτερικού και νήσων, την 1η μεραρχία πεζικού και τέλος την ανώτατη στρατιωτική διοίκηση υποστήριξης στρατού. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται πιο αναλυτικά όλα όσα αναφέρθηκαν³⁰.

ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΟΙΚΗΣΕΩΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ
Στρατιά	1	1Η ΣΤΡΑΤΙΑ
Σώματα Στρατού	3	Γ', Δ', ΑΣΔΕΝ
Επιχειρησιακά Στρατηγεία Μεραρχιών	4	XX ΤΘΜ, ΙΙ, ΧΙΙ, ΧΙΥ Μ/Κ ΠΖ
Μεραρχίες	3	1 ΜΠ, 98 ΑΔΤΕ, 95 ΑΔΤΕ
Τεθωρακισμένες Ταξιαρχίες	4	XXI, XXIII, XXIV, XXV
Μηχανοκίνητες Ταξιαρχίες	11	3, 7, 30, 31, 33, 34, 50, 79 ΑΔΤΕ, 80 ΑΔΤΕ, 88 ΣΔΙ, 96 ΑΔΤΕ
Μηχανοποιημένες Ταξιαρχίες	5	5, 8, 9, 29, 71
Ταξιαρχίες Ειδικών Δυνάμεων	3	1Η ΤΑΞΚΔ-ΑΛ, 13 ΔΕΕ, 32 ΤΑΞΠΝ
Ταξιαρχία Αεροπορίας Στρατού	1	1Η ΤΑΞΑΣ

Πίνακας 2.2: Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Δυνάμεις του στρατού (2020)

³⁰ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Δυνάμεις του στρατού, (2020). Αναρτήθηκε στις 28/08/2020 από isozygio.wordpress.com.

Το προσωπικό απαρτίζεται 93.500 άτομα τα οποία είναι 48.500 άτομα Επαγγελματικό προσωπικό και 45.000 Στρατεύσιμοι θητείας. Στον πίνακα 2.3 φαίνονται οι μεγαλύτεροι βαθμοί του σώματος³¹.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΒΑΘΜΟΣ
Αρχηγός ΓΕΣ Αντιστράτηγος
Υπαρχηγός ΓΕΣ-Γενικός Επιθεωρητής Στρατού Αντιστράτηγος Διοικητής Δόγματος Εκπαίδευσης:
Διοικητής 1ης Στρατιάς και Γ' Σώματος Στρατού/ NRDC-GR: Αντιστράτηγος
Επιτελάρχης ΓΕΣ: Αντιστράτηγος
Διοικητής ΑΣΔΥΣ: Αντιστράτηγος
Διοικητής ΑΣΔΕΝ: Αντιστράτηγος
Διοικητής Δ' Σώματος Στρατού: Υποστράτηγος

Πίνακας 2.3: Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Διοίκηση του στρατού (2020)

Εκτός από τη χερσαία ισχύ ο ελληνικός στρατός έχει και αεροπορική ισχύ. Στον εξοπλισμό της η Πολεμική Αεροπορία διαθέτει σε 232 Μαχητικά Αεροσκάφη, 4 Αερομεταφερόμενα Συστήματα Έγκαιρης Προειδοποίησης και Ελέγχου, 17 Μη Επανδρωμένα Αεροσκάφη, 23 Αεροσκάφη Τακτικών Μεταφορών, 22 Ελικόπτερα Έρευνας και Διάσωσης, 8 Μονάδες Βολής Αντιαεροπορικών Συστημάτων Κατευθυνομένων Βλημάτων Μεγάλου Βεληνεκούς και 25 Αντιαεροπορικά Συστήματα Κατευθυνομένων Βλημάτων Μικρού Βεληνεκούς³².

³¹ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Διοίκηση του στρατού, (2020). Αναρτήθηκε στις 28/08/2020 από isozygio.wordpress.com.

³² Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Αεροπορική Ισχύς, (2020). Αναρτήθηκε στις 28/08/2020 από isozygio.wordpress.com.

Το επόμενο σώμα είναι η πολεμική αεροπορία η οποία διαθέτει και αυτή σπουδαίο εξοπλισμό που παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα³³:

Μαχητικά Αεροσκάφη	30 F-16C/D BLOCK 52+ ADV, 54 F-16C/D BLOCK 52+, 38 F-16C/D BLOCK 50, 32 F-16C/D BLOCK 30, 24 MIRAGE 2000-5Mk2, 20 MIRAGE 2000BGM/EGM, 34 F-4E
Αερομεταφερόμενα Συστήματα Έγκαιρης Προειδοποίησης & Ελέγχου	4 EMB-145H ERIEYE (E/F-Ζώνης)
Αντιαεροπορικά Συστήματα Κατευθυνομένων Βλημάτων	Μεγάλου Βεληνεκούς 6 PATRIOT PAC3, 2 S-300PMU1 Μικρού Βεληνεκούς 9 CROTALE NG/GR, 4 TOR-M1, 12 ΒΕΛΟΣ Φορητά FIM-92B/C STINGER
Επίγεια Συστήματα Ραντάρ	3D S-Ζώνης 1 AN/TPS-70, 2 HR-3000, 5 AR-327 3D L-Ζώνης 3 S-743D, 1 RAT-31DL 2D S-Ζώνης 11 MPDR-90E, 3 AN/TPS-43E
Μη Επανδρωμένα Αεροσκάφη	17 ΠΗΓΑΣΟΣ II BLOCK I
Αεροσκάφη Υποστήριξης	Μεταφορών 15 C-130H/B HERCULES, 8 C-27J SPARTAN, 1 GULFSTREAM V, 2 EMB-135BJ/LR Πυροσβεστικά 7 CL-415GR, 11 CL-215, 19 PZL M-18B/BS
Ελικόπτερα	Έρευνας-Διάσωσης 12 AS-332C1 SUPER PUMA, 10 AB205 Γενικής Χρήσης 4 AB-212, 3 A-109
Εκπαιδευτικά Αεροσκάφη	Προκεχωρημένης Εκπαίδευσης 28 T-2E BUCKEYE Βασικής Εκπαίδευσης 45 T-6A TEXAN

³³ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Δυνάμεις της αεροπορίας, (2020). Αναρτήθηκε στις 28/08/2020 από isozygio.wordpress.com.

	II Σταδίου Επιλογής 12 P-2002JF, 8 T-41D
Όπλα Αέρος – Αέρος	BVR 130 AIM-120C-7, 153 AIM-120C-5, 190 AIM-120B AMRAAM, 300 MICA EM/IR WVR 350 AIM-2000 (IRIS-T), 165 AIM-9M, 300 AIM-9L/I-1, 347 AIM-9L/I, 400 AIM9JULI/I-1 SIDEWINDER, <300 R550 MAGIC II
Όπλα Αέρος – Εδάφους	Μακρού Πλήγματος 90 SCALP-EG Αντι-Ραντάρ 84 AGM-88B HARM BLOCK IIIA Αέρος-Επιφανείας 37 AM-39 EXOCET, Βλήματα, Βόμβες και Περιλήπτες Βομβιδίων AGM-65A/B/G2 MAVERICK, 40 AGM-154C JSOW, 100 GBU-31A JDAM, 250 GBU-50 ENHANCED PAVEWAY II, 198 GBU-24A/B Paveway III, 1.155 GBU-10/12/16 PAVEWAY I/II, 90 GBU-8/B HOBOS, 70 AFDS, CBU-58, CBU-71, MK-20 ROCKEYE

Πίνακας 2.4: Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Δυνάμεις της αεροπορίας (2020)

Στο Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας (ΓΕΑ) υπάγονται τρεις κατηγορίες³⁴:

- Το Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας που αποτελείται με: 683 Πτέρυγες Μάχης, 350 Πτέρυγες Κατευθυνόμενων Βλημάτων, Εθνικό Κέντρο Αεροπορικών Επιχειρήσεων, 1ο Αεροπορικό Κέντρο Ελέγχου, 2ο Αεροπορικό Κέντρο Ελέγχου, Κέντρο Αεροπορικής Τακτικής, 266 Σμηναρχίες Μάχης, 140 Σμηναρχίες Επιχειρησιακών Πληροφοριών, 140 Σμηναρχίες Ηλεκτρονικού Πολέμου.

- Την Διοίκηση Αεροπορικής Υποστήριξης (ΔΑΥ) που αποτελείται με: 225 Πτέρυγες Μάχης, 206 Πτέρυγες Αεροπορικών Υποδομών, Κρατικό Εργοστάσιο Αεροσκαφών, Εργοστάσιο Τηλεπικοινωνιακών και Ηλεκτρονικών Μέσων, Εργοστάσιο Μεταφορικών Μέσων και Επίγειου Εξοπλισμού Αράξου, Υπηρεσία Διακριβώσεως, 201 Κέντρα Εφοδιασμού Αεροπορίας.

- Την Διοίκηση Αεροπορικής Εκπαίδευσης (ΔΑΕ) που αποτελείται με: 120 Πτέρυγες Εκπαίδευσης Αέρος, 124 Πτέρυγες Βασικής Εκπαίδευσης, 123 Σμηναρχίες Τεχνικής Εκπαίδευσης, 128 Σμηναρχίες Εκπαίδευσης Τηλεπικοινωνιών-Ηλεκτρονικών, Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Αεροπορίας, Αεροπορική Σχολή Πολέμου, Κέντρο Εκπαίδευσης Προσωπικού Αεράμυνας, Κέντρο Εκπαίδευσης Φρουρών Σκύλων, Σχολείο Πυρασφάλειας Πολεμικής Αεροπορίας. Παρακάτω ακολουθούν σε πίνακα οι μοίρες της πολεμικής αεροπορίας.

³⁴ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Μοίρες Μαχητικών Α/Φ σε Πτέρυγες Μάχης, (2020). Αναρτήθηκε στις 27/07/2020 από isozygio.wordpress.com

ΜΟΙΡΕΣ ΜΑΧΗΤΙΚΩΝ Α/Φ ΠΑ		
ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΑΣΗ	ΜΟΙΡΑ
110 Πτέρυγα Μάχης	Λάρισα	337
111 Πτέρυγα Μάχης	Νέα Αγχίαλος	347, 341, 330
114 Πτέρυγα Μάχης	Τανάγρα	331, 332
115 Πτέρυγα Μάχης	Σούδα	340, 343
116 Πτέρυγα Μάχης	Άραξος	335, 336
117 Πτέρυγα Μάχης	Ανδραβίδα	338

Πίνακας 2.5: Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Μοίρες Μαχητικών Α/Φ σε Πτέρυγες Μάχης

Το προσωπικό απαρτίζεται 93.500 άτομα τα οποία είναι 18.800 άτομα Επαγγελματικό προσωπικό και 2.200 Στρατεύσιμοι θητείας. Στον πίνακα 2.4 φαίνονται η μεγαλύτεροι βαθμοί του σώματος³⁵.

Αρχηγός ΓΕΑ Αντιπτέραρχος

Αρχηγός Τακτικής Αεροπορίας Αντιπτέραρχος

Διοικητής ΔΑΕ Υποπτέραρχος

Διοικητής ΔΑΥ Υποπτέραρχος

Υπαρχηγός ΓΕΑ Υποπτέραρχος

Διευθυντής Α' Κλάδου ΓΕΑ Υποπτέραρχος

Πίνακας 2.4: Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Διοίκηση της αεροπορίας (2020)

³⁵ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Διοίκηση της αεροπορίας, (2020). Αναρτήθηκε στις 27/07/2020 από isozygio.wordpress.com

Το Ναυτικό είναι το Τρίτο και τελευταίο σώμα του ελληνικού στρατού. Συγκεκριμένα θέτει σε ισχύ 1 Αεροσκάφος Ναυτικής Συνεργασίας, 2 Συστοιχίες Κατευθυνόμενων Βλημάτων Ξηράς, 6 Παράκτια Περιπολικά, 5 Αρματαγωγά, 11 Υποβρύχια, 4 Πλοία Ταχείας Μεταφοράς, 4 Πλοία Γενικής Υποστήριξης, 4 Ναρκοθηρευτικά, 10 Κανονιοφόρους, 17 Ταχεία Περιπολικά Κατευθυνόμενων Βλημάτων, 18 Ελικόπτερα Ανθυποβρυχιακού Πολέμου και 13 Φρεγάτες,³⁶. Ακολουθεί πίνακας που περιλαμβάνει τα Πολεμικά Πλοία³⁷.

Φρεγάτες	<u>ΜΕΚΟ-200ΗΝ</u> ΥΔΡΑ (F452), <u>ΣΠΕΤΣΑΙ</u> (F453), <u>ΨΑΡΑ</u> (F454), <u>ΣΑΛΑΜΙΣ</u> (F455) S <u>ΕΛΛΗ</u> (F450), <u>ΔΗΜΝΟΣ</u> (F451), <u>ΑΔΡΙΑΣ</u> (F459), <u>ΑΙΓΑΙΟΝ</u> (F460), <u>ΝΑΥΑΡΙΝΟΝ</u> (F461), <u>ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ</u> (F462), <u>ΚΑΝΑΡΗΣ</u> (F464), <u>ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ</u> (F465), <u>ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ</u> <u>ΦΩΚΑΣ</u> (F466)
Υποβρύχια	Τύπου <u>214ΗΝ</u> ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ (S120), ΠΙΠΙΝΟΣ (S121), ΜΑΤΡΩΖΟΣ (S122), ΚΑΤΣΩΝΗΣ (S123) Τύπου <u>209/1500</u> ΩΚΕΑΝΟΣ (S118) Τύπου <u>209/1200</u> ΠΟΣΕΙΔΩΝ (S116), ΑΜΦΙΤΡΙΤΗ (S117), ΠΟΝΤΟΣ (S119) Τύπου <u>209/1100</u> ΝΗΡΕΥΣ (S111), ΤΡΙΤΩΝ (S112), ΠΡΩΤΕΥΣ (S113)
Ταχεία Περιπολικά Κατευθυνόμενων Βλημάτων	Super Vita <u>ΡΟΥΣΣΕΝ</u> (P67), ΔΑΝΙΟΛΟΣ (P68), ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΔΗΣ (P69), ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ (P70), <u>ΡΙΤΣΟΣ</u> (P71), [ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ (P78), ΒΛΑΧΑΚΟΣ (P79)] Combattante III <u>ΛΑΣΚΟΣ</u> (P20), ΜΠΛΕΣΣΑΣ (P21), <u>ΜΥΚΟΝΙΟΣ</u> (P22), ΤΡΟΥΠΑΚΗΣ (P23) Combattante IIIB <u>ΚΑΒΑΛΟΥΔΗΣ</u> (P24), ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ (P26), <u>ΞΕΝΟΣ</u> (P27), <u>ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ</u> (P28), ΣΤΑΡΑΚΗΣ (P29) S-148 <u>ΒΟΤΣΗΣ</u> (P72), ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ (P73), ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ (P75)
Κανονιοφόροι και Παράκτια	HSY <u>56A</u> ΜΑΧΗΤΗΣ (P266), <u>ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ</u> (P267),

³⁶ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Ναυτική Ισχύς, (2020). Αναρτήθηκε στις 26/08/2020 από isozygio.wordpress.com

³⁷ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Δυνάμεις του Ναυτικού, (2020). Αναρτήθηκε στις 26/08/2020 από isozygio.wordpress.com

<p>Περιπολικά</p>	<p>ΑΗΤΤΗΤΟΣ (P268), ΚΡΑΤΑΙΟΣ (P269) HSY 56 ΚΑΣΟΣ (P57), ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ (P61) OSPREY-55 <u>ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ</u> (P18), ΝΑΥΜΑΧΟΣ (P19) ASHEVILLE ΤΟΛΜΗ (P229), ΟΡΜΗ (P230) ΑΝΤΩΝΙΟΥ <u>ΑΝΤΩΝΙΟΥ</u> (P286), ΣΤΑΜΟΥ (P287) NASTY ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ (P196), ΚΥΚΝΟΣ (P198), ΠΗΓΑΣΟΣ (P199), ΤΟΞΟΤΗΣ (P228)</p>
<p>Ναρκοθηρευτικά</p>	<p>Osprey ΕΥΝΙΚΗ (M61), ΚΑΛΥΨΩ (M64) Hunt ΕΥΡΩΠΗ (M62), <u>ΚΑΛΛΙΣΤΩ</u> (M63)</p>
<p>Αρματαγωγά και Πλοία Ταχείας Μεταφοράς</p>	<p>ΙΑΣΩΝ <u>ΧΙΟΣ</u> (L173), ΣΑΜΟΣ (L174), <u>ΙΚΑΡΙΑ</u> (L175), ΛΕΣΒΟΣ (L176), ΡΟΔΟΣ (L177) Zubr ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ (L180), ΙΘΑΚΗ (L181), <u>ΚΕΡΚΥΡΑ</u> (L182), ΖΑΚΥΝΘΟΣ (L183)</p>
<p>Πλοία Υποστηρίξεως και Βοηθητικά</p>	<p>Πλοία Γενικής Υποστήριξης ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ (A374), <u>ΑΞΙΟΣ</u> (A464), <u>ΑΛΙΑΚΜΩΝ</u> (A470), <u>ΑΤΛΑΣ Ι</u> (A471) Πετρελαιοφόρα ΖΕΥΣ (A375), ΩΡΙΩΝ (A376), ΟΥΡΑΝΟΣ (A416), ΥΠΕΡΙΩΝ (A417) Υδροφόρα ΚΕΡΚΙΝΗ (A433), ΠΡΕΣΠΑ (A434), ΤΡΙΧΩΝΙΣ (A466), ΔΟΪΡΑΝΗ (A467), ΚΑΛΛΙΠΡΟΗ (A468), ΣΤΥΜΦΑΛΙΑ (A469) Πλοία Αλιείας Τορπιλών ΕΥΡΩΤΑΣ (A460), ΑΡΑΧΘΟΣ (A461), ΝΕΣΤΟΣ (A463) Υδρογραφικά-Ωκεανογραφικά ΠΥΘΕΑΣ (A474), ΣΤΡΑΒΩΝ (A476), ΝΑΥΤΙΛΟΣ (A478), ΑΚΑΤΟΣ 14 (A14) Μεταφοράς Προσωπικού ΠΑΝΔΩΡΑ (A419), ΠΑΝΔΡΟΣΟΣ (A420), ΣΕΡΙΦΟΣ (L195), ΝΑΞΟΣ (L178) Πλοία Φάρων ΛΥΚΟΥΔΗΣ (A481), ΚΑΡΑΒΟΓΙΑΝΝΟΣ (A479) Φραγματοθέτιδες ΘΕΤΙΣ (A307) Ρυμουλκά ΚΑΔΜΟΣ (A428), ΑΝΤΑΙΟΣ (A438), ΑΧΙΛΛΕΥΣ (A431), ΘΗΣΕΥΣ (A441), ΚΕΚΡΩΨ (A435), ΑΤΛΑΣ (A408), ΤΙΤΑΝ (A443), ΡΩΜΑΛΕΟΣ (A442), ΟΔΥΣΣΕΥΣ (A425), ΔΙΟΜΗΔΗΣ (A440), ΑΤΡΕΥΣ (A439), ΠΕΛΙΑΣ (A437), ΙΑΣΩΝ (A424), ΓΙΓΑΣ (A432), ΑΙΑΣ (A412)</p>
<p>Υππτάμενα Μέσα</p>	<p>Αεροσκάφη Ναυτικής Συνεργασίας 1 P-3B <u>ORION</u></p>

	Ελικόπτερα Ανθυποβρυχιακού Πολέμου 11 S-70B/B-6 AEGEAN HAWK, 7 AB-212ASW
Συστοιχίες Κ/Β Ξηράς	2 <u>EXOCET MM-40 BLOCK2</u>

Πίνακας 2.5: Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Δυνάμεις του Ναυτικού (2020)

Όπως οι διοικήσεις του στρατού ξηράς και της αεροπορίας έτσι και του ναυτικού αποτελείται από πολλά επίπεδα και πολύ προσωπικό. Συγκεκριμένα 3 μείζον διοικήσεις εντάσσονται στο ΓΕΝ (Γενικό Επιτελείο Ναυτικού):

- Στο αρχηγείο στόλου: η διοίκηση αεροπορίας ναυτικού, η διοίκηση ναρκοπολέμου, η διοίκηση πλοίων επιτήρησης, η διοίκηση υποβρυχίων καταστροφών, η διοίκηση ταχέων σκαφών, η διοίκηση αμφίβιων δυνάμεων, η διοίκηση υποβρυχίων, η διοίκηση φρεγατών, η σχολή εξάσκησης ναυτικής τακτικής, η ναυτική διοίκηση Αιγαίου, η ναυτική διοίκηση Ιονίου, η ναυτική διοίκηση Βόρειας Ελλάδας.

- Στη διοίκηση διοικητικής μέριμνας ναυτικού: το κέντρο εφοδιασμού ναυτικού, ο κεντρικός σταθμός αυτοκινήτων ναυτικού, ο προμηθευτικός οργανισμός ναυτικού, η υπηρεσία ναυτικών τεχνικών εγκαταστάσεων Λέρου, ο ναύσταθμος Κρήτης, η προκεχωρημένη ναυτική Βάση Κυριαμαδίου, ο ναύσταθμος Σαλαμίνας και η προκεχωρημένη ναυτική βάση Σύρου.

- Στη διοίκηση ναυτικής εκπαίδευσης: η ναυτική σχολή πολέμου σχολή μόνιμων υπαξιωματικών ναυτικού, τα κέντρα εκπαίδευσης Παλάσκας και Πόρος, η ναυτική βάση Κανελλόπουλος και η υπηρεσία ναυτονομίας.

Ο σκελετός απαρτίζεται από 16.300 άτομα, τα οποία είναι 14.250 Επαγγελματικό προσωπικό και 2.050 Στρατεύσιμοι θητείας. Στον πίνακα 2.6³⁸ φαίνονται η μεγαλύτεροι βαθμοί του σώματος.

Αρχηγός ΓΕΝ Αντιναύαρχος

Αρχηγός Στόλου Αντιναύαρχος

Διοικητής ΔΔΜΝ Αντιναύαρχος

Διοικητής ΔΝΕ Υποναύαρχος

Υπαρχηγός ΑΣ Υποναύαρχος

Υπαρχηγός ΓΕΝ Υποναύαρχος

Διοικητής Διοίκησης Φρεγατών Αρχιπλοίαρχος

Πίνακας 2.6: Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Διοίκηση του Ναυτικού (2020)

³⁸ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Διοίκηση του Ναυτικού, (2020). Αναρτήθηκε στις 26/08/2020 από isozygio.wordpress.com

2.3 Η περίπτωση των αμυντικών δαπανών της Ελλάδας ως μέλος του NATO

Όπως κάθε χώρα έτσι και η Ελλάδα επενδύει στις στρατιωτικές της δαπάνες ιδιαίτερα σαν μέλος του NATO. Ως Αμυντικές Δαπάνες ορίζονται οι δαπάνες στις οποίες προβαίνουν οι εθνικές κυβερνήσεις, προκειμένου να καλύψουν το κόστος συντήρησης των Ενόπλων Δυνάμεων. Σύμφωνα με την κωδικοποίηση που έχει υιοθετήσει το NATO, οι Αμυντικές Δαπάνες υποδιαιρούνται σε τέσσερις μείζονες κατηγορίες³⁹:

- (1) Λειτουργικές δαπάνες: Δαπάνες για την αποζημίωση του στρατιωτικού προσωπικού, δαπάνες για την αποζημίωση του πολιτικού προσωπικού, συντάξεις, λειτουργικές δαπάνες, δαπάνες στρατιωτικών επιχειρήσεων.
- (2) Δαπάνες για την προμήθεια εξοπλισμών και κατασκευή υποδομών
- (3) Δαπάνες για την Έρευνα και Ανάπτυξη
- (4) Λοιπές δαπάνες

Το NATO συλλέγει τακτικά τα δεδομένα αμυντικών δαπανών από τις συμμαχικές χώρες και παρουσιάζει αθροιστικά και υποσύνολα αυτών των πληροφοριών. Το Υπουργείο Άμυνας κάθε συμμαχικής χώρας κάνει αναφορά στις τρέχουσες και εκτιμώμενες μελλοντικές αμυντικές δαπάνες σύμφωνα με έναν συμφωνημένο ορισμό του όρου «αμυντικές δαπάνες». Τα ποσά αντιπροσωπεύουν πραγματικές πληρωμές που έχουν γίνει από εθνικές κυβερνήσεις ή πρόκειται να γίνουν, κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες των ενόπλων δυνάμεων των χωρών. Το NATO επίσης χρησιμοποιεί οικονομικές και δημογραφικές πληροφορίες που διατίθενται από τη Γενική Διεύθυνση για οικονομικά και δημοσιονομικά θέματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Directorate-General for Economic and Financial Affairs of the European Commission - DG-ECFIN) και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης –ΟΟΣΑ (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)). Λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές μεταξύ αυτών των πηγών και των εθνικών προβλέψεων του ΑΕγχΠ, και επίσης τον ορισμό των αμυντικών δαπανών του NATO και τους εθνικούς ορισμούς, τα στοιχεία που παρουσιάζονται στις εκθέσεις του NATO ενδέχεται να διαφέρουν σημαντικά από αυτά που αναφέρονται από τα μέσα ενημέρωσης, που δημοσιεύονται από τις εθνικές αρχές ή παρέχονται σε εθνικούς προϋπολογισμούς. Οι δαπάνες εξοπλισμού περιλαμβάνουν δαπάνες για μείζονος μεγέθους εξοπλισμό, καθώς και για έρευνα και ανάπτυξη σε μείζονα εξοπλισμό. Οι δαπάνες προσωπικού περιλαμβάνουν συντάξεις και λοιπά ποσά που καταβάλλονται στους συνταξιούχους.

Η αμυντική θωράκιση για υλικούς και ανθρώπινους πόρους χρίζει επένδυση. Η Ελλάδα έχει περισσότερο την ανάγκη της θωράκισης αφού έχει μεγαλύτερα προβλήματα της εξωτερικής ασφάλειας σε σχέση με άλλους εταίρους ένα πρόβλημα που είναι η χώρα της Τουρκίας που συνορεύει με την Ελλάδα. Η απειλή έρχεται απέναντι στα ελληνικά εθνικά συμφέροντα που έχουν να κάνουν με τα κυριαρχικά δικαιώματα⁴⁰. Λόγω του γεγονότος αυτού η εξέταση της θέσης της Ελλάδας και του αμυντικού τομέα της ελληνικής οικονομίας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες του NATO είναι κάτι που απαιτεί περαιτέρω ανάλυση. Βασικό κριτήριο είναι η οικονομική επιβάρυνση στην οποία υπόκειται το κοινωνικό σύνολο για τη χρηματοδότηση του αμυντικού τομέα της οικονομίας, καθώς και η διαχρονική εξέλιξη του συνόλου και των διαφόρων υποκατηγοριών των αμυντικών δαπανών της ελληνικής οικονομίας. Από την ανάλυση αυτή αναμένεται να εξαχθούν κάποια πρώτα συμπεράσματα αναφορικά με τις επιδράσεις των αμυντικών δαπανών στην αναπτυξιακή διαδικασία της ελληνικής οικονομίας. Τα συμπεράσματα του μεγέθους των αμυντικών δαπανών και των συνεπειών απέναντι στο ελληνικό κράτος είναι το κύριο ζητούμενο της εργασίας⁴¹.

³⁹ Αμυντικές δαπάνες των χωρών του NATO, (2013-2019). Αναρτήθηκε στις 29/11/2019 από www.nato.int

⁴⁰ <http://www.ellinikos-stratos.com/arthra/dapanes.asp>

⁴¹ Αντωνάκης Ι. Ν., (2001), Αναπτυξιακές Επιδράσεις των αμυντικών δαπανών στην Ελλάδα θεωρητική και οικονομετρική διερεύνηση, σελ. 89-90.

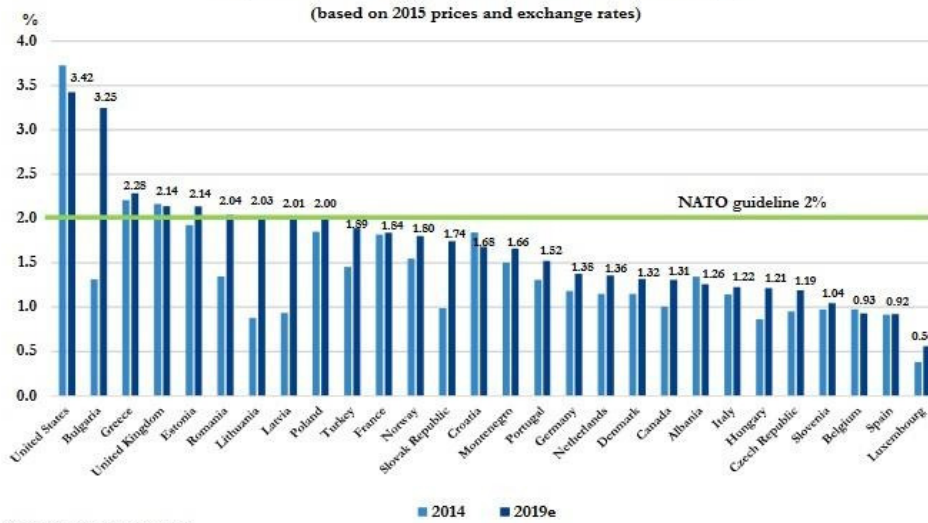
Στις αρμοδιότητες των στρατιωτικών δαπανών έχουν τεθεί δυο καθορισμένες οδηγίες από το ΝΑΤΟ⁴²:

- Καθορισμένη οδηγία 2% επί του ΑΕΠ: Το 2006 κράτη-μέλη της συμμαχίας συμφώνησαν να αφιερώνουν τουλάχιστον 2% του (ΑΕΠ) Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος για αμυντικές δαπάνες. Μ' αυτή τη δέσμευση υποδηλώνεται ο δείκτης προσφοράς σε κράτη-μέλη στην άμυνα, στην αξιοπιστία και στην πολιτική δέσμευση.
- Καθορισμένη οδηγία 20% αμυντικών δαπανών: Το κόστος για εξοπλισμούς και υποδομές αναλογεί το 20% στο σύνολο των αμυντικών δαπανών. Οι δαπάνες για την προμήθεια εξοπλισμών και απόκτηση υποδομών θα πρέπει να αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 20% του συνόλου των Αμυντικών Δαπανών. Σκοπός αυτής της οδηγίας είναι η διαχείριση κινδύνου απαρχαιωμένου στρατιωτικού υλικού και η συντήρηση του σύμφωνα με τα δύναμη της τεχνολογίας⁴³.

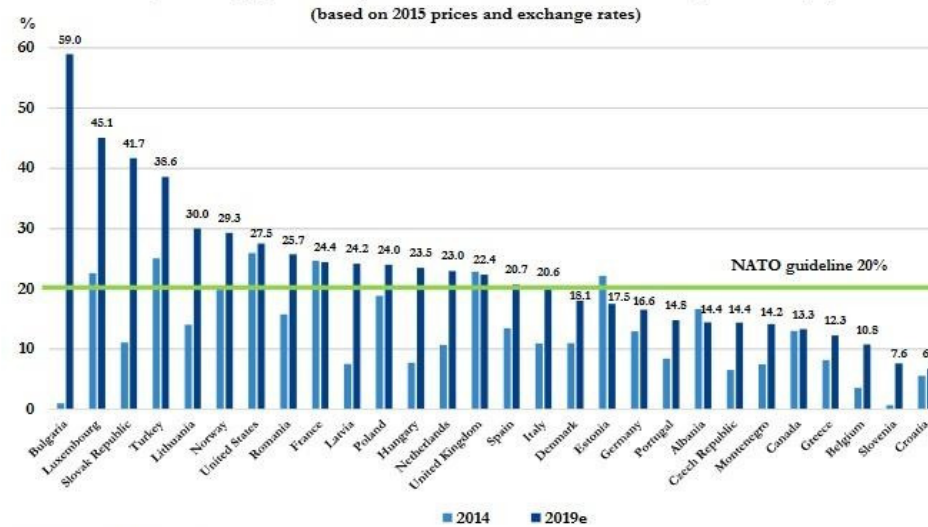
⁴² Η Ελλάδα καλύπτει φαινομενικά τον Στόχο του 2% καθώς το ΝΑΤΟ συνυπολογίζει την συνταξιοδοτική δαπάνη στις Αμυντικές Δαπάνες, ενώ υπολείπεται σημαντικά του Στόχου του 20%, αυξάνοντας τον κίνδυνο απαρχαιώσης του υλικού και των υποδομών. Πηγή: Έκθεση ΝΑΤΟ για τις Αμυντικές Δαπάνες των Κρατών- Μελών, Νοέμβριος 2019.

⁴³ Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Αμυντικές δαπάνες, Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε Αμυντικές Δαπάνες (2019). Αναρτήθηκε στις 01/11/2019 από isozygio.wordpress.com

Graph 3 : Defence expenditure as a share of GDP (%)

Graph 4 : Equipment expenditure as a share of defence expenditure (%)

Διάγραμμα 2.1: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε Αμυντικές Δαπάνες (2019)

Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνεται η Ελλάδα καλύπτει το 2% του στόχου λόγω υπολογισμού απ' το NATO συνταξιοδοτικής δαπάνης για 120.000 αποστράτους. Ακόμα παρατηρείτε σημαντική έλλειψη στόχου 20% με εμφανή την αβεβαιότητα του κινδύνου παλαιώσης στρατιωτικού υλικού και κατ' επέκταση μείωση στην ελληνική στρατιωτική ισχύ. Στα έτη από το 2009 έως και το 2016, στο διάστημα της ελληνικής κρίσης στο ΥΠΕΘΑ υπήρξαν μειώσεις που άγγιξαν το 52,02%, ανέρχονται δηλαδή σε 3,39 δισεκατομμύρια ευρώ. Αναμφισβήτητα οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις λόγω της οικονομικής κρίσης έχουν υποστεί μεγάλο πλήγμα, μιας και το 2016 οι δαπάνες έχουν αντιστοιχία σε ποσοστό Α.Ε.Π. 1,7%. Τα στοιχεία αυτά αντιστοιχούν σε 56% για την μισθοδοσία, σε 15% για δαπάνες εξοπλισμού και μόλις σε 18% για διάφορες δαπάνες.

Συγκεκριμένα το 2014, 1,48% του ποσοστού σε Α.Ε.Π. δαπανήθηκε για τους εξοπλισμούς. Βλέποντας λίγο πιο πίσω στα έτη, παρατηρούμε πως το 67% του ποσοστού από τις ελληνικές

Στο διάστημα της οικονομικής κρίσης, η Ελλάδα (ως μέλος του ΝΑΤΟ), και παρόλη την δύσκολη οικονομική κατάσταση που περνά, διαθέτει το 2% του Α.Ε.Π. για την άμυνα της. Αυτό όμως δεν συμβαίνει από όλα τα κράτη. Από την άλλη πλευρά το ΝΑΤΟ θέτει δύο βασικά κριτήρια. Όπου δηλαδή πρέπει τα κράτη-μέλη να αφιερώνουν το λιγότερο 2% του Α.Ε.Π. στις αμυντικές τους δαπάνες και για να αποκτήσουν ή να προμηθευτούν εξοπλισμό τα κράτη-μέλη θα πρέπει να είναι τουλάχιστον το 20% του συνόλου των αμυντικών δαπανών τους.

Σκοπός των παραπάνω κριτηρίων είναι η άρτια λειτουργία του στρατιωτικού υλικού, των οπλικών συστημάτων καθώς και η τήρηση της λειτουργικότητας των εξοπλισμών γενικότερα, και αυτό για να υπάρχει ετοιμότητα σε περίπτωση «ξαφνικής απειλής».

Η Ελλάδα υποδιαιρεί τις δαπάνες της ως εξής⁴⁴:

1. Δαπάνες για αποζημίωση στρατιωτικού, πολιτικού προσωπικού όπως για παράδειγμα η μισθοδοσία, τα επιδόματα, οι αποζημιώσεις, οι ασφαλιστικές εισφορές κ.α.

2. Δαπάνες για υποστήριξη και λειτουργία όπως για παράδειγμα τα λειτουργικά έξοδα.

3. Δαπάνες για απόκτηση και προμήθεια εξοπλισμών υποδομών.

⁴⁴ Ο αστικός μύθος των «υπέρογκων ελληνικών αμυντικών δαπανών», (2016). Αναρτήθηκε στις 21/11/2016 από e-amyna.com

Country	Defence expenditures as percentage of GDP**			Defence expenditures (USD billion)	2% target shortfall (USD billion)
	2009	2015	2016 expected	2016 expected	2016 expected
Albania	1.5%	1.2%	1.2%	0.16	0.11
Belgium	1.2%	0.9%	0.9%	4.38	5.88
Bulgaria*	1.7%	1.3%	1.3%	0.74	0.36
Croatia	1.6%	1.4%	1.2%	0.73	0.46
Czech Republic	1.5%	1.1%	1.0%	2.34	2.18
Denmark	1.3%	1.1%	1.2%	3.92	2.76
Estonia	1.8%	2.1%	2.2%	0.51	No shortfall
France	2.0%	1.8%	1.8%	49.88	6.08
Germany	1.4%	1.2%	1.2%	44.63	30.28
Greece	3.1%	2.4%	2.4%	5.83	No shortfall
Hungary	1.1%	0.9%	1.0%	1.45	1.43
Italy	1.4%	1.0%	1.1%	23.06	18.35
Latvia	1.2%	1.0%	1.5%	0.42	0.16
Lithuania	1.1%	1.1%	1.5%	0.68	0.23
Luxembourg	0.4%	0.4%	0.4%	0.28	0.98
Netherlands	1.4%	1.2%	1.2%	10.25	7.29
Norway	1.5%	1.5%	1.5%	7.20	2.18
Poland	1.7%	2.2%	2.0%	11.40	No shortfall
Portugal	1.5%	1.3%	1.4%	3.18	1.42
Romania	1.3%	1.5%	1.5%	2.92	1.02
Slovak Republic	1.5%	1.1%	1.2%	1.20	0.87
Slovenia	1.6%	0.9%	0.9%	0.47	0.53
Spain	1.1%	0.9%	0.9%	13.21	15.98
Turkey	2.1%	1.7%	1.6%	14.68	4.16
United Kingdom	2.5%	2.1%	2.2%	59.91	No shortfall
Canada	1.4%	1.0%	1.0%	18.14	18.35
United States	5.3%	3.6%	3.6%	608.38	No shortfall
Total (EU27 countries who are NATO members)	-	-	-	181.48	96.26

Πίνακας 2.7: Διοίκηση του Ναυτικού Αμυντικές Δαπάνες σε Εθνικό Νόμισμα και σε Δολάρια και Αμυντικές Δαπάνες σε τρέχουσες τιμές και σε σταθερές τιμές και ισοτιμίες Δολαρίου 2010.

Ο παραπάνω πίνακας δείχνει την Ελλάδα να βρίσκεται στην 11^η θέση ανάμεσα στα 28 κράτη-μέλη του NATO και στην 8^η θέση στην Ευρώπη. Κοιτάζοντας προσεκτικά τον πίνακα διαπιστώνουμε πως στην Ελλάδα για το έτος 2010 οι αμυντικές δαπάνες ύψους 5,831 δις. δολαρίων ερμηνεύονται σε 4,155 δις. ΕΥΡΩ σε τρέχουσες τιμές.

Μια χώρα όπως το Βέλγιο έχει πάνω κάτω ίδιες στρατιωτικές δαπάνες, παρόλο που είναι μικρότερη σε σχέση με την Ελλάδα, έχει 30.174 στελέχη με 1.673 εφέδρους. Η Ελλάδα διαθέτει 85.798 σε μόνιμο προσωπικό και 20.000 σε οπλίτες. Αν κάνουμε μια μικρή διαδρομή στο κοντινό παρελθόν θα δούμε πως στην Ελλάδα οι αμυντικές δαπάνες έχουν μειωθεί κατά 50%. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το ΥΠΕΘΑ στην Ελλάδα στην περίοδο από το 2009

έως το 2016 μειώθηκαν στα 3,39 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2007 το ποσό θα φτάσει στα 3.030 εκατομμύρια ευρώ

Περισσότερο από 700 δισεκατομμύρια δολάρια φαίνεται να έχουν δαπανήσει οι Η.Π.Α. για το έτος 2018 όσον αφορά την άμυνα, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 3,5% του Α.Ε.Π.. Ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο έχει δαπανήσει 61 δισεκατομμύρια δολάρια⁴⁵.

Αξίζει να σημειωθεί πως στο διάστημα της κρίσης η Ελλάδα δαπάνησε το 2,27% του ΑΕΠ ενώ η υποχρέωση ήταν το 2% για τις αμυντικές της ανάγκες. Στα ίδια περίπου ακολουθούν η Εσθονία, η Λετονία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το 2017 η Ελλάδα, ξόδεψε 4,488 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ το 2018 δέσμευσε το 3,5% του ΑΕΠ της χώρας σύμφωνα με την Eurostat.

⁴⁵Η Ελλάδα δεύτερη χώρα του NATO με τις υψηλότερες στρατιωτικές δαπάνες μετά τις ΗΠΑ, (2019). Αναρτήθηκε στις 03/04/2019 από www.huffingtonpost.gr

Defense Expenditures of NATO Countries

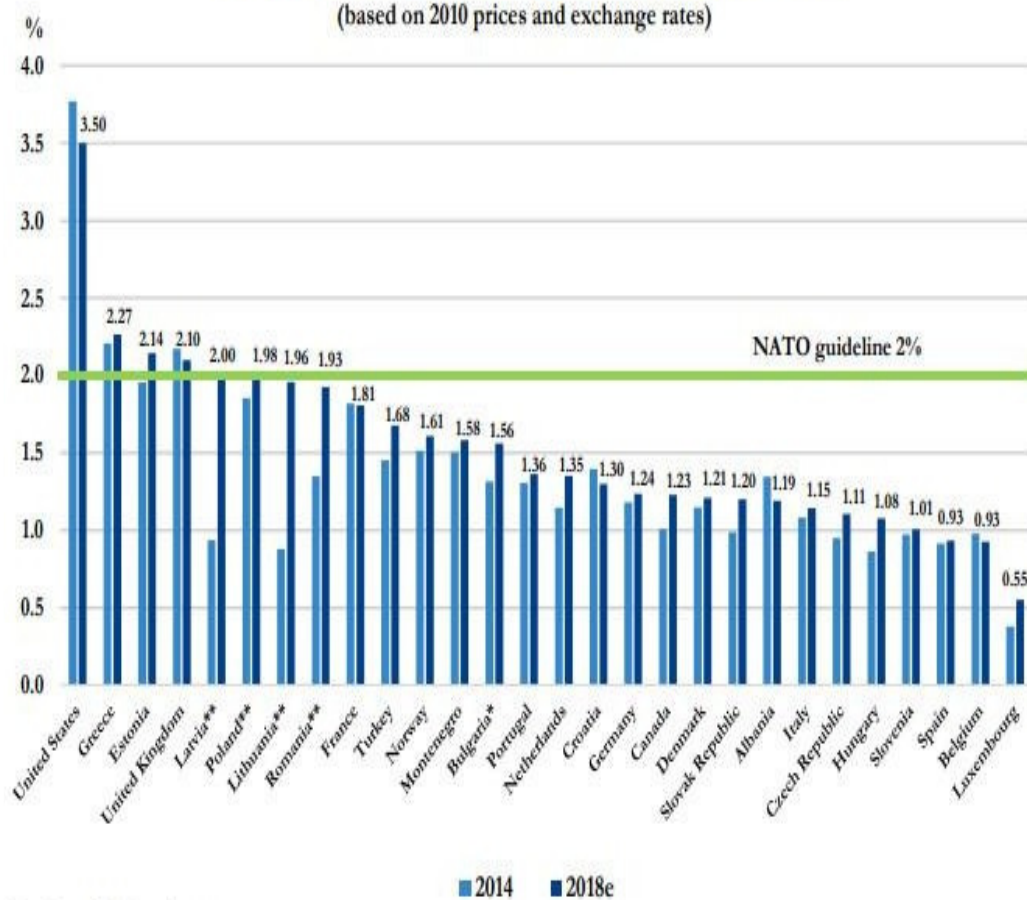
Military spending of NATO countries and estimated share of GDP in 2018 (in million U.S. dollars)

Διάγραμμα 2.3: Αμυντικές Δαπάνες και ποσοστά του ΑΕΠ (2018)

Graph 3 : Defence expenditure as a share of GDP (%)

(based on 2010 prices and exchange rates)

Notes: Figures for 2018 are estimates.

* Defence expenditure does not include pensions.

** With regard to 2018, these countries have either national laws or political agreements which call for at least 2% of GDP to be spent on defence annually, consequently these estimates are expected to change accordingly.

Διάγραμμα 2.4: Αμυντικές Δαπάνες και ποσοστά του ΑΕΠ (2019)

1	Οι αμυντικές δαπάνες			
2				
3		Εκατ. ευρώ	Ως ποσοστό του ΑΕΠ	Ως ποσοστό των δαπανών
4	ΕΛΛΑΔΑ	4.488,0	2,5	5,3
5	ΕΣΘΟΝΙΑ	480,8	2,0	5,2
6	ΚΥΠΡΟΣ	401,0	2,0	5,5
7	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	45.315,8	1,9	4,7
8	ΓΑΛΛΙΑ	41.017,0	1,8	3,2
9	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	3.350,8	1,8	5,3
10	ΛΕΤΟΝΙΑ	446,1	1,7	4,4
11	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	707,5	1,7	5,1
12	ΠΟΛΩΝΙΑ	7.920,1	1,7	4,1
13	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	6.016,8	1,7	3,4
14	Ε.Ε. 28	205.227,5	1,3	2,9
15	ΙΤΑΛΙΑ	22.325,0	1,3	2,7
16	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	2.810,0	1,3	2,3
17	ΔΑΝΙΑ	3.433,7	1,2	2,3
18	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	8.531,0	1,2	2,7
19	ΣΟΥΗΔΙΑ	5.669,5	1,2	2,4
20	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	544,4	1,1	3,0
21	ΚΡΟΑΤΙΑ	536,3	1,1	2,4
22	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	34.377,0	1,0	2,4
23	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	1.212,0	1,0	2,1
24	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	820,1	1,0	2,4
25	ΙΣΠΑΝΙΑ	10.420,0	0,9	2,2
26	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1.682,0	0,9	1,9
27	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	390,0	0,9	2,1
28	ΒΕΛΓΙΟ	3.529,4	0,8	1,5
29	ΤΣΕΧΙΑ	1.557,5	0,8	2,1
30	ΕΛΒΕΤΙΑ	4.974,2	0,8	2,4
31	ΑΥΣΤΡΙΑ	2.192,0	0,6	1,2
32	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	254,1	0,5	1,1
33	ΜΑΛΤΑ	55,2	0,5	1,4
34	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	808,0	0,3	1,0
35	ΙΣΛΑΝΔΙΑ	12,7	0,1	0,1
36				
37	πηγή: Eurostat			

Πίνακας 2.8: Αμυντικές Δαπάνες και ποσοστά του ΑΕΠ (2019)

1	Οι αμυντικές δαπάνες στην Ελλάδα			
2				
3		Εκατ. ευρώ	Ως ποσοστό ΑΕΠ	Ως ποσοστό δαπανών
4	2009	7.868,0	3,3	6,1
5	2010	6.069,0	2,7	5,1
6	2011	4.955,0	2,4	4,4
7	2012	4.610,0	2,4	4,3
8	2013	3.879,0	2,1	3,4
9	2014	4.757,0	2,7	5,3
10	2015	4.443,0	2,5	4,7
11	2016	3.706,0	2,1	4,3
12	2017	4.488,0	2,5	5,3
13				
14	πηγή: Eurostat			

Πίνακας 2.9: Αμυντικές Δαπάνες και ποσοστά του ΑΕΠ (2019)
Eurostat: Πως μοιράστηκαν οι δημόσιες δαπάνες

Όπως φαίνεται και παραπάνω οι αμυντικές δαπάνες ανήλθαν σε 7,868 δις ευρώ και αντιστοιχούσαν στο 3,3% του ΑΕΠ της χώρας και στο 6,1% του συνόλου των δαπανών της. Μπαίνοντας στο τούνελ των Μνημονίων, οι αμυντικές δαπάνες “ψαλιδίστηκαν” κατά περίπου 1,8 δις ευρώ αλλά συγκρατήθηκαν πολύ πάνω από το όριο του ΝΑΤΟ, δηλαδή το 2%. Διατρέχοντας τις πιο σκληρές των περικοπών και των νέων φόρων, διαπιστώνει κανείς ότι οι αμυντικές δαπάνες διατηρήθηκαν πάνω από το 2% του ΑΕΠ⁴⁶.

2.4 Σύγκριση δαπανών Ελλάδας – Τουρκίας

Υπάρχουν οι δαπάνες που κρίνονται από ελέγχους του κοινοβουλίου ή ακόμα το ελεγκτικού συνεδρίου. Όσον αφορά το υπουργείο άμυνας οι δαπάνες του φαίνονται να είναι μερικώς διαφανείς. Ενώ στο υφυπουργείο αμυντικών βιομηχανιών καθώς και στο υπουργείο άμυνας οι δαπάνες φαίνεται να είναι πλήρως διαφανείς. Δηλαδή οι παραπάνω δαπάνες φαίνεται να συνθέτουν σημαντικές προϋποθέσεις για την χρηματοδότηση πηγών για προγράμματα εξοπλισμού, συνταξιοδότησης, μισθοδοσίας δηλαδή συνθέτουν τη κύρια χρηματοδότηση όπου και καλύπτονται από το (ΙΚΑ) Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθώς και προϋπολογισμοί της κρατικής βιομηχανίας για την ενίσχυση ενόπλων δυνάμεων της Τουρκίας, όπου κατέχει μερίδια σε 18 εγχώριες βιομηχανίες (Aselsan, Havelsan, Roketsan, TAI). Στον πίνακα που ακολουθεί βλέπουμε τις στρατιωτικές δαπάνες Ελλάδας - Τουρκίας για τα έτη 1988-1995 σε εκατομμύρια δολάρια⁴⁷.

⁴⁶ Αμυντικές Δαπάνες και ποσοστά του ΑΕΠ, (2019). Αναρτήθηκε στις 17/12/2019 από www.iefimerida.gr

⁴⁷ Δερτιλής Γ., (2016), Επτά Πόλεμοι Τέσσερις Εμφύλιοι, Επτά Πτωχεύσεις 1821-2016, σελ. 105.

	ΕΛΛΑΔΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ
1988	6.968	9.918	1996	6.998	17.640	2004	8.112/2,7%	17.468/2,8%
1989	6.533	11.478	1997	7.457	19.420	2005	8.772/2,9%	16.537/2,5%
1990	6.605	13.865	1998	8.126	20.348	2006	9.121/2,9%	17.755/2,5%
1991	6.265	14.243	1999	8.507	22.466	2007	9.113/2,7%	16.553/2,3%
1992	6.510	14.997	2000	8.977	21.743	2008	10.131/3,0%	16.767/2,3%
1993	6.355	16.572	2001	8.780	19.932	2009	10.555/3,2%	17.966/2,6%
1994	6.464	16.206	2002	8.612	21.207	2010	7.162/2,3%	17.649/2,4%
1995	6.602	16.648	2003	7.378	19.141	2011	7.502/4,0%	18.687/n.a

Πίνακας 2.10: Στρατιωτικές δαπάνες Ελλάδας- Τουρκίας 1988-1995
Πηγή: Stockholm International Peace Reseach Institute (SIRPI).

Επακόλουθα αναλύονται οι δαπάνες της Τουρκίας όσον αφορούν την άμυνα. Το 2014 η εκτίμηση του τουρκικού υπουργείου άμυνας ανήλθε σε ΤΛ29,4 δισ. (\$13,2 δισ.), με 57,5% με σκοπό να καλύψει τη μισθοδοσία του προσωπικού, με 42,5% για τις λειτουργικές δαπάνες και τα λοιπά έξοδα. Δαπάνες εξοπλιστικών προγραμμάτων καλύφθηκαν (μέσα από έμμεσους φόρους) από έσοδα που υπάγονται στο υφυπουργείο αμυντικών βιομηχανιών. Οι τουρκικές αμυντικές δαπάνες το 2016 ανήλθαν σε \$13,68 δισ., από τα οποία τα \$3,3 δισ. οδηγήθηκαν σε εξοπλιστικά προγράμματα. Το 2017 για την Τουρκία ο αμυντικός προϋπολογισμός αντιστοίχισε στο 1,52% του ΑΕΠ, παρόλο που στις δαπάνες εξοπλισμού αποτελούνταν το 30,4%. Σύμφωνα με τον προϋπολογισμό για το έτος 2018 η δαπάνη αυτή αυξήθηκε κατά 1,65%, με επόμενο στόχο η αύξηση των εξόδων της άμυνας της τάξεως του 2% του ΑΕΠ έως το 2024.

2.5 Η σχέση των αμυντικών δαπανών με την οικονομική μεγέθυνση στην Ελλάδα

Οι πιο σημαντικοί μηχανισμοί⁴⁸, όπως κρίνουν οι οικονομολόγοι της άμυνας, που φαίνεται να δημιουργούν κρίσιμες μεταβλητές για την οικονομία μιας χώρας, αποτελούν η εξέλιξη της οικονομίας, η αναδιάταξη και η δημιουργία των νέων πόρων παραγωγής.

Σε αυτές τις συνθήκες υπάρχει το ενδεχόμενο, οι αμυντικές δαπάνες να προκαλούν μακροχρόνια ανάπτυξη⁴⁹.

⁴⁸ Πηγή: Kennedy (1983), σ. 50.

⁴⁹ Αντωνάκης Ι. Ν., (2001), Αναπτυξιακές επιδράσεις των αμυντικών δαπανών στην Ελλάδα θεωρητική και οικονομετρική διερεύνηση, σελ. 42-49.

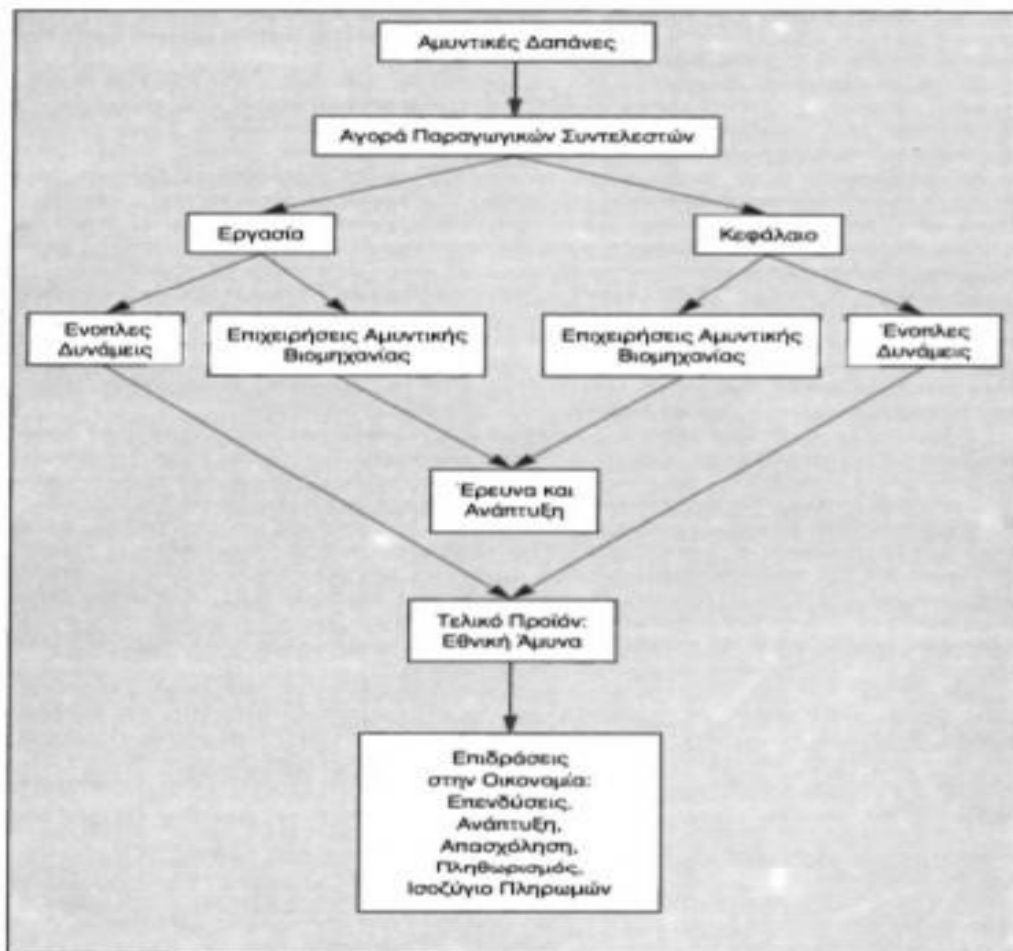
SIPRI	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ ΝΑΤΟ	ΝΑΤΟ
1. ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ
2. ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ		ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
3. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ	ΛΟΙΠΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙΝΕΙΤΟΥΡΓΙΑ (ΤΜΗΜΑ)
4. ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΥΡΙΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΒΛΗΜΑΤΩΝ
5. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΕΡΕΥΝΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΛΟΙΠΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ (ΤΜΗΜΑ)
6. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΑΤΟ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
7. ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
8. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	
9. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΜΥΝΑ		
10. ΠΑΡΑΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ		
11. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ		
12.	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΤΕΓΑΣΗ	ΛΟΙΠΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Πίνακας 2.11: Σχέση Των Αμυντικών Δαπανών Με Την Οικονομική Μεγέθυνση

Σύμφωνα με κάποιους οικονομολόγους οι αμυντικές δαπάνες μπορούν να ασκήσουν θετική επίδραση στο βαθμό εκσυγχρονισμού της οικονομίας και προκαλείται κυρίως μέσω της τεχνολογίας που αναπτύσσεται στον αμυντικό τομέα. Πρέπει να γίνει κατανομή παραγωγικών πόρων των μη αμυντικών στους αμυντικούς τομείς μιας οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, η αύξηση αμυντικών δαπανών θα φέρει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης του αμυντικού τομέα για κεφαλαιουχικά αγαθά, στις επιχειρήσεις που παράγουν τέτοιου είδους αγαθά, με την προϋπόθεση ότι, σε αυτό το διάστημα η δυναμική παραγωγών επιχειρήσεων να παραμένει σταθερή έτσι ώστε η προσαρμογή της παραγωγής γίνεται

μέσω των επενδύσεων. Οι καταναλωτές κατέχουν σε ένα αρκετά θεμιτό επίπεδο πραγματική κατανάλωση, το οποίο αυξάνεται ανάλογα με το εθνικό εισόδημα. Η άμυνα δεν είναι δυνατό να κατασκευάζει κοινωνικό μισθό, μιας και η αύξηση στις αμυντικές δαπάνες δεν μπορεί να χρηματοδοτηθεί από πηγές οι οποίες θα αποδεσμεύονται από τη μείωση ιδιωτικής κατανάλωσης. Ακόμα οι αμυντικές δαπάνες επιδρούν στην ανεπάρκεια παραγωγικών πόρων, καθώς και στον πληθωρισμό.

Οι Sandler και Hartley το 1995 έχουν δώσει σχήμα για να αποδώσουν τη σύνδεση και την αλληλεξάρτηση μεταξύ των αμυντικών δαπανών αγοράς παραγωγικών συντελεστών και επιχειρήσεων στην αμυντική βιομηχανία. Όπου επεξηγείται πως οι παραγωγικοί συντελεστές (πρώτες ύλες, υπηρεσίες κ.α.) μπορούν να παράγουν κεφαλαιουχικό, μηχανολογικό εξοπλισμό των ένοπλων δυνάμεων για την εθνική άμυνα⁵⁰.

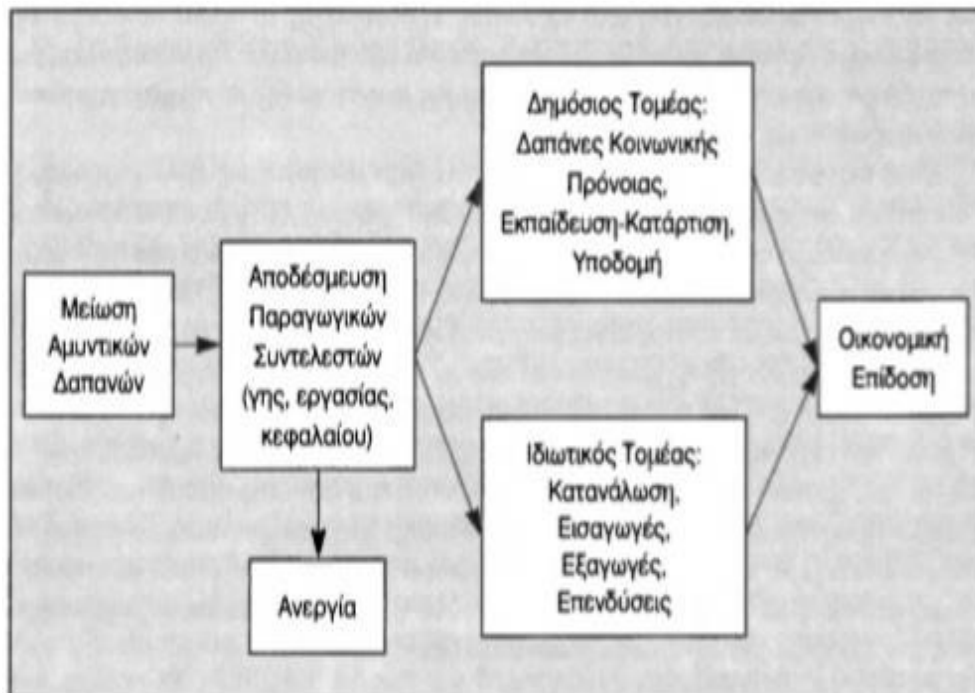

Εικόνα 2.1: Επιδράσεις Των Αμυντικών Δαπανών Στην Οικονομία (2001)

Αν αναλύσουμε τη σχέση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη και στις αμυντικές δαπάνες θα δούμε πως με τη μείωση των αμυντικών δαπανών θα προκαλέσει πλεόνασμα στον προϋπολογισμό, το οποίο και θα καλυφθεί από άλλες δημόσιες δαπάνες, ακόμη και μείωση στη φορολογία⁵¹.

⁵⁰ Αντωνάκης Ι. Ν., (2001), Αναπτυξιακές επιδράσεις των αμυντικών δαπανών στην Ελλάδα θεωρητική και οικονομετρική διερεύνηση, σελ. 42-49.

⁵¹ Αντωνάκης Ι. Νικόλαος, (2001), Αναπτυξιακές επιδράσεις των αμυντικών δαπανών στην Ελλάδα θεωρητική και οικονομετρική διερεύνηση, σελ. 42-49.

Εικόνα 2.2: Επιδράσεις Των Μειωμένων Αμυντικών Δαπανών Στην Οικονομία

2.6 Η ελληνική αμυντική βιομηχανία

Στην Ελλάδα, η συστηματική διερεύνηση των συνθηκών λειτουργίας και της αμυντικής βιομηχανίας, είναι απαραίτητη γιατί⁵²:

- Όπως έχει φανεί από μελέτες ότι από το 1974 τα υψηλά επίπεδα των αμυντικών δαπανών της Ελλάδας είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση του ρυθμού αύξησης του κεφαλαιακού αποθέματος και με αυτό τον τρόπο η οικονομία της χώρας οδηγήθηκε σε ετήσια απώλεια ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης της τάξης του 0,5- 0,6%, στη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου.
- Η οικονομική θέση της Ελλάδας διεθνώς, τις τελευταίες δεκαετίες κατάφερε να οδηγήσει τη χώρα στις τελευταίες θέσεις των χωρών-μελών του ΟΟΣΑ.
- Προφανές είναι το γεγονός ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει έντονο στρατηγικό περιβάλλον. Μιας και η επιχειρησιακή ανεξαρτησία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη, τόσο με την επέκταση και την βελτίωση της παραγωγής και της ποιότητας των εγχωρίων οπλικών συστημάτων, όσο και με την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους.

2.6.1 Οριοθέτηση της ελληνικής αμυντικής βιομηχανίας

Η Ελλάδα έπρεπε να μειώσει την εξάρτηση των ενόπλων της δυνάμεων από ξένες πηγές προμήθειας οπλικών συστημάτων και πυρομαχικών. Έτσι ξεκίνησε από το 1975, η ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας στην Ελλάδα, με σκοπό την εξασφάλιση μίας μικρής εθνικής συμμετοχής στις προμήθειες των ενόπλων δυνάμεων⁵³.

⁵² Αντωνάκης Ν., (2002), Εφαρμογές Οικονομικών της Άμυνας στην ελληνική οικονομία, σελ. 275-277.

⁵³ Αντωνάκης Ν., (2002), Εφαρμογές οικονομικών της άμυνας στην ελληνική οικονομία, ΣΕΛ. 278-279.

Θέματα ανησυχίας σχετικά με την ελληνική υπόθεση⁵⁴:

Η άσκηση αξιολόγησης ειρήνης-μερίσματος είναι ένα μάλλον περίπλοκο έργο στην περίπτωση της Ελλάδας. Κατ' αρχάς, έχει ήδη επισημανθεί στη βιβλιογραφία (Ανδρέου, Μηγκάκης & Ζομπανάκης, 2013; Brauer, 2003) ότι η Ελληνική η αμυντική βιομηχανική βάση (DIB) υποστηρίζει μόνο ένα αμελητέο ποσοστό του εξοπλισμού των Ελληνικών Ένοπλων Δυνάμεων (μονοψήφιο ποσοστό στις περισσότερες περιπτώσεις), αποτυγχάνοντας έτσι να συμβάλει στην οικονομική κατάσταση της χώρας.

Η κατάσταση φαίνεται να έχει επιδεινωθεί από την αρχή της οικονομικής κρίσης, με τη μείωση των πόρων που διατίθενται για έργα άμυνας, την απουσία εξειδικευμένου τεχνικού και διοικητικού προσωπικού, καθώς και τους περιορισμούς που επιβάλλονται στη χρήση των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και των τεχνικών εγγράφων παραγωγής (TPD) που ανήκουν από τους αρχικούς κατασκευαστές εξοπλισμού (OEM). Αυτό το περιβάλλον είναι σίγουρα ανεπαρκές για να συνεισφέρει στη συντήρηση και υποστήριξη του Έλληνα.

Ως άμεση συνέπεια, ο σχετικός Οργανισμός Υποστήριξης και Προμηθειών του NATO (NSPA) ο βιομηχανικός δείκτης απόδοσης για την Ελλάδα δεν ξεπέρασε ποτέ το 0,4 τα τελευταία χρόνια. Αλλά η κύρια αιτία της ανεπάρκειας του εγχώριου DIB να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας είναι η βαθιά συμμετοχή του ελληνικού αναποτελεσματικού δημόσιου τομέα στην αμυντική βιομηχανία της χώρας, γεγονός που οδηγεί σε διαφθορά, σπατάλη δημοσίων δαπανών και τελικά σημαντικές καθυστερήσεις στην παράδοση βασικού εξοπλισμού (Ανδρέου, Μηγκάκης & Ζομπανάκης, 2013). Αυτό το περιβάλλον οδήγησε στην ελαχιστοποίηση της συνεισφοράς της εγχώριας αμυντικής βιομηχανικής βάσης στα προγράμματα προμηθειών κάτι που υποχρεώνει αναπόφευκτα τις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις να καταφύγουν σε εκτεταμένες δαπάνες για εισαγωγές εξοπλισμού που μπορεί να εγγυηθεί την απαραίτητη ετοιμότητα.

Επιπλέον, υπήρξαν πολλές περιπτώσεις στο παρελθόν, στις οποίες οι πόροι μεταφέρθηκαν σε μη άμυνα. Δραστηριότητες που στοχεύουν στην απόκτηση μερίσματος ειρήνης τελικά χάθηκαν αντί να διοχετεύονται στην παραγωγή (Κυριάζης & Σομάκος, 1999). Φαίνεται, ωστόσο, ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, επιχειρείται η μέτρηση ενός μερίσματος ειρήνης στην Ελλάδα διαπράττετε ένα πολύ κοινό σφάλμα μέτρησης εστιάζοντας στο σύνολο των δαπανών άμυνας του Υπουργείου Άμυνας αντί για δαπάνες εξοπλισμού άμυνας.

Μια τέτοια προσέγγιση εισάγει μια σημαντική προκατάληψη ότι το μεγαλύτερο μέρος των πρώτων περιλαμβάνει στοιχεία αμοιβής προσωπικού, το κόστος των Ελληνικών Ένοπλων Δυνάμεων και την συμμετοχή με το NATO και με άλλες διεθνείς δυνάμεις διατήρησης της ειρήνης και απαιτήσεις προστασίας της πειρατείας. Υπό αυτές τις συνθήκες, το ποσοστό του ΑΕΠ των ελληνικών συνολικών αμυντικών δαπανών είναι σαφώς υπερεκτιμημένο, δεδομένου ότι σύμφωνα με το SIPRI, οι δαπάνες δεδομένων για τις προμήθειες αμυντικού εξοπλισμού μόλις φτάνουν περίπου το ένα τέταρτο του αντίστοιχου συνόλου.

2.7 Σύγκριση στρατιωτικών δαπανών της Ελλάδας με άλλες χώρες

Η Ελλάδα είναι μέλος του NATO καθώς και μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σ' αυτό το σημείο θα γίνει αναφορά και σε δαπάνες άλλων χωρών συγκριτικά με την Ελλάδα. Η Ελλάδα το 2006 απέκτησε την έβδομη θέση στην σχετική κατάταξη δαπανώντας περίπου 5,24 δισεκατομμύρια ευρώ. Η Κύπρος βρίσκεται στην εικοστή θέση με 310 εκατομμύρια ευρώ⁵⁵. Όσον αφορά το ποσοστό του ΑΕΠ της κάθε χώρας, αλλάζουν τα δεδομένα καθώς η Ελλάδα και η Κύπρος καταλαμβάνουν την πρώτη και την πέμπτη θέση, με τα αντίστοιχα

⁵⁴ Μπραγκουδάκης Ζαχ., (2017), Τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας - Τράπεζα Ελλάδος. Αναρτήθηκε στις 05/05/2017 από www.researchgate.net

⁵⁵ <http://www.ellinikos-stratos.com/arthra/dapanes.asp>

Όπως δείχνει ο χάρτης στην Ελλάδα, η οποία έχει πληθυσμό 10.773.253 άτομα από τα οποία 4.050.000 είναι κατάλληλα για στρατιωτική υπηρεσία έναντι της Τουρκίας που είναι 35.010.000 άτομα. Ακόμα η Ελλάδα, είχε στον προϋπολογισμό της 6,54 δισεκατομμύρια δολάρια για τις αμυντικές της δαπάνες ενώ η Τουρκία μόλις 8,208 δισεκατομμύρια δολάρια. Η Ελλάδα έχει στην κατοχή της διακόσια έξι μαχητικά αεροσκάφη και διακόσια επτά η Τουρκία. Ακόμη η χώρα μας διαθέτει διακόσια είκοσι τρία ελικόπτερα ενώ η Τουρκία τετρακόσια πενήντα πέντε ελικόπτερα.

Ο επόμενος πίνακας ⁵⁸ καθώς και το έτος 2017 είναι ένα ενδεικτικό παράδειγμα σύγκρισης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον τρόπο που διαχωρίζουν τα έξοδά τους.

Δαπάνες ως % των δαπανών Γενικής Κυβέρνησης (2017)

	Δημόσιες υπηρεσίες	Άμ υνα	Δημ όσια Τάξ η	Υγεί α	Εκπαί δευση	Κοινωνική Προστασία	για ηλικιωμέ νους	για οικογένε ιες	για ανεργ ία
ΕΕ 28	12.8	2.9	3.7	15.3	10.2	41.1	22.1	3.8	2.7
ΕΥΡΩΖΩΝΗ	13	2.6	3.5	15	9.6	42.1	22.7	3.6	3.3
ΒΕΛΓΙΟ	13.9	1.5	3.3	14.7	12.1	37.5	17.6	4.2	3.2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	9.2	3	7.1	14.1	10.2	35.5	26.1	6.6	0.2
ΤΣΕΧΙΑ	10	2.1	4.5	19.2	11.9	30.7	18.8	2.6	0.4
ΔΑΝΙΑ	12.1	2.3	1.8	16.4	12.7	43.7	16.1	8.6	4.4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	12.8	2.4	3.5	16.2	9.3	44.1	21.3	3.7	3.7
ΕΣΘΟΝΙΑ	9.9	5.2	4.8	12.8	14.8	33.2	17.3	6.4	2.9
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	13	1	3.9	19.6	12.4	36.1	13	5.1	4.2
ΕΛΛΑΔΑ	17.6	5.3	4.5	11.1	8.2	41	29.1	1.4	1
ΙΣΠΑΝΙΑ	13.6	2.2	4.5	14.5	9.7	40.4	22.2	1.7	3.9
ΓΑΛΛΙΑ	10.6	3.2	2.9	14.2	9.6	43.1	23.7	4.2	3.4
ΚΡΟΑΤΙΑ	16.9	2.4	4.9	14	10.5	31.9	18.4	3.9	1
ΙΤΑΛΙΑ	16.8	2.7	3.8	14	7.9	42.9	27.4	3.2	2.3
ΚΥΠΡΟΣ	19.5	5.5	4.5	6.9	15.3	34.8	15.9	7.8	1.5
ΛΕΤΟΝΙΑ	10.7	4.4	6.2	9.3	15.2	30.8	18.3	3.1	1.3
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	10.6	5.1	4.5	17.1	14.8	33.9	17.4	3.2	1.7

⁵⁸ Αποκαλυπτήρια από Eurostat για τις δημόσιες δαπάνες, (2019). Αναρτήθηκε στις 18/03/2019 από www.economistas.gr

A

ΛΟΥΞΕΜΒ ΟΥΡΓΟ	11.5	1.1	2.5	11.3	10.9	42.8	23	8.7	2.5
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	16.9	2.1	5	10.2	10.8	29.9	14.8	4.4	0.6
ΜΑΛΤΑ	15.9	1.4	3.1	15.1	13.9	31.7	19.8	2.6	0.7
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	10	2.7	4.4	17.8	12.1	37.4	15.4	3.2	3.8
ΑΥΣΤΡΙΑ	12.4	1.2	2.8	16.6	9.9	41.8	25.4	4.4	2.6
ΠΟΛΩΝΙΑ	10.8	4.1	5.2	11.4	11.9	40	21.9	6.5	0.9
ΠΟΡΤΟΓΑΛ ΙΑ	16.6	1.9	3.7	13.1	10.9	38.2	25.7	2.4	1.8
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	12.6	5.3	6	12.9	8.4	34.7	26.2	3.5	0.2
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	13.6	2.1	3.7	15.2	12.6	37.4	21.3	4.3	1.2
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	13.9	2.4	5.3	17.7	9.4	36.1	19.3	3	0.5
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	14.6	2.3	2.1	13.1	10.5	45.9	25.5	5.6	4.2
ΣΟΥΗΔΙΑ	13.8	2.4	2.6	14	13.7	40.9	20.9	5	2.6
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	11.5	4.7	4.4	18.2	11.3	37.2	20.5	3.1	0.2

Πίνακας 2.12: Δαπάνες μελών Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2017

Όσον αφορά της πληρωμές για τις δαπάνες της Ελλάδας, σύμφωνα με τη Eurostat⁵⁹, για το δημόσιο τομέα φτάνουν το 47,3% του ΑΕΠ. Οι δαπάνες που αφορούν την υγεία, διαμορφώνονται στο 5,2% του ΑΕΠ, την παιδεία το ποσοστό του ΑΕΠ είναι 3,9%, την πρόνοια καλύπτουν το 19,4%, και για τους ανέργους, αντιστοιχούν στο 0,5% του ΑΕΠ και καλύπτουν μόλις το 1% των δημόσιων δαπανών.

2.8 Επίλογος

Στο δεύτερο κεφάλαιο έγινε παρουσίαση των σωμάτων στις Ελληνικές ένοπλες δυνάμεις. Καθώς συγκρίθηκαν οι στρατιωτικές δαπάνες κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ αναλύοντας τη θέση της Ελλάδος. Στο τρίτο κεφάλαιο θα αναπτυχθούν οι Ελληνικές αμυντικές δαπάνες των τελευταίων χρόνων, όπου και προκύπτουν και τα συμπεράσματα.

⁵⁹ Αποκαλυπτήρια από Eurostat για τις δημόσιες δαπάνες, (2019). Αναρτήθηκε στις 18/03/2019 από www.economistas.gr

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

3.1 Εισαγωγή

Στα προηγούμενα κεφάλαια παρουσιάστηκαν οι στρατιωτικές και αμυντικές δαπάνες στην Ελλάδα. Δόθηκαν ορισμοί και παρουσιάστηκαν οι ανάγκες που εξυπηρετούν τα σώματα του στρατού. Στο τελευταίο κεφάλαιο θα γίνει έρευνα για τις αμυντικές δαπάνες που έχει κάνει η Ελλάδα τα τελευταία 50 χρόνια.

Η Ελλάδα στη δεκαετία του 1950 δεν είχε αναπτυγμένη οικονομία. Άλλωστε από το 1944 έως το 1949 είχε και εμφύλιο πόλεμο. Το 1952 εισήλθε στο ΝΑΤΟ. Ακόμα συμμετείχε στο συμβούλιο της Ευρώπης και τον ΟΟΣΑ με αποτέλεσμα να έχει ως βασική της απειλή τη χώρα της Τουρκίας. Οι δύο χώρες έκαναν και συνεχίζουν να κάνουν προσπάθεια για να δημιουργήσουν ισχυρές ένοπλες δυνάμεις.

Το έτος 1950 είναι το έτος που η Κύπρος ανεξαρτητοποιήθηκε. Αυτό έδωσε την αφορμή προστριβών ανάμεσα σε Τουρκία και Ελλάδα. Έτσι ξεκίνησε από το 1952 ως σήμερα να ξοδεύεται μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού στις αμυντικές δαπάνες. Τα ποσά αυξήθηκαν από το 1974 και μετά λόγω του γεγονότος που συνέβη στην Κύπρο. Συγκεκριμένα εισέβαλαν οι Τουρκικές δυνάμεις κάνοντας κατάληψη του βορείου τμήματος της Κύπρου. Μέχρι εκείνο το σημείο κύριος εχθρός των βόρειων Ελληνικών συνόρων ήταν η Βουλγαρία. Ειδικότερα από τη δεκαετία του 1950 η Ελλάδα δαπανούσε γύρω στο 5,5% του ΑΕΠ για τις στρατιωτικές της δαπάνες. Τα έτη από 1960 έως 1967 υπήρξε μείωση των δαπανών που αφορούν την άμυνα της χώρας περίπου 3,5% του ΑΕΠ. Σε αυτό το διάστημα υπήρξε το πραξικόπημα. Στη συνέχεια άρχισε η τουρκική προκλητικότητα με αποτέλεσμα να αρχίσει η αύξηση των αμυντικών δαπανών. Σε αυτό συντελεστές και η άνοδος της στρατιωτικής δικτατορίας στην εξουσία της χώρας. Αξίζει να σημειωθεί ότι αύξηση αυτή κράτησε μέχρι το 1988 φτάνοντας το 6% του ΑΕΠ το 1977. Η συνέχεια στα επόμενα έτη ήταν σταθερή δηλαδή η Ελλάδα αφιέρωνε γύρω στα 4% του ΑΕΠ για τις αμυντικές της δαπάνες μέχρι το 2009 που ξεκίνησε η οικονομική κρίση. Από το 2010 και μετά ξεκίνησε η μείωση των δαπανών για αμυντικές ανάγκες λόγω της οικονομικής κρίσης. Μείωση που ήταν μέχρι 29%. Χαρακτηριστικό είναι το 1,73% επί ΑΕΠ το 2011.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η Τουρκία δημιουργεί συχνά προκλήσεις που ανησυχούν την Ελλάδα η οποία θέλει να έχει έτοιμες τις αμυντικές δυνάμεις για να δράσουν με αποτελεσματικότητα σε αυτές τις προκλήσεις. Η Τουρκία είναι μια χώρα που προσπαθεί συνεχώς να αυξήσει τις στρατιωτικές της δυνάμεις. Δαπανούσε 3,58% του ΑΕΠ από το 1950-2008. Μια μεγάλη αύξηση των αμυντικών δαπανών έγινε το 1975 (5,12% του ΑΕΠ). Ήταν η χρονιά που επιτέθηκαν στην Κύπρο αυξάνοντας περίπου 2% το συνηθισμένο ποσοστό των αμυντικών δαπανών στο ΑΕΠ. Από το 1988 έως το 1994 το ποσοστό των αμυντικών δαπανών ήταν γύρω στο 4% του ΑΕΠ. Ο εκσυγχρονισμός που έγινε στις ένοπλες δυνάμεις μεταξύ του διαστήματος 1985 έως 1996 έφερε μεγάλες αυξήσεις στις αμυντικές δαπάνες της Τουρκίας. Σε αυτό το διάστημα υπήρξαν και οι συγκρούσεις με τους κούρδους. Τα διαστήματα από το 1975 έως το 1988 και από το 1996 έως το 2008. Υπήρχαν μειώσεις των αμυντικών δαπανών που έφτασαν έως και έως και το 2,93% (1988).

Γενικά όμως κράτησε τις στρατιωτικές δαπάνες σε υψηλό ποσοστό σε σχέση με το ΑΕΠ όπως 5% (το 2005) και 6,4% (το 2007). Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι το 2007 η Τουρκία ήταν δεύτερη στην λίστα των χωρών του ΟΟΣΑ ενώ η Ελλάδα πρώτη συγκριτικά πάντως οι

αμυντικές δαπάνες κινήθηκαν μεταξύ 3,8%-6% και για τις δύο χώρες για την περίοδο 1950 έως 1985. Ένα στοιχείο που παίζει σημαντικό ρόλο στη οικονομία είναι ο πληθωρισμός.

Εάν υπολογιστεί και ο πληθωρισμός τότε οι αμυντικές δαπάνες που ξόδεψε η Τουρκία ξεπερνούν τις αντίστοιχες της Ελλάδας με μεγάλη διαφορά ιδιαίτερα από το 1985 και μετά. Ακόμα η Ελλάδα ξόδεψε 15 δισεκατομμύρια δολάρια έναντι της Τουρκίας που ξόδεψε 31 δισεκατομμύρια δολάρια. Αυτά τα ποσά δαπανήθηκαν από το 1996 έως το έτος 2000. Η Ελλάδα διαθέτει 30 F-16 του peaceheniaIva, υποβρύχια, 70 ελικόπτερα OH-58 Kiowa και CH-47 Chinook.

3.2 Οι αμυντικές δαπάνες Διαχρονικά

Διαχρονικά έχει αποδειχτεί στην Ελλάδα ότι υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ των αμυντικών δαπανών και άλλων συνολικών μεγεθών σε μικρές καπιταλιστικές χώρες, καθώς επίσης να σχολιάσουμε τον οικονομικό και στρατηγικό ρόλο των δαπανών αυτών στον αναπτυσσόμενο καπιταλισμό. Στην ελληνική οικονομία φαίνεται ότι οι αμυντικές δαπάνες έχουν οικονομικό κόστος για το σύστημα. Το γεγονός αυτό δημιουργεί την ανάγκη διερεύνησης των οφελών που έχουν δικαιολογήσει το σχετικό κόστος. Τα ωφέλει πρέπει να ταυτοποιηθούν ως το αποτέλεσμα του στρατηγικού τους ρόλου στην κοινωνία εφόσον οι αμυντικές δαπάνες δεν έχουν διενεργηθεί ως απάντηση σε μία οικονομική αναγκαιότητα. Για να είναι ασφαλή τα οικονομικά συμπεράσματα που αφορούν τις αμυντικές δαπάνες θα έπρεπε να έχει αντιμετωπίσει αφενός μεν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και υψηλά επίπεδα αμυντικών δαπανών, αφετέρου δε ένα κάπως προβληματικό στρατηγικό περιβάλλον σε μία δεδομένη χρονική περίοδο. Οι αμυντικές δαπάνες υπήρξαν και υπάρχουν ως αιτία κάλυψης της ανάγκης της εθνικής ασφάλειας. Η Ελλάδα είναι μια χώρα που την περίοδο 1950-85 ήταν σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης στην περίοδο της μεταπολεμικής περιόδου. Εκείνη την περίοδο το ΑΕΠ αυξανόταν με ένα μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του 5,3% και αυτή η επίδοση υπολείπταν μόνο αυτής της Ιαπωνίας μεταξύ όλων των χωρών του ΟΟΣΑ. Επιπρόσθετα, οι αμυντικές δαπάνες αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό τμήμα της ζήτησης στην ελληνική οικονομία. Το μέγεθος του αμυντικού τομέα, όπως μετράται με το ποσοστό των αμυντικών δαπανών στο ΑΕΠ, έχει βαθμιαία αυξηθεί στη διάρκεια των μεταπολεμικών περιόδων, από ένα μέσο ετήσιο ρυθμό 5,2% τη δεκαετία του 1960 σε ένα μέσο ετήσιο ρυθμό 6,2% τη δεκαετία ίου 1980 . Ανάμεσα στις χώρες-μέλη του NATO και με βάση το μέγεθος του αμυντικού τους τομέα το 1986, η Ελλάδα κατελάμβανε τη δεύτερη θέση με 6,1%, ακολουθώντας τις ΗΠΑ (6,5%) . Αναφορικά με το στρατηγικό περιβάλλον, η Ελλάδα είχε την ατυχία να αντιμετωπίζει συνεχή απειλή επίθεσης από την Τουρκία. Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις χειροτέρευσαν δραματικά μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, τον Ιούλιο του 1974. Οι παραπάνω επισημάνσεις αναφορικά με την ανάπτυξη, τις αμυντικές δαπάνες και το στρατηγικό περιβάλλον, μάς οδήγησαν στην επιλογή της Ελλάδας για τις ανάγκες της μελέτης αυτής. Οι εισροές που χρησιμοποιούνται με σκοπό την φύλαξη της χώρας απορροφούνται από μία οικονομική διαδικασία η οποία παράγει προϊόντα για τον πολιτικό τομέα. Οι επενδύσεις είναι κυρίαρχης σημασίας όσον αφορά τον προσδιορισμό του οικονομικού κόστους της άμυνας. Οι επενδυτικές δαπάνες έχουν άμεση υποκατάσταση με τις αμυντικές και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το μεγαλύτερο τμήμα του κεφαλαιουχικού και μηχανολογικού εξοπλισμού της άμυνας παράγεται στις βιομηχανίες κεφαλαιουχικών αγαθών. Όταν αυξάνεται η ζήτηση για πολεμικό εξοπλισμό τότε δημιουργούνται πιέσεις υπερβάλλουσας ζήτησης/προσφοράς στις βιομηχανίες κεφαλαιουχικών αγαθών. Μέσω μεταβολών στις τιμές οι οποίες επηρεάζουν το κόστος των κεφαλαιουχικών αγαθών και κατά

συνέπεια τη ζήτηση επενδύσεων μπορεί να γίνει και η προσαρμογή της προσφοράς και να ακολουθήσει η επέκταση αυτής της βιομηχανίας⁶⁰.

3.3 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας την περίοδο 1949-1959

Η αρχή της δεκαετίας του 1950 η Ελλάδα βρίσκει την οικονομία της στηριζόμενη κυρίως σε μια βιομηχανία με περιορισμένη παραγωγικότητα. μετά τη λήξη του εμφύλιου πολέμου η Ελλάδα εντάσσεται σε διεθνής οεργισμούς, στο συνβούλιο της ευρώπης και το ΝΑΤΟ⁶¹.

Διαγραμμα 3.1 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας τη περίοδο 1949-1974

Κατά την περίοδο 1949-1974 η Ελλάδα ως μέλος του ΝΑΤΟ εξοπλήσε τις ένοπλες δυνάμεις της έτσι ώστε να μπορεί να έρθει αντιμέτωπη με τυχόν αντιμετώπιση από τις χώρες του συμφώνου της Βαρσοβίας. Στο διάγραμμα 3.1 παρουσιάζονται οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας την περίοδο 1949-1974. Οι αμυντικές δαπάνες στην Ελλάδα το 1949-1959 και σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Ινστιτούτου Έρευνών Ειρήνης της Στοκχόλμης (SIRPI 2019) παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα. Οι ένοπλες δυνάμεις της Ελλάδας εκείνη την περίοδο ήταν αρκετές αυξημένες λόγω και της συμμετοχής της ελληνικής στρατιωτικής αποστολής στον πόλεμο της Κορέας⁶².

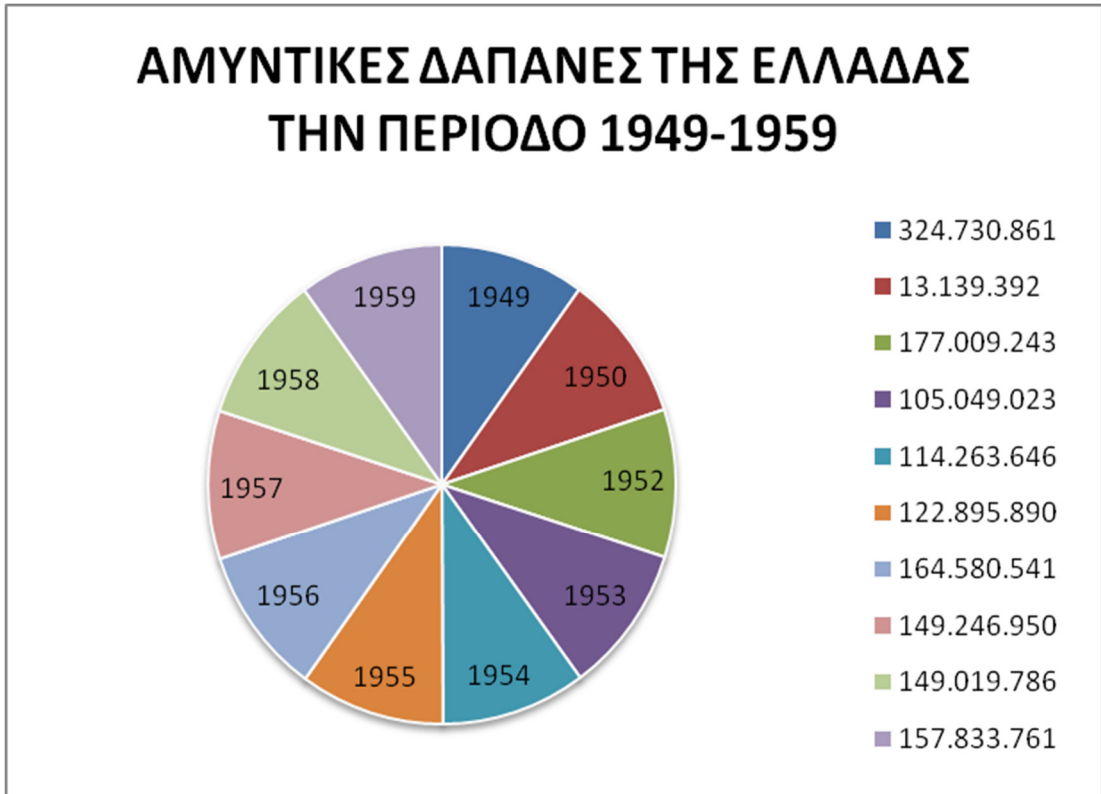
Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά σε διαγράμματα οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας σε δολάρια, ανά δεκαετία τη περίοδο 1949-2009.

⁶⁰ Αντωνάκης Ν., (2002), Εφαρμογές Οικονομικών της Άμυνας στην Ελληνική Οικονομία, σελ. 77-78

⁶¹ Σταθάκης, Γ., (2006). Το δόγμα Τρούμαν και το σχέδιο Μάρσαλ, σελ. 56.

⁶² Αντωνόπουλος Ν., (2017). Οι επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στις αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας: ποσοτική και ποιοτική ανάλυση.

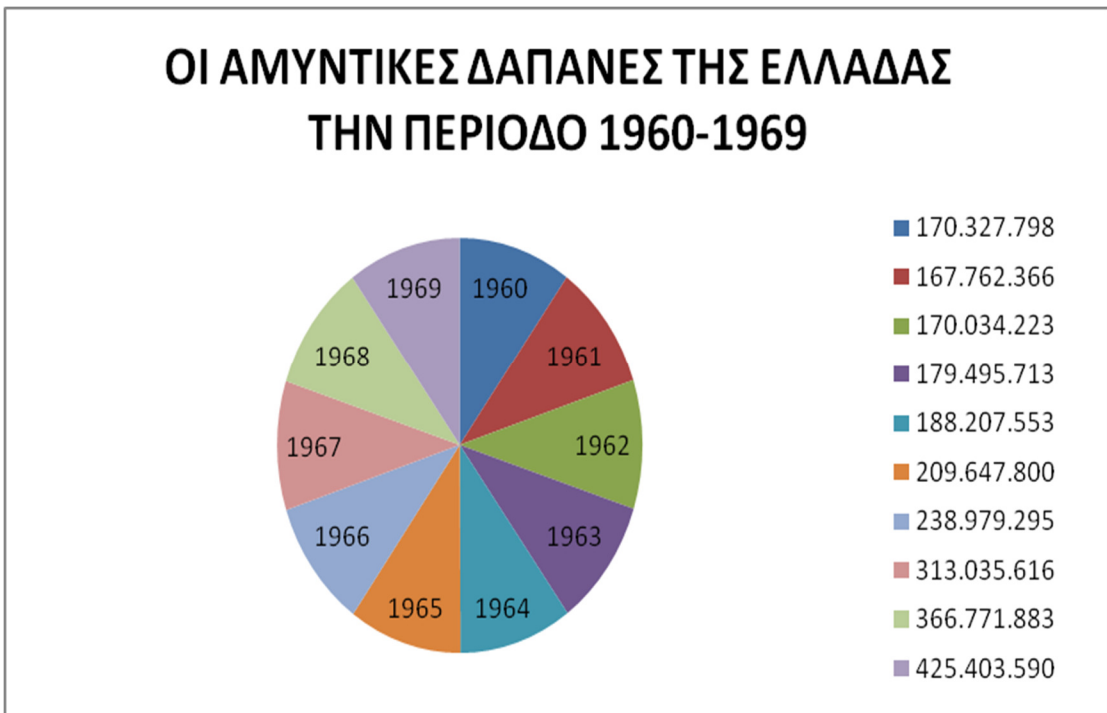
ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1949-1959

Διάγραμμα 3.2 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας τη περίοδο 1949-1959

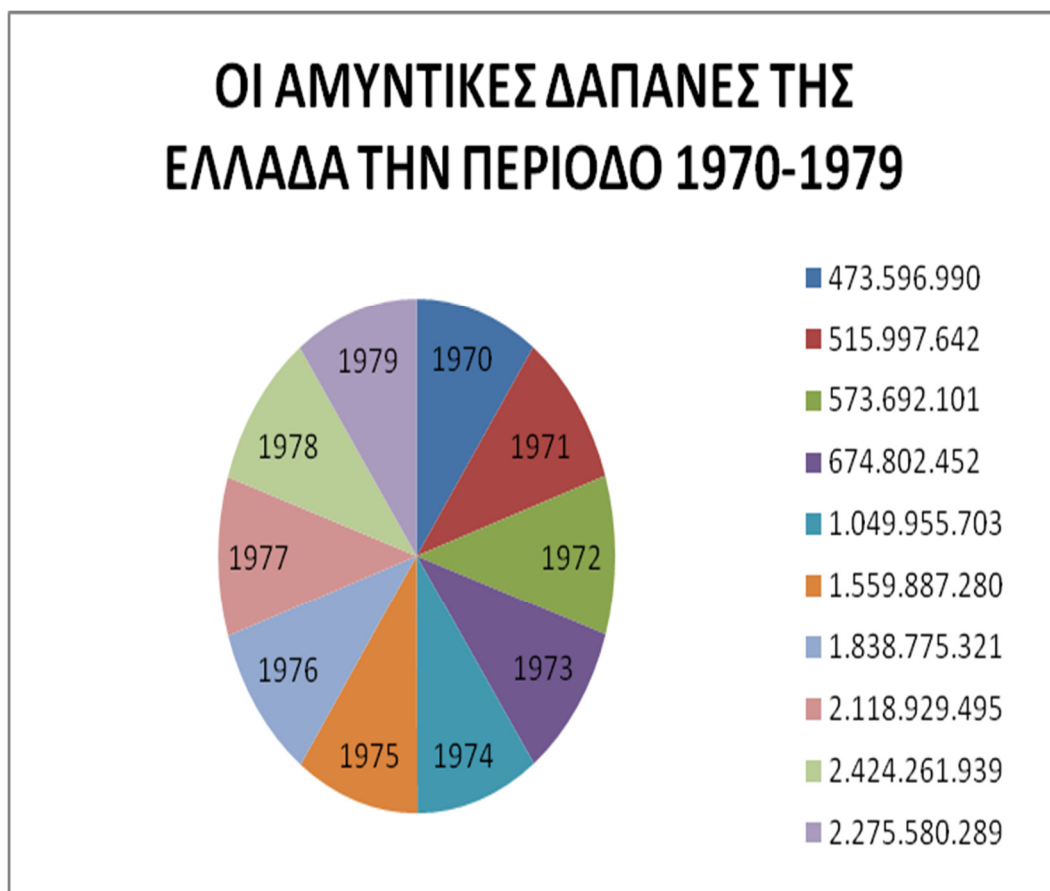
Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας σε δολάρια, ανά δεκαετία και συγκεκριμένα την περίοδο 1949-1959 παρατηρούμε πως παρουσιάζουν, το 1949: 324.730.861 δολάρια, το 1952: 177.009.243 δολάρια, ενώ το 1956: 164.580.541 δολάρια.

ΟΙ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1960-1969

Διάγραμμα 3.3 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας τη περίοδο 1960-1969

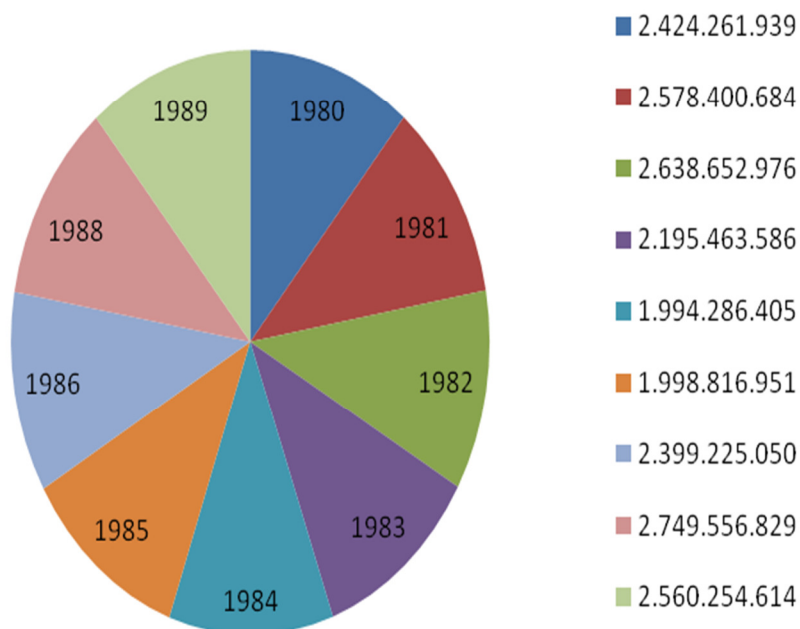
Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας σε δολάρια, ανά δεκαετία και συγκεκριμένα την περίοδο 1960-1969 παρατηρούμε πως παρουσιάζουν, το 1969: 425.403.590 δολάρια, το 1968: 366.771.883 δολάρια, ενώ το 1967: 313.035.616 δαπάνες.

Διάγραμμα 3.4 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας τη περίοδο 1970-1979

Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας σε δολάρια, ανά δεκαετία και συγκεκριμένα την περίοδο 1970-1979 παρατηρούμε πως παρουσιάζουν, το 1979: 2.424.261.939 δολάρια, το 1978: 2.118.929.495 δολάρια, ενώ το 1977: 1.838.775.321 δολάρια.

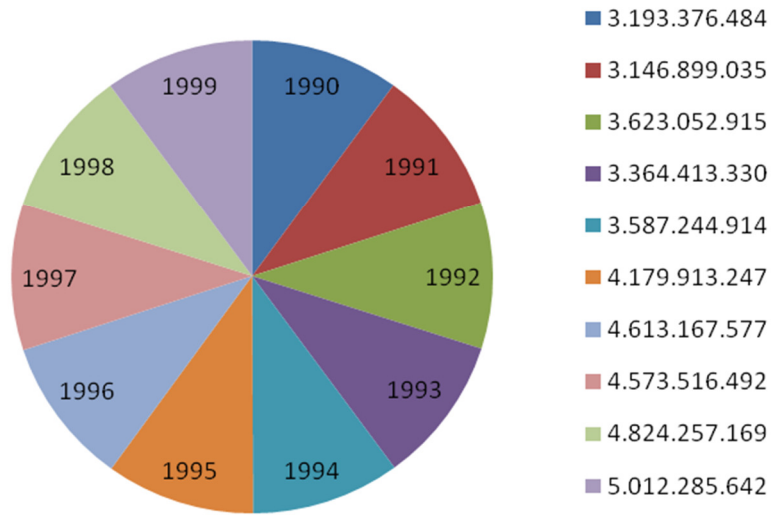
ΟΙ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1980-1989

Διάγραμμα 3.5 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας τη περίοδο 1980-1989

Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας σε δολάρια, ανά δεκαετία και συγκεκριμένα την περίοδο 1980-1989 παρατηρούμε πως παρουσιάζουν, το 1988: 2.749.556.829 δολάρια, το 1982: 2.638.652.976 δολάρια, ενώ το 1981: 2.578.400.684 δαπάνες.

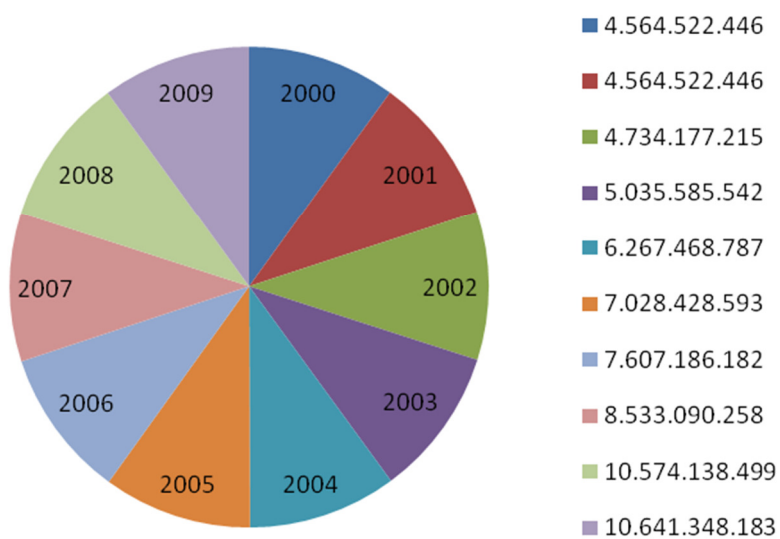
ΟΙ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1990-1999

Διάγραμμα 3.6 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας τη περίοδο 1990-1999

Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας σε δολάρια, ανά δεκαετία και συγκεκριμένα την περίοδο 1990-1999 παρατηρούμε πως παρουσιάζουν, το 1999: 5.012.285.642 δολάρια, το 1998: 4.824.257.169 δολάρια, ενώ το 1996: 4.613.167.577 δολάρια.

ΟΙ ΑΜΥΝΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2000-2009

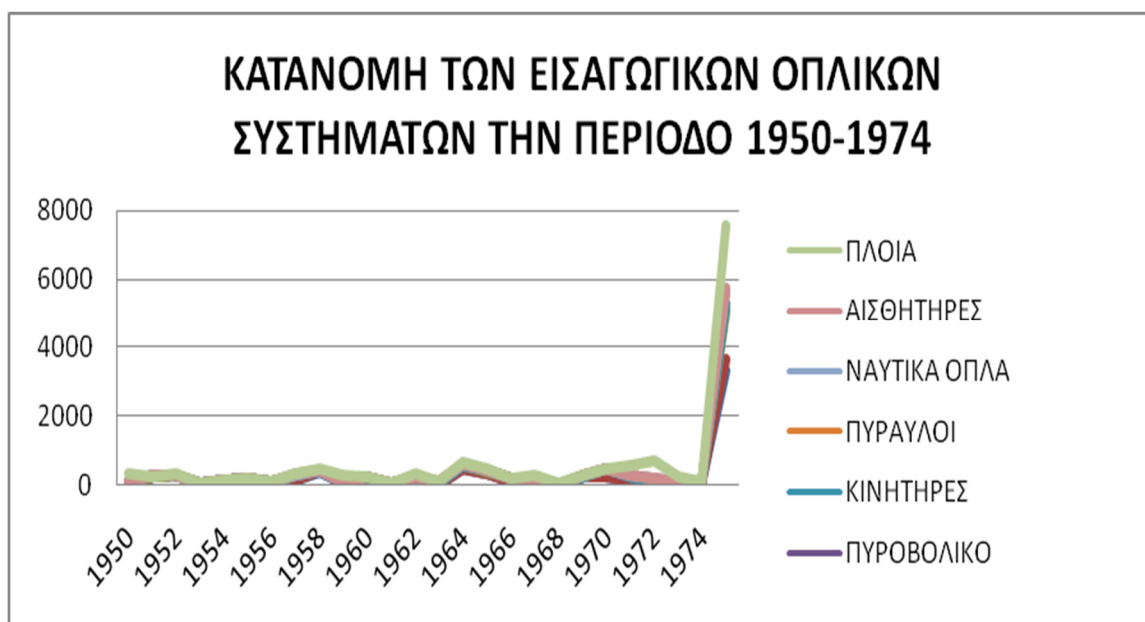

Διάγραμμα 3.7 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας τη περίοδο 2000-2009

Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας σε δολάρια, ανά δεκαετία και συγκεκριμένα την περίοδο 2000-2009 παρατηρούμε πως παρουσιάζουν, το 2009: 10.641.348.183 δολάρια, το 2008: 10.574.138.499 δολάρια, ενώ το 2007: 8.533.090.258 δολάρια.

3.4 Αμυντικές δαπάνες σε οπλικά συστήματα την περίοδο 1950-1974 και 1975-2009

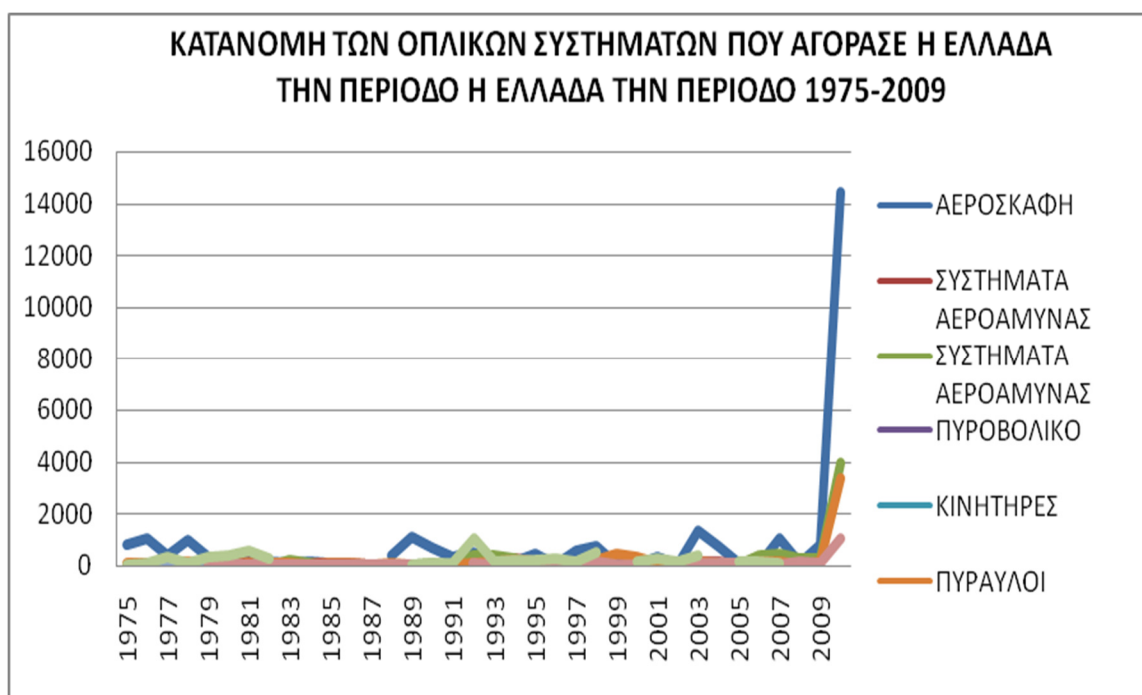
Μετά τη λήξη του εμφυλίου πολέμου το 1949 και με την ενσωμάτωση της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ, η Ελλάδα ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με το ΝΑΤΟ και ειδικά με τις ΗΠΑ σε ότι είχε σχέση με τον αμυντικό εξοπλισμό. Έτσι οι κυβερνήσεις εκείνη την περίοδο δεν μπορούσαν να πάρουν πρωτοβουλία με εξοπλισμούς για τις ένοπλες δυνάμεις⁶³.

Διάγραμμα 3.8 Κατανομή των εισαγωγικών οπλικών συστημάτων την περίοδο 1950-1974

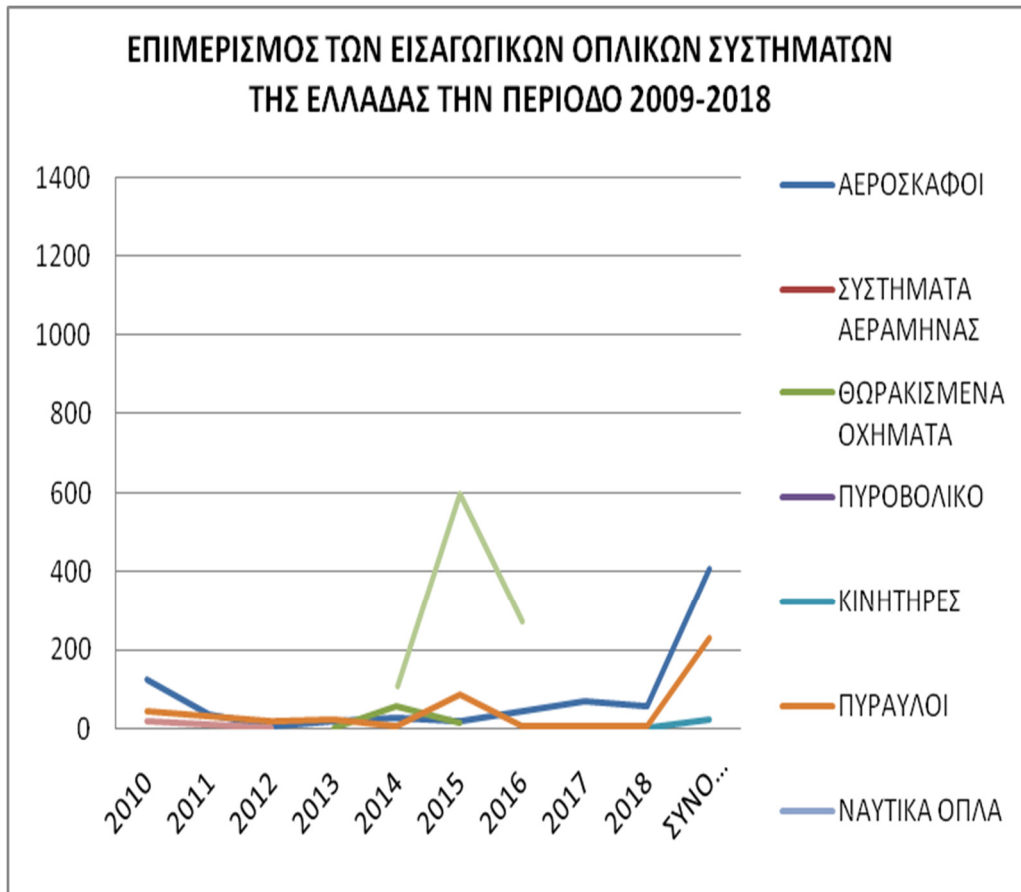
Στο διάγραμμα 3.8 και σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Ινστιτούτου Ερευνών Ειρήνης της Στοκχόλμης (SIRPI 2019) παρουσιάζονται κατηγοριοποιημένα τα εισαγωγικά οπλικά συστήματα με ταξινόμηση σε αεροσκάφη, συστήματα αεράμυνας, θωρακισμένα οχήματα, πυροβολικό, κινητήρες, πύραυλοι, ναυτικά, όπλα, αισθητήρες, πλοία. Πιο συγκεκριμένα την περίοδο 1950-1974 η πολιτική ηγεσία έδωσε έμφαση στο εξοπλισμό ως επί το πλείστον της πολεμικής αεροπορίας καθώς και του πολεμικού ναυτικού σε αντίθεση με το στρατό ξηράς.

⁶³ Φιλντίσης, Α. (2017). Από τον «από Βορρά» στον «εξ Ανατολών Κίνδυνο: Η Έξοδος της Ελλάδας από το Στρατιωτικό Σκέλος του ΝΑΤΟ και η Αναθεώρηση του Στρατηγικού Δόγματος. https://kedis.eu/images/Ekdoseis%20pdf/Epistimonika_Arthra/Filntisis_Stratigikon_apo_ton_apo_vorra_ston_ex_anatolon_kindino.pdf. [Ανακτήθηκε 15 Νοε 2019].

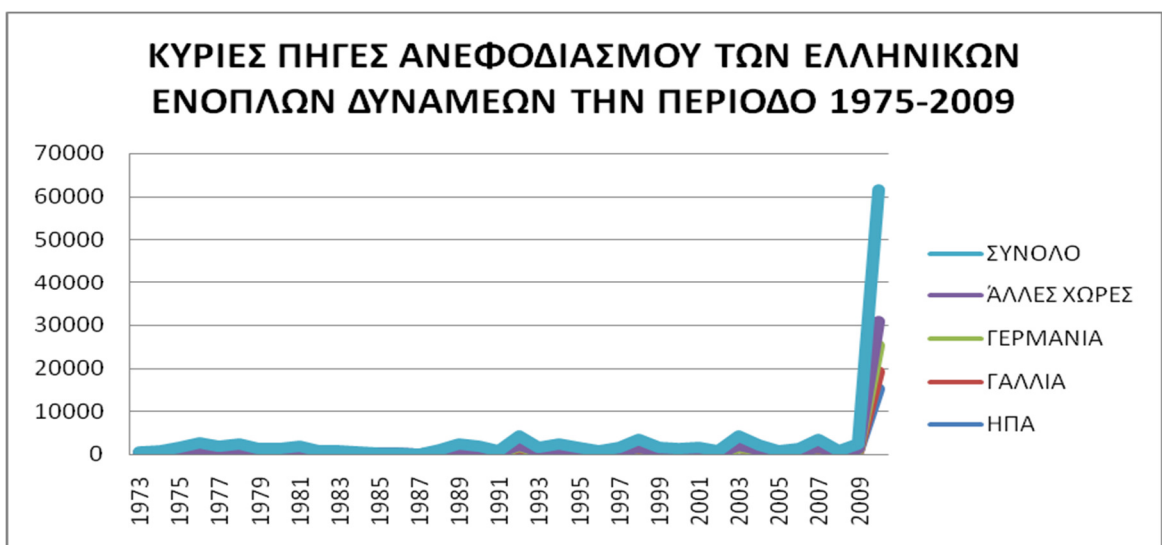
Διάγραμμα 3.9 Κατανομή των οπλικών συστημάτων που αγόρασε η Ελλάδα την περίοδο η Ελλάδα την περίοδο 1975-2009

Στο διάγραμμα 3.9 παρουσιάζονται τα οπλικά συστήματα που αγόρασε η Ελλάδα την περίοδο 1975-2009 σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Ινστιτούτου Ερευνών Ειρήνης της Στοκχόλμης (SIRPI 2019), κατηγοριοποιημένα με ταξινόμηση σε αεροσκάφη, συστήματα αεράμυνας, πυροβολικό, κινητήρες, πύραυλοι, θωρακισμένα οχήματα, ναυτικά, όπλα, αισθητήρες, πλοία. Πιο συγκεκριμένα την περίοδο 1975-2009 η πολιτική ηγεσία έδωσε έμφαση στο εξοπλισμό κατά βάση αεροσκαφών και συστημάτων αεράμυνας.

Διάγραμμα 3.10 Επιμερισμός των εισαγωγικών οπλικών συστημάτων της Ελλάδας την περίοδο 2009-2018

Στο διάγραμμα 3.10 παρουσιάζεται ο επιμερισμός των εισαγωγικών οπλικών συστημάτων της Ελλάδας την περίοδο 2009-2018. Σύμφωνα με τα στοιχεία του SIPRI (2019) την περίοδο 2009-2018, ο κύριος όγκος εισαγωγών οπλικών συστημάτων αφορούσε κυρίως το πολεμικό ναυτικό, την πολεμική αεροπορία και μετά στρατό ξηράς.

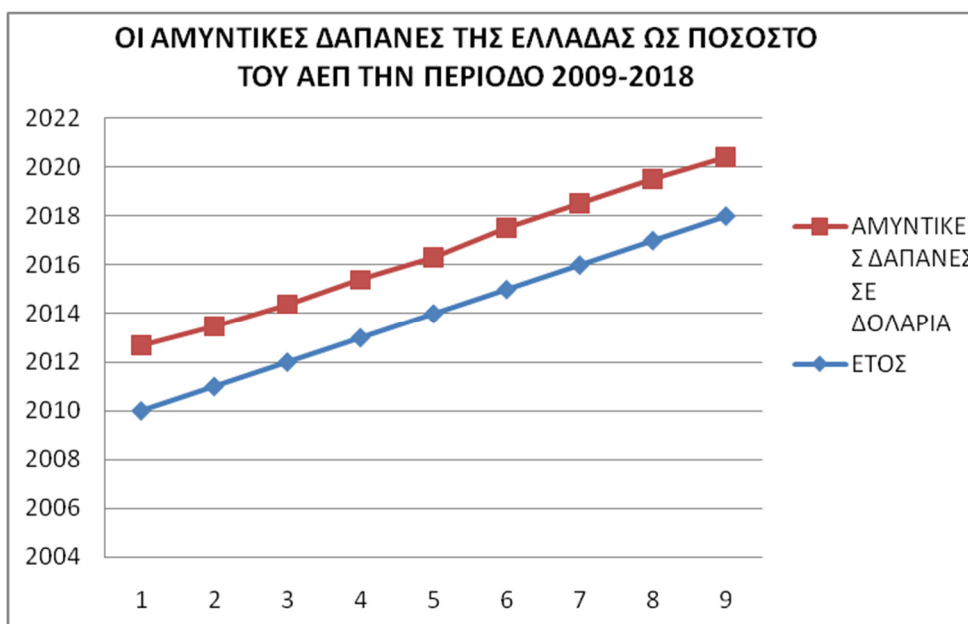

Διαγραμμα 3.11 Κύριες πηγές ανεφοδιασμού των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων την περίοδο 1975-2009

Στο διάγραμμα 3.11 παρουσιάζονται οι κύριες πηγές ανεφοδιασμού των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων την περίοδο 1975-2009. Από τις ΗΠΑ αγοράστηκαν 15178 μονάδες για αμυντικούς εξοπλισμούς, από την Γαλλία αγοράστηκαν 3960 μονάδες, από την Γερμανία αγοράστηκαν 6144 μονάδες, ενώ από άλλες χώρες αγοράστηκαν 5531 μονάδες.

3.5 Παράγοντες αμυντικών δαπανών

Οι αμυντικές δαπάνες καθορίζονται από πολλούς παράγοντες που είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με διάφορα κριτήρια όπως κοινωνικοοικονομικά πολιτικά κ.ά. Σε πολλές χώρες τα έσοδα του κράτους έρχονται σε ισοδυναμία με τις δαπάνες της χώρας αυτής. Δηλαδή αυτό σημαίνει πως ανεξάρτητα από την αύξηση εσόδων μιας χώρας, οι αμυντικές της δαπάνες δεν θα πάρουν αύξηση μιας και έχουν φτάσει αρκετά υψηλά.

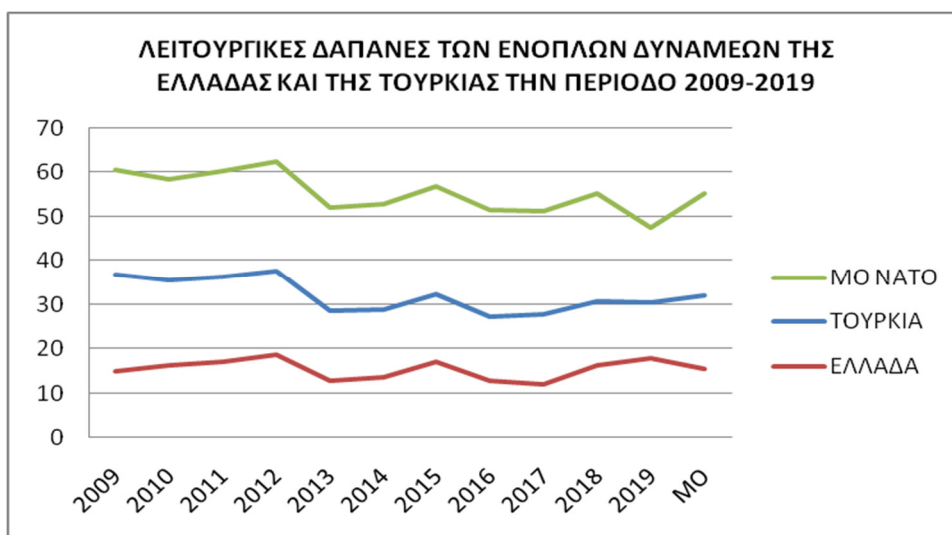
Διάγραμμα 3.12 Οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας ως ποσοστό του ΑΕΠ την περίοδο 2009-2018

Στο διάγραμμα 3.12 παρουσιάζονται οι αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας ως ποσοστό του ΑΕΠ την περίοδο 2009-2018. Παρατηρούμε πως το 2010 η Ελλάδα δαπάνησε 2,7% του ΑΕΠ για τις αμυντικές της δαπάνες, το 2011 δαπάνησε 2,5% του ΑΕΠ για τις αμυντικές της δαπάνες, ενώ το 2018 η Ελλάδα δαπάνησε 2,4% του ΑΕΠ για τις αμυντικές της δαπάνες.

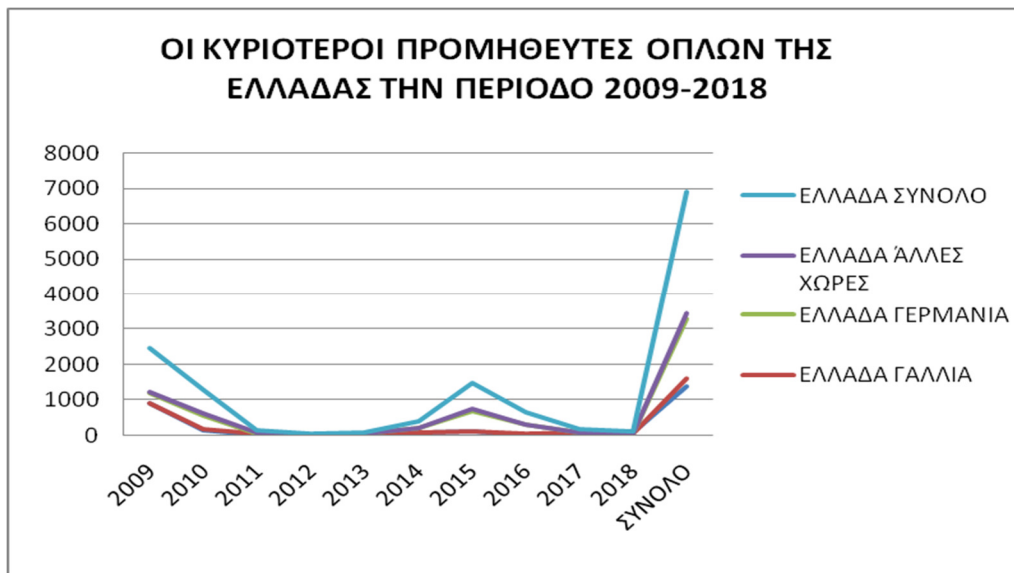
Διάγραμμα 3.13 Δαπάνες της Ελλάδας και της Τουρκίας για το προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων

Στο διάγραμμα 3.12 παρουσιάζονται οι δαπάνες της Ελλάδας και της Τουρκίας για το προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων. Το 2009 και το 2010 οι αμυντικές δαπάνες στις ένοπλες δυνάμεις κυμαίνονται στο 56,52% και 65,07% αντίστοιχα. Οι ελληνικές δαπάνες των Ενόπλων Δυνάμεων την περίοδο 2009-2019 και κυρίως από το 2011. Για το προσωπικό το 2019 οι δαπάνες σύμφωνα με εκτιμήσεις του SIPRI (2019) είναι 69,56%. Ωστόσο οι αποζημιώσεις για τις τουρκικές αμυντικές δαπάνες όσον αφορά το στρατιωτικό προσωπικό για τα έτη 2009-2019, είναι 49,61% για το 2009, 56,82% για το 2015 ενώ 46,75% για το έτος 2019. Αν συγκρίνουμε την Ελλάδα με την Τουρκία βλέπουμε πως συνδέεται με την κατανάλωση των δαπανών για το προσωπικό με 60% με σκοπό οι υπόλοιποι πόροι να μπορούν να καταναλωθούν σε εξοπλισμούς και σε υποδομές. Απ' την άλλη πλευρά η Ελλάδα διαθέτει περισσότερους πόρους στο σύνολο των αμυντικών της δαπανών για τη μισθοδοσία των Ενόπλων Δυνάμεων, σε βάρος των εξοπλιστικών προγραμμάτων και των υποδομών.

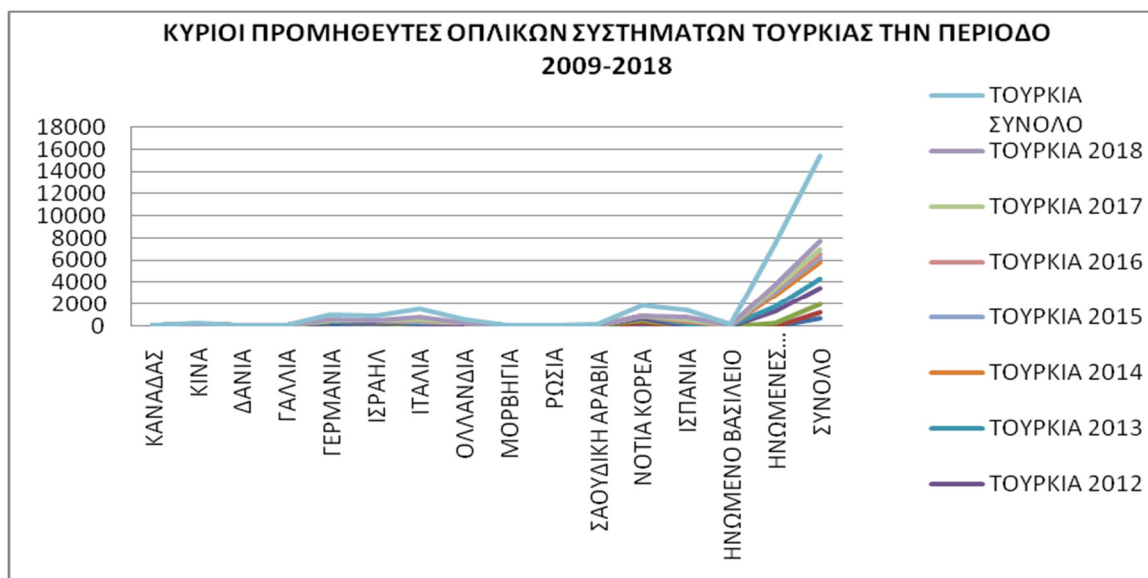
Διάγραμμα 3.13 Λειτουργικές δαπάνες των ενόπλων δυνάμεων της Ελλάδας και της Τουρκίας την περίοδο 2009-2019

Στο διάγραμμα 3.13 παρουσιάζονται οι λειτουργικές δαπάνες των ενόπλων δυνάμεων της Ελλάδας και της Τουρκίας την περίοδο 2009-2019. Η Ελλάδα παρουσιάζει για το έτος 2019 λειτουργικές δαπάνες 14,88 και αντίστοιχα για το έτος 2009 αντίστοιχα 17,78. Αντίστοιχα η Τουρκία για το έτος 2009 παρουσιάζει 21,91 λειτουργικές δαπάνες και για το έτος 2019 αντίστοιχα 12,61.

Διάγραμμα 3.14 Οι κυριότεροι προμηθευτές όπλων της Ελλάδας την περίοδο 2009-2018

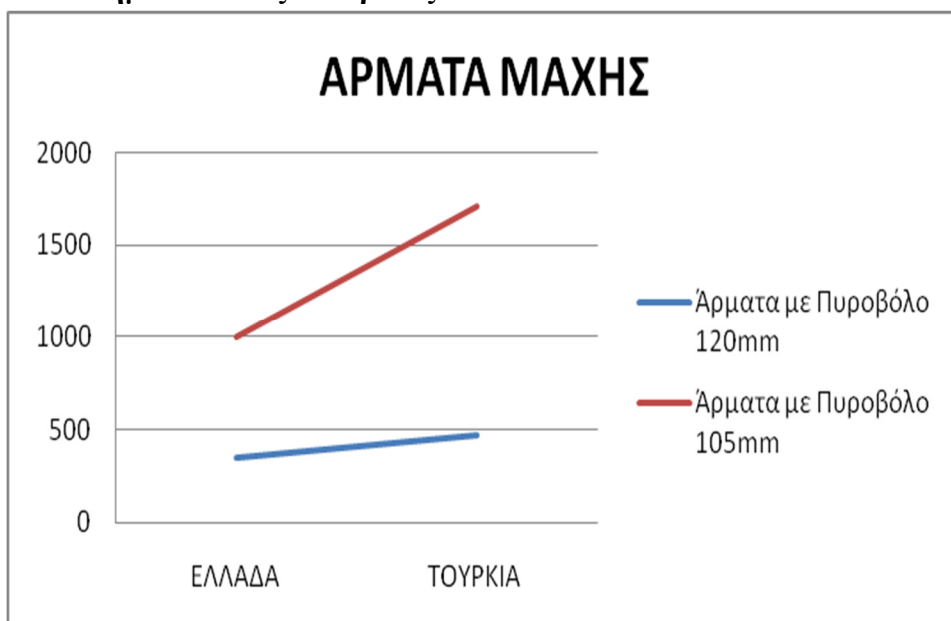
Στο διάγραμμα 3.14 παρουσιάζονται οι κυριότεροι προμηθευτές όπλων της Ελλάδας την περίοδο 2009-2018. Στο σύνολο του δείγματος φαίνεται πως μποροστά βρίσκονται οι ΗΠΑ προμηθεύουν κατά 1392 και μετά ακολουθεί με η Γερμανία με 1674 και ακολουθούν άλλες χώρες με 177.

Διάγραμμα 3.15 Κύριοι προμηθευτές οπλικών συστημάτων Τουρκίας την περίοδο 2009-2018.

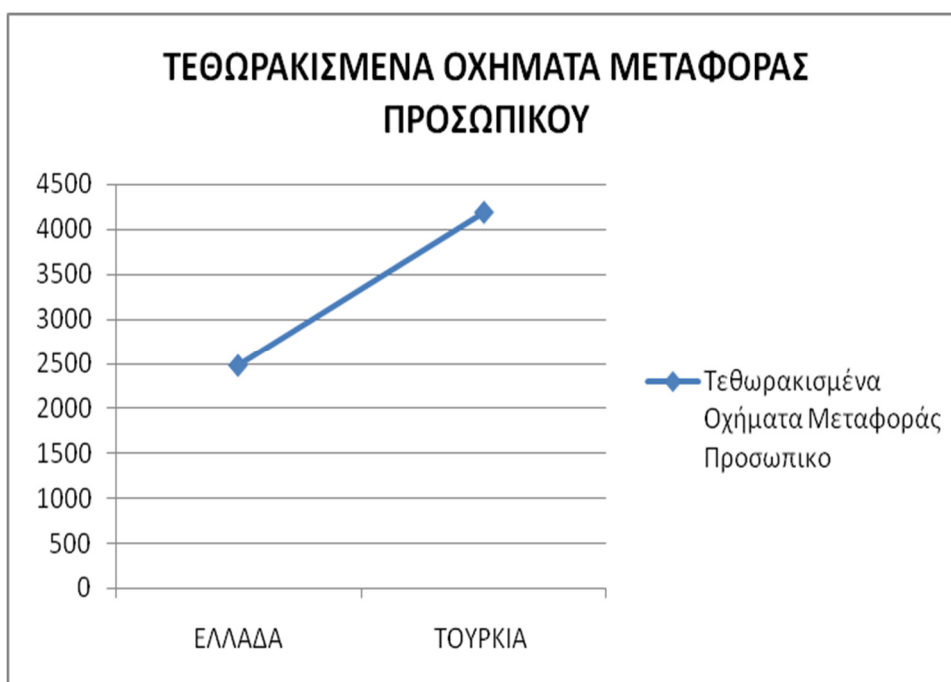
Στο διάγραμμα 3.15 παρουσιάζονται οι Κύριοι προμηθευτές οπλικών συστημάτων Τουρκίας την περίοδο 2009-2018. Στο σύνολο του δείγματος φαίνεται πως μπορούσά βρίσκονται οι ΗΠΑ κατά 3772 και ακολουθούν η Νότια Κορέα με 908 και η Ισπανία με 729.

3.6 Οπλικό σύστημα Ελλάδας- Τουρκίας

Διάγραμμα 3.16 Άρματα μάχης

Στο διάγραμμα 3.16 παρουσιάζονται τα άρματα μάχης με την Ελλάδα να κατέχει 353 και 1000 αντίστοιχα. Ενώ η Τουρκία να διαθέτει 470 και 1710 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 3.17 Τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού

Στο διάγραμμα 3.17 παρουσιάζονται τα τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού. Συγκεκριμένα η Ελλάδα έχει 4182.

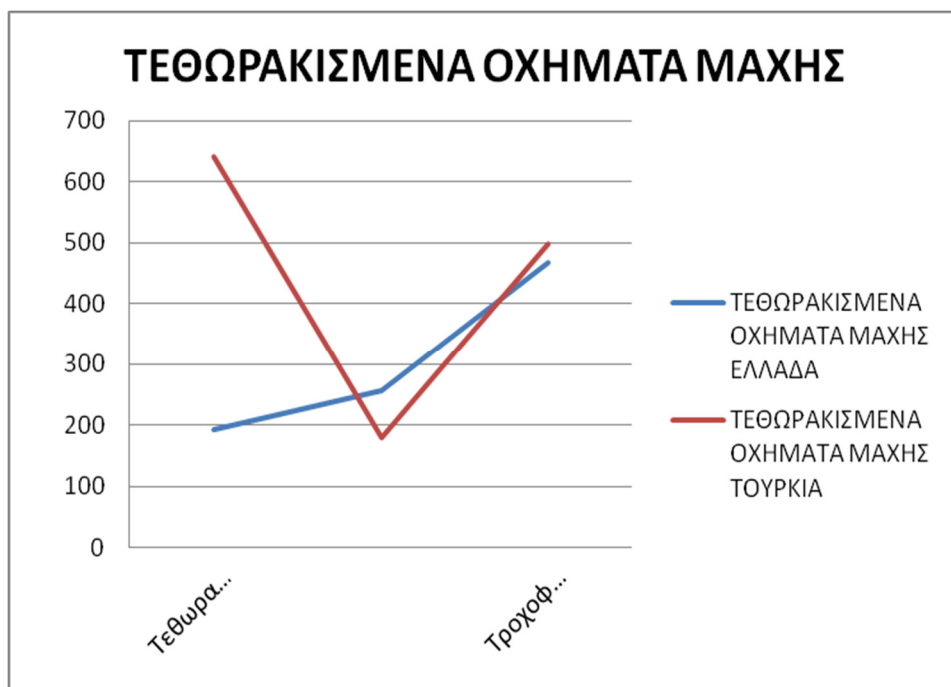
Διάγραμμα 3.18 Πυροβολικό

Στο διάγραμμα 3.18 παρουσιάζεται το οπλικό σύστημα του πυροβολικού με την Ελλάδα να κατέχει 2209 και την Τουρκία με 2418.

Διάγραμμα 3.19 Βαρέα όπλα πεζικού

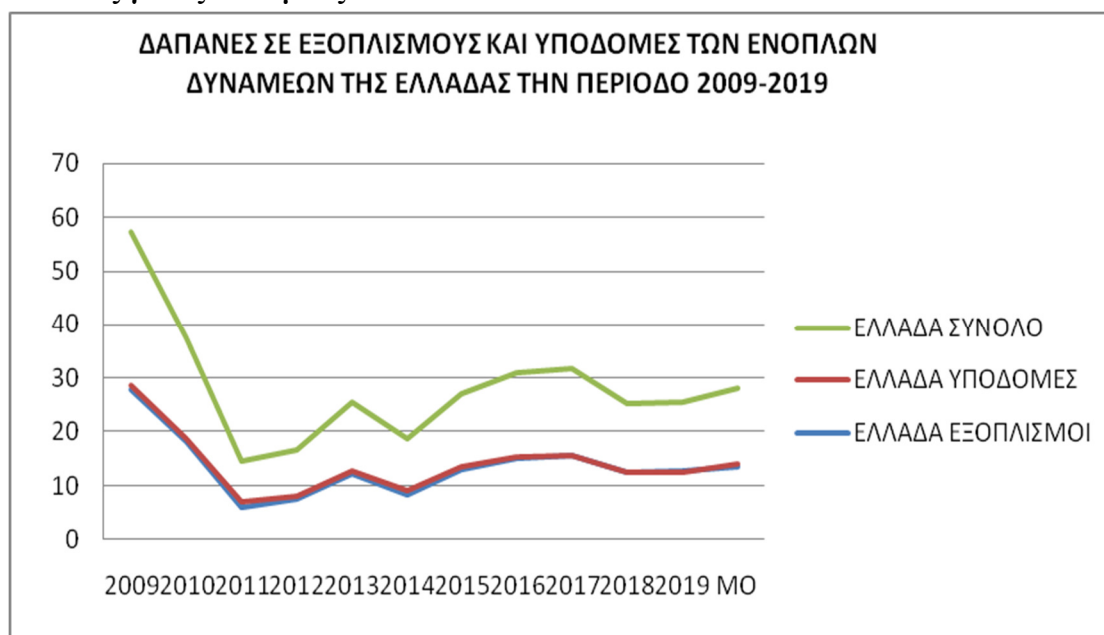
Στο διάγραμμα 3.19 παρουσιάζονται τα βαρέα όπλα του πεζικού με την Ελλάδα να κατέχει 3809 ενώ την Τουρκία να κατέχει 3671.

Διάγραμμα 3.20 Τεθωρακισμένα οχήματα μάχης

Στο διάγραμμα 3.20 παρουσιάζονται τα τεθωρακισμένα οχήματα μάχης με την Ελλάδα να κατέχει 918 και την Τουρκία να κατέχει 1322.

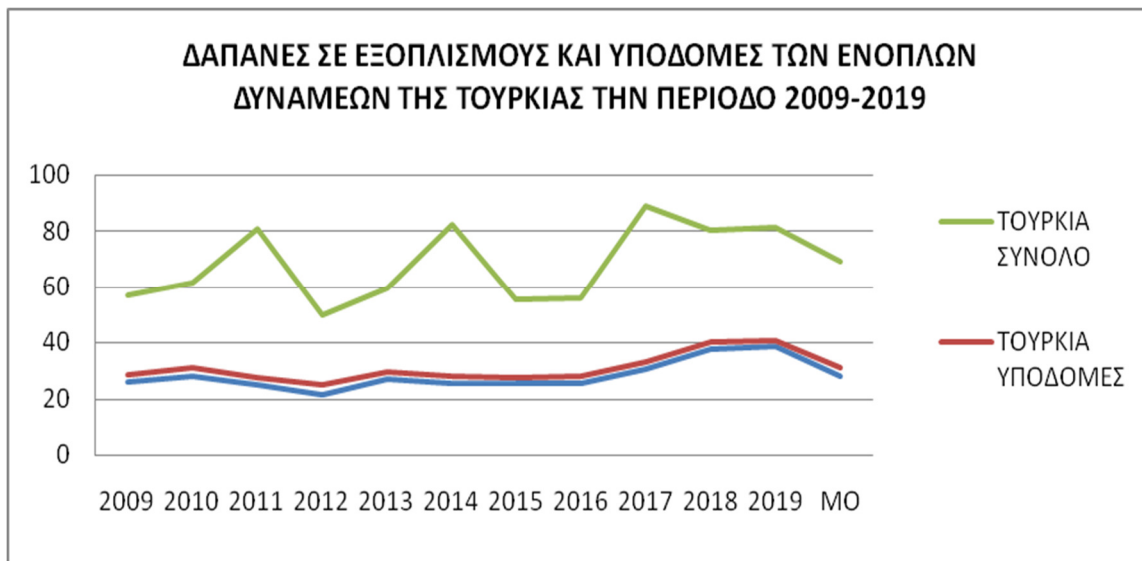
3.7 Δαπάνες για εξοπλισμούς

Διάγραμμα 3.16 Δαπάνες σε εξοπλισμούς και υποδομές των ενόπλων δυνάμεων της Ελλάδας την περίοδο 2009-2019

Στο διάγραμμα 3.16 παρουσιάζονται οι δαπάνες σε εξοπλισμούς και υποδομές των ενόπλων δυνάμεων της Ελλάδας την περίοδο 2009-2019. Βλέπουμε πως το 2009 οι δαπάνες της Ελλάδας για τους εξοπλισμούς αντιστοιχεί σε 27,75%, ενώ οι υποδομές αγγίζουν το 0,84.

Το 2019 οι δαπάνες της Ελλάδας για τους εξοπλισμούς αντιστοιχούν σε 12,53%, ενώ οι υποδομές φτάνουν το 0,14.

Διάγραμμα 3.17 Δαπάνες σε εξοπλισμούς και υποδομές των ενόπλων δυνάμεων της Τουρκίας την περίοδο 2009-2019

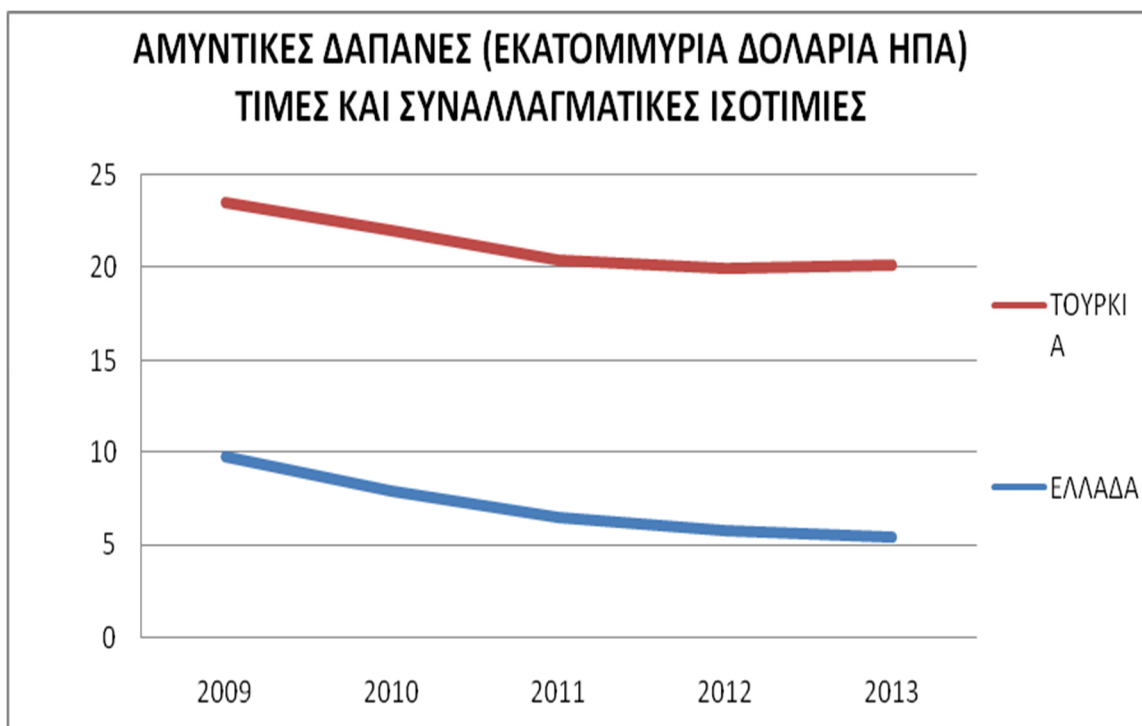
Στο διάγραμμα 3.17 παρουσιάζονται οι δαπάνες σε εξοπλισμούς και υποδομές των ενόπλων δυνάμεων της Τουρκίας την περίοδο 2009-2019. Βλέπουμε πως το 2009 οι δαπάνες της Τουρκίας για τους εξοπλισμούς αντιστοιχεί σε 25,61%, ενώ οι υποδομές αγγίζουν το 2,87. Το 2019 οι δαπάνες της Τουρκίας για τους εξοπλισμούς αντιστοιχούν σε 38,6%, ενώ οι υποδομές φτάνουν το 2,04%.

3.8 Σύγκριση αμυντικών δαπανών Ελλάδας-Τουρκίας

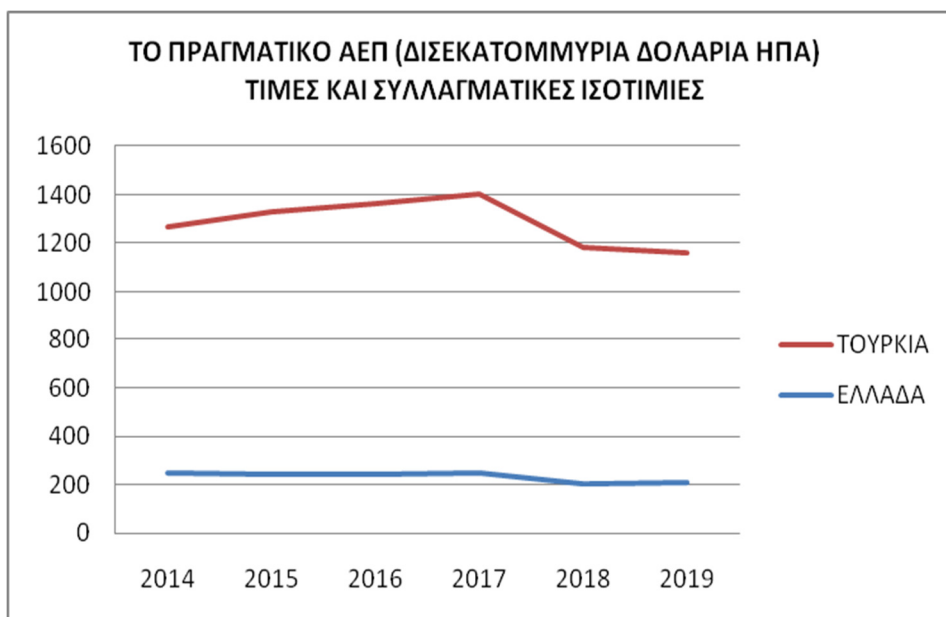
Διάγραμμα 3.18 Το πραγματικό ΑΕΠ (δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ) και συναλλαγματικές ισοτιμίες

Στο διάγραμμα 3.18 παρουσιάζεται το πραγματικό ΑΕΠ σε δισεκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ και συναλλαγματικές ισοτιμίες για τα έτη 2009-2013. Βλέπουμε ότι η Ελλάδα έχει 317 δολάρια, ενώ η Τουρκία 670 δολάρια για το έτος 2009. Ακόμα, η Ελλάδα έχει 244 δολάρια, ενώ η Τουρκία 975 δολάρια για το 2013 αντίστοιχα .

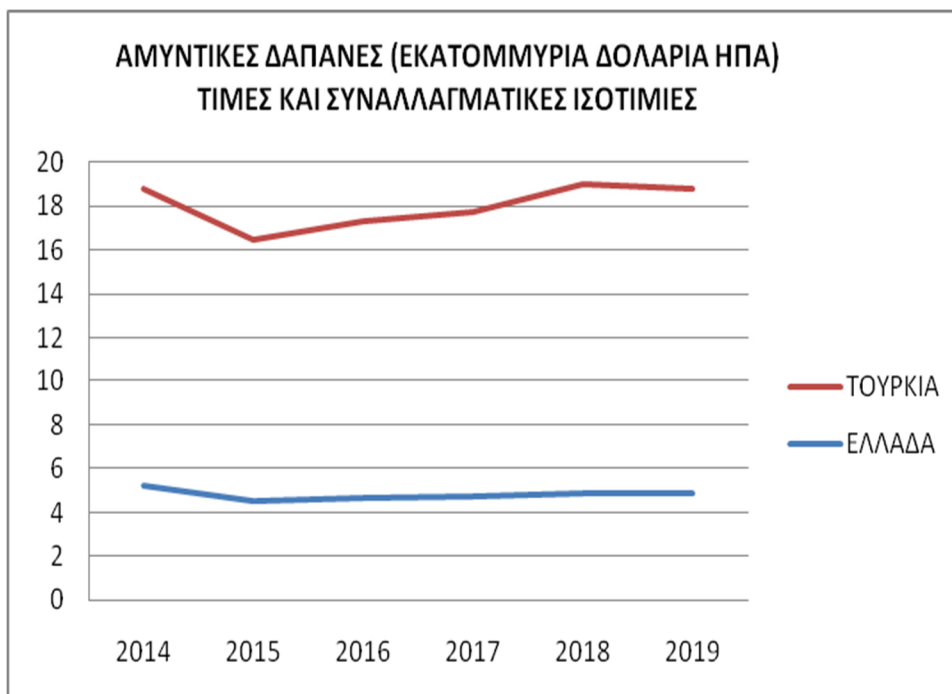
Διάγραμμα 3.19 Αμυντικές Δαπάνες σε εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ τιμές και συναλλαγματικές ισοτιμίες

Στο διάγραμμα 3.19 παρουσιάζονται οι αμυντικές δαπάνες σε εκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ τιμές και συναλλαγματικές ισοτιμίες για τα έτη 2009-2013. Βλέπουμε ότι η Ελλάδα έχει 9,748 δολάρια, ενώ η Τουρκία 13,785 δολάρια για το έτος 2009. Ακόμα, η Ελλάδα έχει 5,401 δολάρια, ενώ η Τουρκία 14,803 δολάρια για το 2013 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 3.20 Το πραγματικό ΑΕΠ σε δισεκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ τιμές και συναλλαγματικές ισοτιμίες

Στο διάγραμμα 3.20 παρουσιάζεται το πραγματικό ΑΕΠ σε δισεκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ τιμές και συναλλαγματικές ισοτιμίες για τα έτη 2014-2019. Βλέπουμε ότι η Ελλάδα έχει 245 δολάρια, ενώ η Τουρκία 1.024 δολάρια για το έτος 2014. Ακόμα, η Ελλάδα έχει 207 δολάρια, ενώ η Τουρκία 952 δολάρια για το 2019 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 3.21 Αμυντικές δαπάνες σε εκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ τιμές και συναλλαγματικές ισοτιμίες

Στο διάγραμμα 3.21 παρουσιάζονται οι αμυντικές δαπάνες σε εκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ τιμές και συναλλαγματικές ισοτιμίες για τα έτη 2014-2019. Βλέπουμε ότι η Ελλάδα έχει 5,226 δολάρια, ενώ η Τουρκία 13,583 δολάρια για το έτος 2014. Ακόμα, η Ελλάδα έχει 4,844 δολάρια, ενώ η Τουρκία 13,919 δολάρια για το 2019 αντίστοιχα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κλείνοντας θα αναφερθούν τα συμπεράσματα της εργασίας.

Η Ελλάδα έχει βιώσει αρκετές, κατά καιρούς, πτωχεύσεις στην νεοελληνική της ιστορία. Όμως οι πτωχεύσεις, όπως αναφέρθηκαν και παραπάνω, έχουν συμβεί λόγω υπέρμετρων στρατιωτικών δαπανών, υποχρεώσεων και άλλων γεγονότων, όπου και συντελούν στο να καταλήγει η Ελλάδα σε πτώχευση, οδηγώντας συνήθως σε αναδιάρθρωση του χρέους της υπό διεθνή δημοσιονομικό έλεγχο.

Αναμφισβήτητα μετά από μια δύσκολη οικονομική ανάκαμψη ξεκινάει μια αλληλουχία υποχρεώσεων και εξοπλισμών με σίγουρο επακόλουθο, μια επόμενη πτώχευση ή και πόλεμο ή ακόμα και τα δύο.

Αξίζει να σημειωθεί πως πολλές μικρομεσαίες ελληνικές βιομηχανίες δεν θα επιβίωναν χωρίς τις προμήθειες των ενόπλων δυνάμεων σε βασικά προϊόντα όπως, τρόφιμα, ιματισμό, τα απαραίτητα φαρμακευτικά, χημικά προϊόντα, καθώς και βασικά ήδη νοσοκομειακού εξοπλισμού.

Βέβαια το μέγεθος και το είδος της ζήτησης δεν ήταν κίνητρο που θα αρκούσε για να προβούν οι μονάδες αυτές σε επενδύσεις. Οι συνθήκες ήταν δυσμενείς για τη γενικότερη βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας.

Οι σημαντικότερες συνθήκες είναι:

- Μικρός εγχώριος πληθυσμός
- Περιορισμένη εσωτερική αγορά
- Έλλειψη πρώτων υλών
- Υψηλό ενεργειακό κόστος
- Χαμηλή διαθεσιμότητα κεφαλαίων για μακροχρόνιες επενδύσεις έλλειψη

στελεχών μεσαίου και υψηλού μορφωτικού επιπέδου

- Υψηλό κόστος ανειδίκευτης εργασίας
- Χαμηλή ποιότητα τεχνογνωσίας, τόσο σε τεχνική παραγωγή όσο και στη διοίκηση επιχειρήσεων
- Εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο διεθνούς ανταγωνιστικότητας
- Σχεδόν μηδενική εξωστρέφεια

Με αυτούς τους λόγους, η ελληνική οικονομία δεν μπόρεσε ποτέ να αναπτύξει μεγάλη βιομηχανία. Η Ελλάδα μπόρεσε να μόνον να επιδοτήσει εις βάρος των φορολογούμενων ορισμένες μονάδες. Δηλαδή μονάδες πυριτιδοποιίας και καλυκοποιίας, ναυπηγεία που επισκεύαζαν και ανακατασκεύαζαν πολεμικά πλοία με μικρό βάρος, και εργοστάσια κατασκευής και συναρμολόγησης απλών στρατιωτικών οχημάτων.

Αυτού του είδους οι μονάδες ξεκίνησαν ως ιδιωτικές επιχειρήσεις εξαρτώμενες από κρατικές παραγγελίες, όπου στη συνέχεια μετατράπηκαν σε προβληματικές κρατικές επιχειρήσεις. Ο τομέας ο οποίος ωφελούνταν από την ζήτηση των ενόπλων δυνάμεων ήταν ο τομέας των υπηρεσιών, καθώς οι στρατιωτικές δαπάνες δεν μπορούσαν να οδηγήσουν σε επενδύσεις, η στρατιωτική βιομηχανία στηριζόταν στις προηγμένες χώρες που ακολουθούσαν τεχνολογίες αιχμής και διατηρούσαν μια συνεχή αξιοποίηση της υψηλής τεχνογνωσίας.

Όπως κάθε χώρα έτσι και η Ελλάδα επενδύει στις στρατιωτικές της δαπάνες ιδιαίτερα σαν μέλος του NATO. Το NATO συλλέγει τα δεδομένα αμυντικών δαπανών και παρουσιάζει αθροιστικά και υποσύνολα αυτών των πληροφοριών. Το Υπουργείο Άμυνας αναφέρει τρέχουσες και εκτιμώμενες μελλοντικές αμυντικές δαπάνες.

Ο κλάδος της άμυνας έχει τεράστια έκταση και επηρεάζει πολλούς από τους υπόλοιπους κλάδους. Αυτό συμβαίνει επειδή η οικονομία της Ελλάδας είναι συνδεδεμένη με

τις σταρτιωτικές και αμυντικές δαπάνες, δηλαδή μια ανερχόμενη αύξηση των αμυντικών δαπανών θα επιφέρει μεταβολές στην ελληνική οικονομία.

Εξαιτίας των παραπάνω υπήρξε αντίκτυπο στις δαπάνες που δαπάνησε η Ελλάδα για τις αμυντικές της ανάγκες στα χρόνια της οικονομικής κρίσης διαταράσσοντας την ισορροπία μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Όπως φάνηκε και στην εργασία, το 2018 στην Τουρκία αυξήθηκε το ΑΕΠ ενώ στην Ελλάδα μειώθηκε με αποτέλεσμα η αναλογία των αμυντικών δαπανών της Ελλάδας να μειωθεί κατά πολύ σε σχέση με αυτές της Τουρκίας.

Η υπεροχή της Τουρκίας υπήρχε και μέχρι το έτος 1984 (6 προς 10) από το οποίο η Ελλάδα κατάφερε να ισοροπήσει την αναλογία με την Τουρκία. Αυτή η ισορροπία κράτησε έως το έτος 1990.

Τα τελευταία χρόνια η αναλογία έχει φτάσει στο 2 προς 10 υπέρ της Τουρκίας. Η οικονομική κρίση που υπάρχει στην Ελλάδα από το 2009 έφερε αλλαγές στην οικονομία της χώρας επηρεάζοντας μεταξύ άλλων και τις αμυντικές δαπάνες.

Γενικότερα ήρθε μείωση στις στρατιωτικές δαπάνες που διατίθενται στον τομέα της υγείας της παιδείας και της ασφάλειας των πολιτών που ζούν στην Ελλάδα. Βέβαια η αύξηση των αμυντικών δαπανών είναι μια αιτία που προκάλεσαν το ελληνικό δημόσιο χρέος. Δηλαδή οι αυξημένες αμυντικές δαπάνες που υπάρχουν σε όλους τους προϋπολογισμούς από το 1950 έως σήμερα προκαλούσαν αρνητικές συνέπειες στην αναπροσαρμογή της ελληνικής οικονομίας.

Αυτές οι δαπάνες όμως θεωρήθηκαν και θεωρούνται σημαντικές τα τελευταία 50 χρόνια για τους εξής λόγους:

➤ Στη δεκαετία του 1960 η Ελλάδα στην προσπάθεια της να εξασφαλίσει την ακεραιότητα της κατοχής στις εδαφικές εκτάσεις της δαπάνησε ένα από τα μεγαλύτερα ποσά περίπου 6% του ΑΕΠ. Η απειλή ήταν κυρίως από τη Βουλγαρία.

➤ Ένα άλλο συμπέρασμα είναι ότι τη δεκαετία του 1960 προμηθευτής για αμυντικούς εξοπλισμούς ήταν οι ΗΠΑ ενώ οι χώρες όπως η Γαλλία και η Γερμανία ακολούθησαν αργότερα.

➤ Ένα γεγονός που τάραξε και φόβησε τους πολίτες της Ελλάδας ήταν η επέμβαση της Τουρκίας στην Κύπρο.

Ως συνέπεια είχε να γίνει κατάληψη του βορείου τμήματος του νησιού και η Ελλάδα να πρέπει να υπερασπιστεί τα ανατολικά σύνορα.

Το γεγονός αυτό έγινε το έτος 1974 με αποτέλεσμα η χώρα να αυξήσει σε μέγεθος τις αμυντικές της δαπάνες κάνοντας εισαγωγές. Με απειλή την Τουρκία, πλέον οι δαπάνες για αμυντικό εξοπλισμό επικεντρώθηκαν κυρίως στις ανάγκες του πολεμικού ναυτικού και της πολεμικής αεροπορίας. συγκεκριμένα η Ελλάδα αγόρασε 40 αεροπλάνα τύπου Mirage 2000 και 40 F-16 Block 30 το 1988 και 1989. Ακόμα αγόρασε 4 φρεγάτες Meko-H/V 200, φρεγάτες τύπου S και υποβρύχια.

Τα τελευταία χρόνια κύριος προμηθευτής της Ελλάδας αποτελεί η Γερμανία.

Από το 2009 με την έναρξη οικονομικής κρίσης μειώθηκαν οι αμυντικές δαπάνες. Η Ελλάδα κατέχει την δεύτερη θέση μεταξύ των χωρών του ΝΑΤΟ κρατώντας την δέσμευση που έχει να διαθέτει το 2% του ΑΕΠ για τις αμυντικές της δαπάνες.

Άλλο συμπέρασμα της εργασίας είναι ότι η χώρα στην περίοδο της κρίσης δεν υπερβαίνει το 20% για την αγορά εξοπλισμού κρατώντας υψηλά τα επίπεδα των δαπανών που αφορούν το προσωπικό.

Στην Ελλάδα έγινε προσπάθεια για ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας ιδιαίτερα από το 1974 και μετά χωρίς όμως να υπάρχει και η ανάλογη συνέχεια σε αντίθεση με την Τουρκία η οποία από το 1998 και μετά έχει αναπτύξει μια αρκετά ισχυρή αμυντική βιομηχανία που μπορεί να παράγει οπλικά συστήματα για όλους τους κλάδους. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της συμπαραγωγής της Τουρκίας για την δημιουργία

αεροσκαφών F-16 με την αμερικανική εταιρία Lockheed Martin. Από το γεγονός αυτό έως και το έτος που ξεκίνησε η οικονομική κρίση η Ελλάδα δαπάνησε 218 δισεκατομμύρια δολάρια.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, η σχέση άμυνας-δαπανών για ανάπτυξη είναι μάλλον αντιφατική. Τέτοια συμπεράσματα πρέπει να σταθμίζονται μαζί με το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος εισάγονται οι απαιτήσεις προμήθειας εξοπλισμού για τις ένοπλες δυνάμεις. Σύμφωνα με τον οποίο οι δαπάνες για την άμυνα εξοπλισμού συνεπάγονται αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Αυτό είναι το συμπέρασμα που διακρίνει κανείς μεταξύ της προμήθειας αμυντικού εξοπλισμού και της συνολικής άμυνας.

Κλείνοντας θα γίνει μια προσπάθεια να δοθούν τρόποι αντιμετώπισης οι οποίες είναι:

- Συγκεκριμένος στρατηγικός σχεδιασμός της Ελλάδας σε ό,τι έχει σχέση με τις ένοπλες δυνάμεις.
- Ειδική διαμόρφωση από όλες τις χώρες για τον καθορισμό των ένοπλων δυνάμεων.
- Δημιουργία στρατιωτικών συμμαχιών με περισσότερες χώρες.
- Προστασία από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για στρατιωτική υποστήριξη σε πιθανές περιπτώσεις.
- Σύγχρονες εκπαιδευτικές ασκήσεις με την συμμετοχή ξένων δυνάμεων.
- Παροχή προγραμμάτων εκπαίδευσης σε στελέχη των ένοπλων δυνάμεων.
- Διασφάλιση της σωστής λειτουργίας στα υπάρχοντα οπλικά συστήματα της χώρας.
- Περιορισμός του εισαγωγικού αμυντικού εξοπλισμού στον μέγιστο δυνατό βαθμό
- Εισαγωγή υλικού μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι δυνατή η

αντικατάσταση των εισαγωγών λόγω διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, εμποδίων μεταφοράς τεχνολογίας κ.λπ.

- Ενθάρρυνση επενδύσεων σε τοπικές αμυντικές επιχειρήσεις, κατά προτίμηση ιδιωτικές.
- Να συμβάλουν επίσης στη συμβολή τους στην εθνική αμυντική βιομηχανική βάση να είναι κάτι περισσότερο από ευπρόσδεκτο.
- Ένας τρόπος για να επιτευχθεί μια τέτοια επένδυση μπορεί να είναι η συνεργασία μέσω συμβάσεων.
- Με αυτούς τους τρόπους θα δοθεί έμφαση στην εγχώρια αμυντική βιομηχανική βάση.
- Έτσι αντιπροσωπεύεται η μόνη περίπτωση κατά την οποία η οικονομία αναμένεται να αποκομίσει ένα ουσιαστικό μέρος ειρήνης.
- Δεδομένου ότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι εταιρείες παραγωγής είναι σε θέση να επεκτείνουν τη γραμμή παραγωγής τους και προς την κατεύθυνση των αντικειμένων εκτός άμυνας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρουλάκης Γ., (2006), Δαπάνες για εξοπλισμούς. Αναρτήθηκε στις 14/03/2006 από www.ellinikos-stratos.com.
- Αντωνάκης Ν., (2002), Εφαρμογές Οικονομικών της Άμυνας στην Ελληνική Οικονομία, Εκδόσεις Παπαζήση
- Αντωνάκης Ι. Ν., (2001), Αναπτυξιακές Επιδράσεις των Αμυντικών Δαπανών στην Ελλάδα Θεωρητική και Οικονομετρική Διερεύνηση, Εκδόσεις Τυπωθήτω
- Αντωνόπουλος, Ν., (2017). Οι επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στις αμυντικές δαπάνες της Ελλάδας: ποσοτική και ποιοτική ανάλυση. Masterthesi's. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Δερτίλης Γ., (2016), Επτά Πόλεμοι Τέσσερις Εμφύλιοι, Επτά Πτωχεύσεις 1821-2016. Εκδόσεις Πόλις, Αθήνα.
- Μπραγκουδάκης Ζαχ., (2017), Τμήμα Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας - Τράπεζα Ελλάδος. Αναρτήθηκε στις 05/05/2017 από www.researchgate.net
- Κολιός, Β. (2018). Στρατιωτικές δαπάνες και οικονομική ανάπτυξη . Master ' thesis. Αθήνα: Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
- Παππούς Γ. (2019), Αποκαλυπτήρια από Eurostat για τις δημόσιες δαπάνες, αναρτήθηκε στις 18/03/2019 από www.economistas.gr.
- Σταθάκης, Γ. (2004). Το δόγμα Τρούμαν και το σχέδιο Μάρσαλ. Αθήνα: Βιβλιόραμα
- Τμήμα Σύνταξης Pontos News, Πόσο στρατιωτικά ισχυρές είναι οι χώρες της Ευρώπης – Πού βρίσκεται η Ελλάδα (χάρτης), (2018). Αναρτήθηκε στις 13/01/2018 από www.pontos-news.gr.
- Φιλντίσης, Α. (2017). Από τον «από Βορρά» στον «εξ Ανατολών Κίνδυνο: Η Έξοδος της Ελλάδας από το Στρατιωτικό Σκέλος του ΝΑΤΟ και η Αναθεώρηση του Στρατηγικού Δόγματος.
- Χριστοδούλου Κ. (2017), Ελλάδα - Τουρκία: Αυτές είναι οι στρατιωτικές τους δυνάμεις σήμερα. Αναρτήθηκε στις 08/12/2017 από www.news247.gr.
- Χριστοδούλου Κ., (2018), Έρευνα: Το οπλοστάσιο Ελλάδας και Τουρκίας σε αριθμούς. Αναρτήθηκε στις 25/02/2018 από www.sigmalive.com.
- Χριστοδούλου Κ., (2020), Eurostat: Οι χώρες με τις μεγαλύτερες αμυντικές δαπάνες. Η θέση της Ελλάδας. Αναρτήθηκε στις 03/03/2020 από www.news247.gr.
- Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας, (2018), Τμήμα Ενημέρωσης Τύπου. Αναρτήθηκε στις 29/11/2018 από www.geetha.mil.gr

- Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Χερσαία Ισχύς (2020). Αναρτήθηκε στις 28/08/2020 από www.isozygio.wordpress.com.
- Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Αεροπορική Ισχύς, (2020). Αναρτήθηκε στις 27/07/2020 από www.isozygio.wordpress.com.
- Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Αεροπορική Ισχύς, (2020). Αναρτήθηκε στις 27/07/2020 από www.isozygio.wordpress.com.
- Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Ναυτική Ισχύς, (2020). Αναρτήθηκε στις 26/08/2020 από www.isozygio.wordpress.com.
- Ισοζύγιο Στρατιωτικής Ισχύος, Αμυντικές Δαπάνες, (2020). Αναρτήθηκε στις 15/04/2020 από www.isozygio.wordpress.com.
- Αμυντικές δαπάνες των χωρών του NATO, (2013-2019). Αναρτήθηκε στις 29/11/2019 από www.nato.int
- Έκθεση SIPRI: Ρεκόρ 30ετίας οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες το 2019, (2020). Αναρτήθηκε στις 20/04/2020 από www.rovespiero.gr
- Έκθεση SIPRI: Χέλε Γιέπεσεν, Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Κοσμά, (2019). Αναρτήθηκε στις 29/09/2019 από www.capital.gr